

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Udg. af K. L. Rahbek

Dramatisk og litterarisk Tillæg (til
Morgenposten)

1792; Hæfte 21-34

København : S. Poulsen, 1792-93

2 bd.

DK

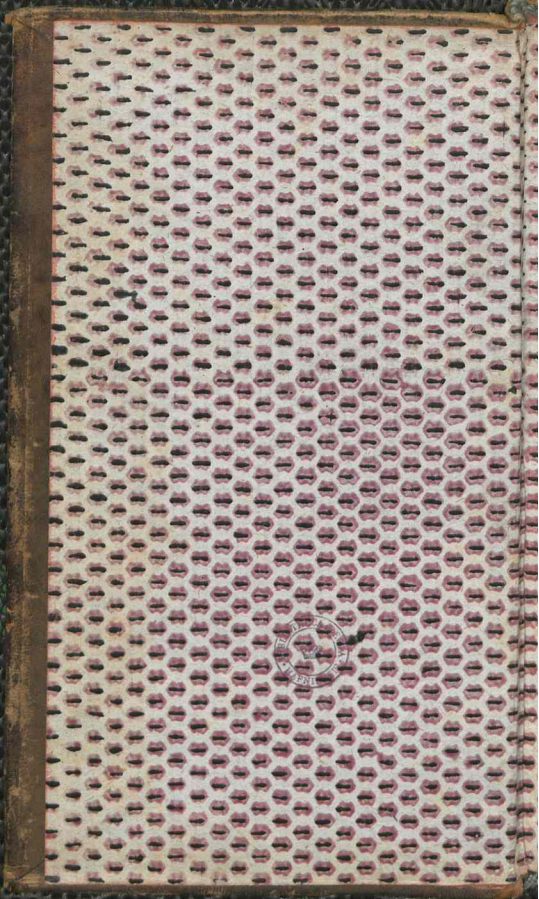
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

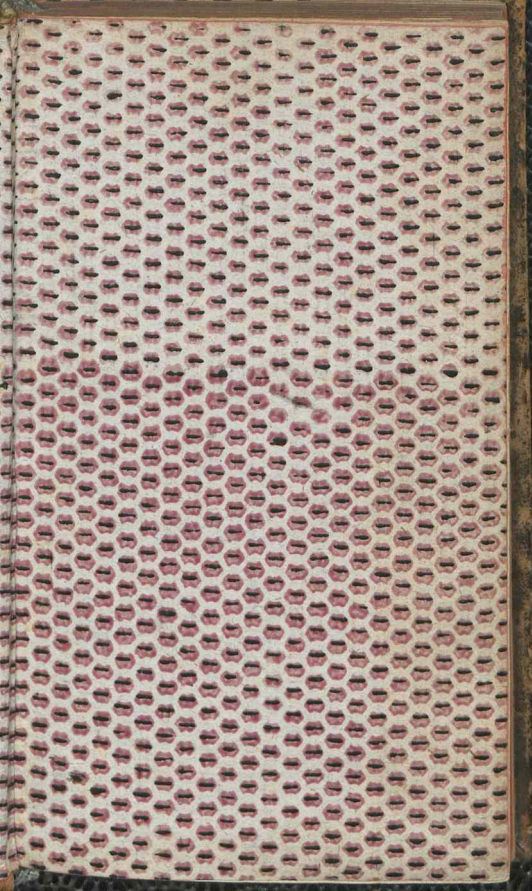
UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

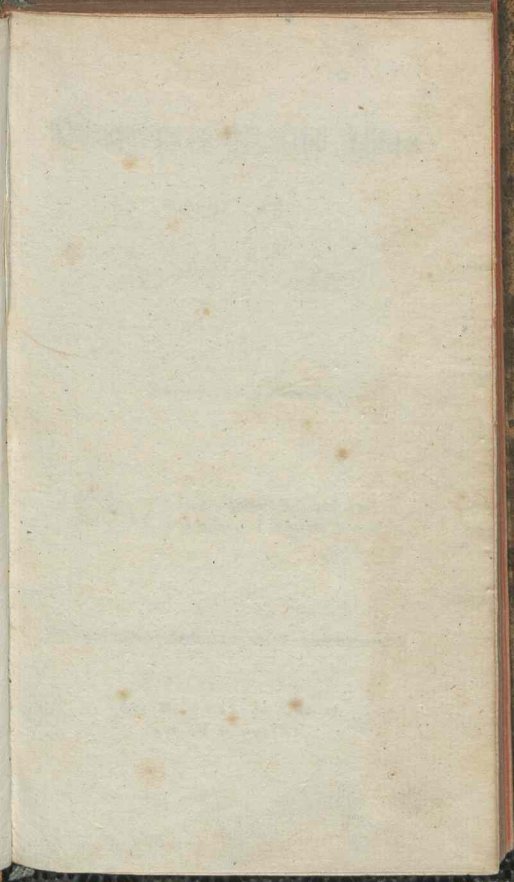

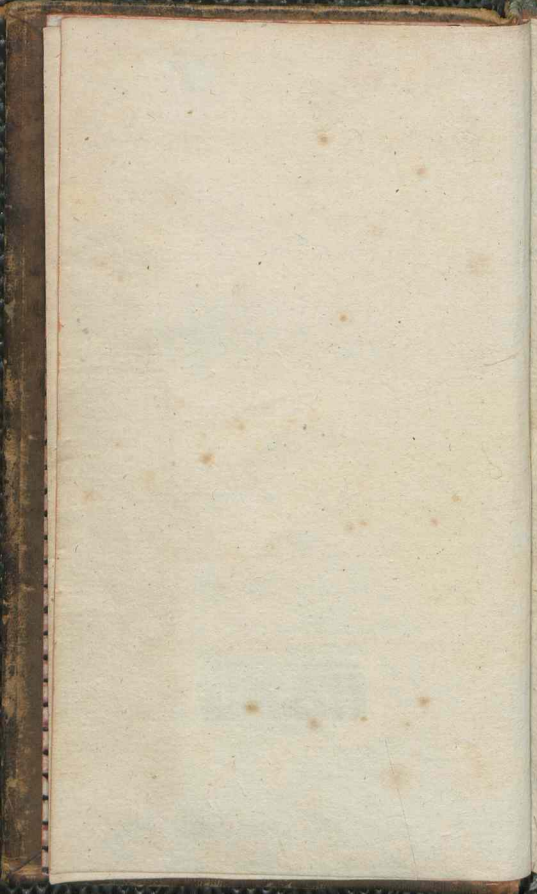
17. - 47.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130022077938

Dramatiff og Litterairff Tillæg

Andet Hefte.

udgivet af K. L. Rahbek.

The ftage I chofe, a fubject fair and free,
'Tis Yours, 't is mine, 't is public property.

Churchill.

Kjøbenhavn 1793.

Paa E. Poulfens Forlag

trykt hos P. Poulsen.

Hr.

Professor og Doctor Medicinæ

Johan Clemens Lode,

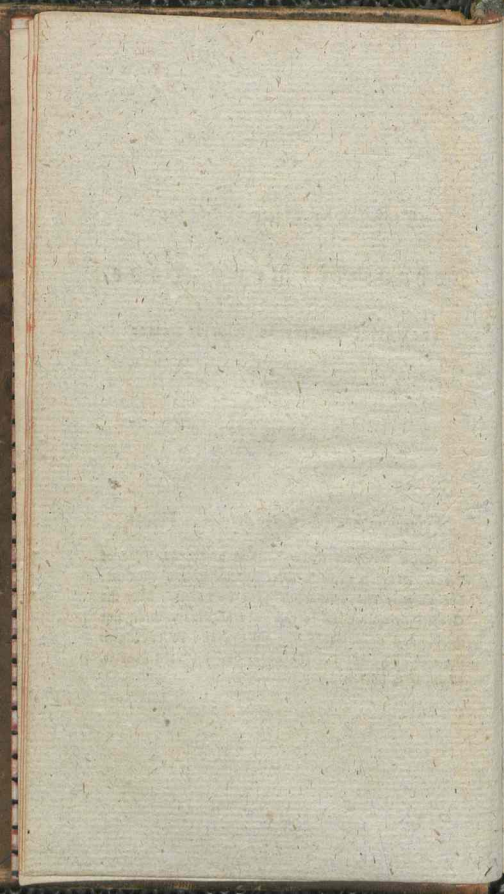
dramatisk Digter og Kunstdommer

tilregnes

dette Hefte.

Cadwall. Coldens hist. of the five indian Nations.

Now we inter the axe, and plant the Tree of Peace. May its growth never be stifled and choaked; but may it shade us both with its leaves. May the Great Spirit allow us to rest in tranquillity upon our mats, and never again dug up the axe to cut down the tree of Peace! Let the earth be trod hard over it, where it is buried.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 21.

den 24 September 1792.

Incorruptam fidem profeslis, nec amore quisquam,
& sine odio dicendus est.

Corn. Tacit. Hist. libr. I. Cap. I.

Dette Skuespilaars Begyndelse udmærkede sig ved mange Forandringer og Forbedringer, Tilskuernes Bequemmelighed betreffende, hvilken Skuepladsens nye Bestyrer med roeværdig Iver og Virksomhed har søgt at fremme, Nybygte Tilgange betrygge og sette Adgangen for Fodgiengerne, og tilveiebringe de kiørende, den i saa sludfuld en Bye som Kiøbenhavn, ei ubetydelige Fordeel, at kunde staae ud af deres Bøgne i Lye; Willetterne uddeles nu fra tvende Comptoirs, der desuden ere henlagte paa et tilgiengeligere Sted, end det forrige, og give Vestibulen et bedre Syn; den monopolistiske Logeforpagtning er ophævet, og de Loger, som ei samme Dags Formiddag afhændes hele, bortleies om Estermiddagen Pladsviis; de trende store Pladsloger i Zonden (hvilke neppe vare fordeelagtige for Skuespilernes Røst, som de uden Tvivl meget slugte) kunde i Følge denne Indretning forvandles til sædvanlige Loger, og ere bleven det; Gallerielogerne afhændes slet ikke uden Pladsviis, saa Hr. von Ramdohr nu ei længer vilde finde menige Mand aldeles udeluft af Skuespilhuset; det Hele er bleven betrukket og oppyntet; en ny — og langt smagfuldere og fordeelagtigere — Belysning er indført i Steden for de gammeldags blændende Lysekroner; der er endog — forsikrer man, thi selv har Anm. endnu ei erfaret det — antagne adskillige Lygter

Lygtebærere, der i mørke Aftener skulde bringe de Gaaende sikker ud fra Indgangen. Megen Opmærksomhed! megen Omhyggelighed for Publicum, og som virkelig har grundet Fordring paa dets skionsomme Erkiendtlighed. Anm. kan derfor — skönt han forsikrer, han her ingenlunde taler sin egen Sag — paa ingen Maade finde det Bisald latterligt eller ugrundet, som første Aften yttrede sig, da Lampen ved Skuespillets Begyndelse opsteeg; naar en Mand gjør saa meget for vor Fornøielse og Bequemmelighed, kan det ei være ham ligegyldigt, at vide, vi ere fornøiede. At imidlertid Skuespilhusets Facade ved de nye Tilbygninger neppe har vundet, synes man temmelig eenig om; og saa frygter man — maaskee ei uden Grund — at Abonnementernes fuldkomne Afskaffelse — saa megen Erkiendtlighed og Understøttelse endog dette høist populære Stridt fortiener — dog uden Tvivl er temmelig vovet — især paa en Tid, da Skuepladsens mangfoldige og idelige Tab have bragt den i en sandelig ei meget tillokkende Forsatning; dog dette sidste giver os paa den anden Side den Visshed, som de melige Nyheder, Karet begynder med, ydermere bestyrke, at Bestyreren maae have den Hensigt, ja vel endogsaa det Haab, at kunde raade Bod herpaa, og at han, som saa ivrig har sørget for Viting, med lige Iver og Held har fremmet, og fremmer det Væsentlige og Vigtige. Men en anden Forandring, som aldeles ei stemte med den Aand, der fremlyser i alle hine Foranstaltninger, og som man saa med ubehagelig Studsen, var at paa Comoedieplacaten hverken findes Navne paa de Spillende, eller paa Stykkets Personer. Unægtelig er det dog ei Tilskuerne ligegyldigt, at vide, hvorledes det Stykke, der skal opføres, er besat:

Vis Fornøielse for mig i Bente er,
Naar med Voltaires Muse sig foreene
Gaussons forførfte Gratier;

figer Gresset; og ligesaa sikkert er det paa den anden Side,

Side, at maadelige eller flette Skuespillere kunne end, og i Mesterstykker medbringe saa megen Riedsomhed, at man knap kiender Digterens Mesterhaand igien; Skulde man da ei være berettiget at vide dette i Forveien? Skulde det være os det samme, om en Clairon, eller en Doublante, en Mester eller Fuster spiller? havde man ikke Grund til billig Misforstaaelse, naar man gif derhen i den Formodning at blive herlig bevertet, og nu fik kun tørre Tyder! endnu billigere er Publicums Krav paa, at Stykkets Personer som tilforn, navngives paa Placaten, da det uden denne Ledetraad for en uovet Tilskuer er høist vanskeligt at finde Rede i et ubekendt Stykke. End een Begiering, som Anm. i Publici Navn, og i Følge den Erfaring, han ved Savoyarderne selv gjorde, med Frimodighed troer sig besvøiet at frembringe, er, at om Bestyreren endog har saa meget Skaansel for Sværten og de skønne rene Blade, at han herefter ei vil lade Syngespillene trykke in extenso, om han da ei, som i Hamborg og anden Steds er brugeligt, vilde lade Arierne og Sangene deraf komme i Trykken, og maafee sælges paa Stedet, thi uden dette er det fuldkommen umueligt at samle noget af disse Stykkers Indhold, hvilket man dog saa gierne vil, om det saa kun var for at komme efter, at de fleste af dem intet fornuftigt Indhold havde. En Mand, der med saa megen Nidkierhed og Lykke arbejder for at opfylde, ja endog at forekomme det almindeliges grundede Onsker, kan man unægtelig ei gjøre større Behag, end naar man med redelig Frimodighed bekiendtgjør ham dem, som maafee ellers ei ere vare komne ham for Dre. Det er i Anm. Dine den største og meest passende Erkiendtlighed, man er i Stand til at lade ham see, og den nærværende Theaterbestyrer synes at have den fuldkomneste Fordring derpaa.

Skuespillet aabnedes for dette Aar med *Myndlingerne*, Skuespil i fem Acter af Island, oversat ved

ved Hr. Schwartzs. Publicum, der overalt i disse Aftener synes at udgyde over Stykker og Skuespillere det Bisald, det med Grund troer at skylde de nye Indretninger, modtog dette Stykke med megen og stoiende Velbehag; efter Forestillingen har imidlertid Anm. hørt adskillige enkelte Stemmer mod Stykket selv og dets Slags.

Naagtet dette Skuespil har et høit Sted i Anm. Rangsforordning, da det staaer ved Siden af samme Digters Jægere og hans Ægtestand, altsaa af hans ypperste Arbejder, tør jeg dog ei nægte, at det har samme Feil, som Island's fleeste Skuespil. Forviklingen er alt for indviklet, og Stykket bliver for langt, og der udkræves for mange, deels voldsomme, deels uventede Scener til at bringe det til Ende. Hvo, der kiender, som Anm., Island's Maade at arbejde paa, finder alle disse Feil unndgaaelige. Aldrig har han en heel Plan i Hovedet, altid kun Scener og Characterer; han gaaer dristig frem, hvor han seer nogen Fordeel at vinde, og vover sig derved tilsidst saa langt ud, at han kun ved store Opoffrelser kan bane sig Veien tilbage. Om dette Stykke veed Anm. dette med saameget mere Visshed, da han var dagligen om ham, imedens det blev skrevet. Unægtelig har det i høi Grad sine Feil. I fjerde og femte Act er meget tvunget og voldsomt. Paa den anden Side har det og i høi Grad de Fuldkommenheder, der udmærke Island. En Fion og sikker Charactertegning, høist rørende og huuslige Scener, og en — lidt Declamation fraregnet — mesterlig Dialog. I et Stykke som dette, er det vanskeligt, ved første Forestilling, at bedømme Skuespillerne. I det høieste kan man see, om de stemme med det Begreb, man selv medbragde om Røllernes Characteristik; afvige de herfra, er det derimod næsten umueligt ndiagtig at kunde følge og udvikle deres; og dette maae Anm. tilstaae. var i Aften næsten almindelig Tilfældet med ham. Ustridig havde Hr. Schwartzes Drave megen Sand-

Sandhed, megen Simpelt, megen Pathos; men skulde han ei have taget i det mindste Enden af tredje Act for blødt, for larmojant? Skulde desuden ei i Hr. Schwartzes Sag en større Sparksomhed af Armbevægelser være at anbefale? Skulde ei derved de, han da brugte, vinde i Betydning og Kraft? Vilde de da endnu bedre understøtte hans saa skønne, saa sande Diction? Hr. Rosings Philip Brook! det er vanskeligt, naar man engang har gjort sig et Ideal for en Rolle, da at lade sig illudere, naar man ser den ganske forsiellig behandlet. Philip Brook, tænkte jeg mig, er et Menneske, der er vant til at misliendes, og der overtydet om, at han bliver misliendt, i ingen Maade ængstelig heiler til Menneskene; han foragter alt Slags Glimmer, Glimmer i Paaklædning, Glimmer i Udsær, Glimmer i Udtryk; naar han taler, taler hans Hoved og hans Hjerter, det veed han, det føler han, og derfor lader han haant om alt, hvad der kaldes Talekunst. Giv ham Nar, og det er en Sievers, giv ham Ulykker, og det bliver en Meinau. Med den samme simple, men naturligviis ei slet saa mørke Energie, som Hr. Rosings Meinau saa ofte henrev mig ved, tænkte jeg mig Philip spist. Intet Cavaleers Bæsen, ingen Action, ingen Declamation. At efter denne min Forestilling Scenerne med Augusta, og med Ludvig ei kunde behage mig, er meget naturligt; det tilkommer nu Kunstneren og Publicum at dømme, om min Forestilling var rigtig. I Scenerne med Kanzleren mødtes derimod vore Begreber, og maatte de mødes.

Endnu mere afveeg mine Begreber fra Hr. Saabyes, der spille Ludvig. I mine Tanker er det en ung Mand af al den Politur, man som oftest paa sit Hjertes Bekostning kan erhverve sig ved at omgaaes den fine Verden og især Damerne. Hr. Saabye forkom mig at tage den for meget paa samme Fod, som sin Wilhelm i Sætteren fra Lissabon; ogsaa er hans

Liden:

Lidenskabsscener mig som oftest for spændte; han arbejder mig meget for meget. Hr. Arends Cenzleren. Den characteristiske Nederdrægtighed overstrøget med den glimrende Fernis af Levemaade og Andagt, som Ifland selv vidste at lægge ligesaa fuldkommen i For- drager af denne Rolle, som det fremlyser i Skildrin- gen deraf, savnede jeg hos Hr. Arends, til hvis Fag overalt disse Roller ikke høre. Hr. Frydendahl Hof- raaden, en subordinet Rolle, der ei tager sig synderlig ud ved Siden af de saa høilig fremstikkende øvrige. Hr. Kvist en ny Skuespiller spillede Secretairens endnu mere subordonerte Rolle. Noesværdigt er det, at han i Smaaroller som denne, og Kammertieneren i Emi- lie stræber at skaffe sig Kiendskab med Theatret og den nødvendige Routine, inden han vover sig til noget større. Mad. Rosing, Mad. Drave, at denne Konstnerinde nu synes at vilde gaae over til ædle Mødres Roller, var unægtelig sand Binding, hvis vi tillige kunde see nogen Møde, der kunde Tid efter anden afløse, om end ei erstatte hende i det Fag, hun truer at forlade; hendes simple og huuslige Energie har herlig Leilighed til at fremlyse i Roller, som Mad. Draves, her var Sce- nen i 5 Act mellem hende og Ludvig fra hendes Side en Mesterscene. Skade, at den ikke ganske gik med al den Smidighed, og at hun ei fandt det Medspil, hun fortiente. Jfr. Astrup Augusta. Var det det Ro- mantiske og noget overspændte, Rollen selv har, eller hvad var det, der gjorde, at denne Rolle ikke erhver- vede det Bifald, som hendes Sophier, Louiser og andre, der dog egentlig synes at høre til samme Fag. I Sce- nen med Ludvig, som i øvrigt var hendes Bedste, for- søgte hun, synes jeg, Toneovergangen ved: "De for- nyede Erindringen hos mig om — en af mine Benin- der" og denne er dog uundgiengelig fornøden til at betegne, at her nær var sluppen hende en Bekiendelse af Munden. Efter Stykket en Entre.

Tirsdagen den 18 September. Fætteren fra Lisabon, Skuespil i tre Acter af Schröder, og de to Savoyarder, Syngespil med Musik af Daleirac. Det smelter Anm. inderlig, at Rummet ei tillader ham, saa vidløftig, som han ønskede, at udgyde og udvile sin Glæde over den Mesterlighed, hvormed især de to første Acter af det schröderiske Stykke blev spilt; fornemmelig overgik en Schwartz, Astrup, Mad. Clausen og Hr. Saabye sig virkelig selv i disse Roller, hvori de dog fra Begyndelsen af have udmerket sig. Ogsaa var Hr. Elsborgs Cancellieraad saare skøn, og aldrig have Hr. Musfred og Mad Knudsen været Anm. kiere i dette Stykke, end denne Aften. Det var virkelig en Forestilling, der gjorde vor Scene Ære.

De to Savoyarder kunde Anm. da Stykket ei var trykt, og en stor Deel deraf er paa Sang, ei saa ganske sanke; saaledes er omtrent Indholdet. En Mand fra Savoyen har paa de franske Colonier samlet sig store Rigdomme, og er Baron, han har efterladt sig en Broder i Savoyen, som han ved sin Hiemkomst ei mere finder. Denne har ved sin Død efterladt sig en Kone og to Børn hielpeløse; de to Drenge føde hende ved at gaae om med Murmeldyr og Eithar, komme ved et Marked til deres Onkels Gods, vinde hans Günst og blive endelig kiendte og erkiendte af ham. De to vakkre Drenge spille Jfr. Northorst og Schmidt meget vel, især den første med særdeles elskværdig Naivete, ogsaa gjorde hun for det meeste Stykkets Lykke. Lidet bedre kunde maaske hist og her den savoyardiske Jargon været souteneret især af Jfr. Schmidt, der undertiden taelte for godt Dansk, men bedre havde det nok i det Hele været, om Stykket var bleven localiseret, og de to Savoyarder havde været fra et Land, hvis Sprog nærmest mere til vort. Hr. Rosing Onklen med megen Noblesse og Ton de monde. Hr. Sielstrup en Forvalter med megen comisk Styrke. Til denne Forestilling ingen Dands. Det er godt, at man sparer lidt

lidt paa de Entreer, der trætte Dandseren, og moerer ingen.

Torsdagen den 20 September. Emilia Galotti. Ann. glæder sig ved, at han et Par Gange tilforn saa udsørlig har fremsat sine Tanker om dette Stykkes Characteristik og Udførelse paa vort Theater, at han denne Gang kan indskrænke sig til den Korthed, Rummet paabyder ham. Hr. Rosings Marinelli fortiente atter i Aften den Roes, som nys en Kiender for Sydtjands Dine har givet dem, at det er et schrøderst Kunstværk. Hr. Schvarzes Odoardo var ganske fortreffelig, særdeles Scenen med Orsina; og saa havde han i Aften antaget det Træk efter Rose, at træde tæt ind paa Prindsen, i det han greb efter Dolken. Hfr. Astrups Emilie behagede mig i femte Act mere end nogen Tid. Ved Begyndelsen af anden maae jeg vedblive mine gamle Erindringer. Mad. Preislers Orsina var saare skøn; uagtet Characteristiken i den sidste var mig mere lys og bestemt. Hr. Saabye Fyrsten havde skønne Elskersteder, men i hans Lidenkabsceener overskreed han Naturens Beskedenhed. Naar vil han lære at kiende sit sande sieldne Talent, og at skole, han kan undvære Kunstlerie. Hr. Isen som Pirro, sagde endnu det Sted urigtig om Vidnerne fra Sabionetta. Efter dette Sørgeespil gaves Valetten Semiramis.

Dette Blad koster for Subskribenterne paa Morgenposten 4 Mark, for andre Kjøbere 6 Mark Aargangen.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 22.

den 1 October 1792.

Sine ira & studio, quorum causas procul habeo.

Corn. Tacit. Annal. Libr. I. Cap. I.

Fredagen den 21 September Politiske Kandestøber, Comødie i 5 Acter af Baron Holberg, og Pæretæet, Syngespil i een Act med Musik af Gluck.

Bed en ældre Forestilling af dette Stykke har Ann. erindret, at det — desværre — tilfulde viiste Mængdens Smag, at et Drefigen, et Fald, et Slagsmaal lønnedes med Skogger og Klap, medens Holbergs vittigste Træk gik umærkede hen, ja vel endog for al denne Støi kunde hverken høres, eller forstaaes. Og naar nu dette er Mængdens Smag, er det da saa meget at undre om en stor Deel af vore Skuespillere rigelig ofre til den? Ogsaa synes Holbergs Aand alt mere og mere at vige fra vor Skueplads, især siden hans tvende kierefte og værdigste Yndlinger ei pryde den mere. Uagtet en Jbsens overmaade gode Epil, og Mad. Knudsens herlige Foredrag, især af tredie og fierde Act, var der uden Tvivl kun liden Glæde at finde for en sand Elsker af den holbergiske Muse; især var anden Act aldeles ikke lykkelig, naar man undtager Hr. Røhne, der gav Grants Knivsmid med en overmaade naturlig og rigtig Declamation. Hr. Arendsens tredie Act var skøn, især det Sted, hvor han modtog Gratulation, som Borgemeister. Blandt de mindre betydelige Roller maae Ann. nævne en Hr. Giellstrup, som Antonius, der var ganske fortreflig; om hans Smedefærling yttrede han forrige Gang sin Meening, og
høle

hælder endnu bestandig over til Hortulans andægtige og søde Maade at tage denne Rolle paa; thi naar hun virkelig er fuld, synes det Latterlige i dette Henriks Paasund at falde bort. Zomfr. Schmidt var Annike. Med usfortrøden og roesværdig Omhu søger hun sin store Forgrienerindes Fied, lægger Bind paa den naturlige og udtryksfulde Recitation, der er en Mad. Gielstrups sande og siældne Fortrin, og er virkelig ikke uheldig i at danne sig efter dette ypperlige Mynster. Sænderlig gjorde det derimod Ann. ondt, at høre Jfr. Kragh i den ubetydelige Rolle, 4 Acts 4 Scene, at betiene sig af denne modbydelige frækfætiendende Tone, der saa meget vanhælder hendes af Naturen saa interessante og behagelige Talestemme, og som flere end Ann. saa længe offentlig have anmodet hende at vogte sig for.

Inden anmeldes Pæretæret, kan Ann. ei undlade at erindre, at dette var den tredje Nyhed, den ny Bestyrer i den første Uge af sin Forvaltning giver os. Saa megen Ære ogsaa dette gjør hans Virksomhed, og hans Iver for Publici Møer, troer Ann. dog at skylde ham, i Tide at minde Publicum, ikke heraf at lade sig friste til den Ubillighed at vente, eller fordre saadan en Sværm af Nyheder bestandig. Deels ere virkelig de nye Stykker, som passe sig for vor Skueplads og vort Publicum ei saa uhyre mange; deels vilde ogsaa denne Nyhedsfeber i Bund og Grund ødelægge vore Skuespillere. Ann. vil herved ei engang tale om det overvættede Arbeide det vilde give dem, men om den skadelige Indflydelse det vilde have paa deres Kunst, naar de i Steden for at kunde studere, og ved gjentagne Forestillinger idelig mere og mere giennemtrænge Characteristiken af Scenens Mesterværker, skulde anvende deres hele Bund paa Udenadslæren af Nyheder, som de da kun halv kunde fordøje. Thi man troe langt fra ikke, at Skuespilleren altid er Mester af sin Rolle den første Gang, han spiller den.

Ann.

Anm. har selv hørt den Skuespiller, hvis Mage vel
 vort Theater neppe saa let vil faae, vor store Røse at
 tilstaae, at han var kommen efter nye Fiinheder i en
 Rolle, som han maaskee den Gang havde spilt 30
 Gange; ogsaa pleier den første Forestilling af et nyt
 Stykke sielden eller aldrig at være, hvad den anden og
 tredie blive; Anm. vil ei engang tale om, at Gienta-
 gelser af et Stykke sætte Skuespillerne i Stand til at
 nytte saavel mundtlig som offentlig Critik. Ogsaa i
 denne Henseende er en viis Middelvei den bedste, saa
 at nye Stykker afveile med gamle, og at man om-
 mueligt kun bragde saadanne nye Stykker paa Scenen,
 som fortiente at blive gamle, ei paa Archivarii Hylde,
 men paa Skuepladsen selv. Denne sidste Lykke kan vel
 Pætræet neppe vente sig. Emnet dertil er taget
 af en temmelig slibrig eller rettere smudsig boccazisk
 Fortælling; men da det Umoralske maatte formildes,
 hvis den ellers skulde komme paa Scenen, er ulykke-
 ligviis ei allene alt Saltet, men endog Sandsynlig-
 heden kommen bort med det samme; i det mindste seer
 Anm. ei, hvorfor Lubin ei ligesaa godt kunde løbe bort
 med sin Donna, da de første Gang var ene sammen,
 som medens Formynderen sidder i Pætræet. Imid-
 lertid maae Anm. tilstaae, at han let i saa Henseende
 kan tage fæll, da han ei kender det mindste til Styk-
 ket uden for denne Forestilling, hvor en Deel gik fra
 ham formedelst Sangene, som han ei kunde forstaae,
 og som ei ere trykte. Derfor kan han heller intet sige
 om Stykkets Personer, især da det forekom ham, som
 Stykket ei stod til at forværre, og at giøre noget godt
 deraf stod nok ei heller i menneskelig Magt. Zomsrue
 Suhm, en Datter af den for adskillige Aar siden af-
 døde brugbare comiske Skuespiller af dette Navn, og
 som hidtil nu og da har spilt Børneroller, fremtraadde
 her som den yngre Søster. Anm. siger om hende, som
 om Hr. Kvist (hvem han i øvrigt i forrige Nummer
 ved en Feiltagelse havde omtalt, som om han havde
 spilt

spilt Kammertjener i Emilie) det er en god Ting, at de danne sig i Smaaroller; det er virkelig den eneste Maade at gjøre sig duelig til vigtigere.

Mandagen den 24de Aline, hvort Hr. Bournonville dandsede. At den ny Bestyrer ei blot sørger for Theatrets udvortes Pynt, men og for dets indvortes Værd, derpaa er det Beviis, at han har i det mindste paa et Aar forvissat os den Fornøielse at see denne med saa megen Ret beundrede Kunstner. Et andet Beviis paa hans priisværdige Opmærksomhed for Publico er og Indretningen med Reserva Stykkerne; han lader nemlig tilligemed de Stykker, der virkelig skulde opføres, anmeldte et Stykke, der er i Beredskab til at spille, hvis en uventet Forhindring skulde forbyde Opførelsen af hine. Imidlertid kan Anna dog ei andet end anmærke, at det vel vil have sin Banskælighed saaledes at vælge Reservastykker, at ingen af dem, der spiller i de anmeldte, har deri at gjøre; og lad os nu sætte, at en uventet Upasselighed overfaldt een af de Personer, der havde i begge Dele at gjøre, hvad da? Næsten maatte man da troe, at Bestyreren forud maatte kiende de Mennesker, der have naturlig Tilbøielighed til at blive syge, og at denne Indretning var gjort for disses Skyld. Hvad i øvrigt den Forandring angaaer, at man ei mere kan sætte sine Penge igien for sin Billet, om man endog ei er i Stand til at benytte sig af den, da kan dette, især efter den giorte Indretning med Reservastykker i Henseende til Loger være meget rigtigt; thi sæt s. Ex. at til meget søgt Stykke alle Loger borttrives om Morgenens, saa de halve Lysthavende maae afvises uden Billet; og nu en tredie Deel af hine Loger tilbagesendes om Eftermiddagen, komme dog de afviste Lysthavere ei mere igien; i det mindste maatte da altsaa disse Loger staae for de første Risberes Regning. Men en anden Sag synes det at være med Parterrebilletter, især paa saadanne Aftener, da der er saa fuldt, at jeg uagtet min Billet ei kan komme ind,

ind, eller faae den Plads, den berettiger mig til; i flige Tilfælde synes man at have ret til at øffe sine Penge tilbage.

Tirsdagen den 25de Stundesløse af Baron Holberg, en Concert, og de to Sedler. Det gjorde Ann. inderlig ondt at see Huset, især Logerne, saa tomme i Aften, ei blot fordi det uden Tvivl vilde giøre vor national Smag mere Vre, om der den Aften havde været nok saa fuldt, som paa den fiere Aline; men og fordi det bestyrker hans Frygt, at Bestyreren snart vil see sig i den ubehagelige Nødvendighed igjen at indføre det monopolistiske Abonnement.

Anmeldelsen af den Stundesløse maae Ann. begynde med at erkiende, hvor meget det smigrede ham, at saa mange af vore Kunstnere havde prøvet de Erindringer, han ved Stykkets foregaaende Opsærelser har yttret, og funden dem grundede. I det første Dieblif Dækket gik op, nød han en Fornøielse af dette Slags, da Mad. Schall begyndte sin Monolog efter hans gamle Ønske med at rydde op, og lægge til rette, hvilket uden Tvivl giver den mere Liv, og betager den sit unaturlige. Allerede sidste Gang modtog hun Ann. Taksigelse, fordi hun havde havt den Omhue, at formilde et Par vel grove Tvetydigheder, der findes i anden Scene, og dette gjorde hun ligeledes denne Gang. Ogsaa var hun nu henne hos Vielgeschrei, da hun takkede Herren for Tasterne. Men ganske havde hun dog nok ei her fattet, eller billiget min Meening. Ann. troede, at saasnart denne Post begyndte at læses, skulde hun med den Tilfærdighed, hvormed alting maae skee i dette stundesløse Huus, flyve hen til ham, og i samme Dieblif, som Ordene er ude af Munden paa Jens Grissel, falde ind med sin Taksigelse, som heel maae adresseres til Vielgeschrei, og ingenlunde i Førstningen siges som en affides Replik; thi i dette Huus bliver der ikke biet efter affides Repliquer. En anden liden Anmærkning er, at, saa god Effectt endog den
Ma,

Manœuvre gjorde, hvormed hun gav et Vink om, hvad Aarsagen var, hvorfor hun vilde have Magdelone gift, især da Oldsur paraderede der, var det dog neppe fuldkommen rigtigt, siden hun siden udtryffeligt siger, at Leander og Oldsur ei kan begribe, hvorfor hun har dette dobbelte Ægteskab for. At hun i anden Acts første Scene tørrer Sveden af sig tilligemed Vielgeschrei, er en meget passende Pudseerlighed. Meget godt gav hun og det Sted, hvor hun var kommen ud af Fristelsen med Topmaal og Strygmaal, og med en ganske fortreffelig Accent sagde hun, at den forbandede Pige havde faaet fat paa Catalogoen; overalt gjør denne vanskelige, og vigtige Rolle virkelig Mad. Schall alt meer og meer Vere. Magdelone var igien i Mad. Knudsens Hænder, og man kiender denne Actrice i dette Fag; blant mange Træk vil jeg blot erindre den Jyrighed, hvormed hun fortalte Pernille, at det var hende, Herren havde friet for. Dog har Anm. endnu det lidet Ønske, at hun og Peder ei vilde sætte sig hen i Baggrunden, under en Deel af sidste Scene; det er neppe godt, at Skuespillere, hvis Bærd og Roller have tildraget sig Opmærksomhed, saaledes rive sig løs fra den almindelige Gruppe. Hr. Arends Vielgeschrei; der svæver Anm. et Ideal til denne Rolle for Sielen, hvilket han ønsker engang at forelægge Hr. Arends, for at prøves; den uafsladelige Virksomhed den Stundesløse skal være i, fandt han ei stedse hos ham; her tillader Rummet det ei, imidlertid gav han Rollen med megen Liv og comisk Styrke i det hele, og mange Steder fortreffelig. Jfr. Astrup Leonore skienkede mig efter Sædvane den Glæde paa det fuldkomneste at have hørt og veiet de hende gjorde Anmærkninger; at være Recensent for idel Skuespillere, der med hendes Selvtænkksomhed foreente hendes Billighed til at modtage og nytte Erindringer, vilde være ligesaa behagelig en Forretning, som det er ubehageligt, at skrive for Mennesker, der gjøre sig en

taaber

taabelig Glæde af, at trodse, endog hvor de selv finde sig overbeviste. Der var i Aften ingen siddende Conversation mellem hende og Leander under Anslagers Overlæg; ingen af de Kiertegn, Anm. i sidste Nummer af forrige Hæfte paaantede. En sand skøn Scene af hende, var den, hvor hendes Fader tælte om Peder, og hun troede, det var Leander. Unægtelig tilkommer Hr. Frydendahl ogsaa sin Deel af Anm. Tak for de ovenomtalte Forandringer, og overhovedet gav han og sin Rolle, især sine Pedantscener saare vel. Maaskee skulde dog denne Rolle i det hele have noget alvorligere Skattering, især den Scene, som han begynder med at sige, han aldrig har havt saa ond en Time i sit Liv. Hr. Knudsens Oldfyr er et virkeligt Mesterstykke; han udhæver til Fuldkommenhed de tre latterlige Pedanter fra hinanden, især er hans Tydsker ubetalelig, f. Ex. Bægten paa ihre Hochwohlgebohrenheit; Afverlingen af Kryberie og Bindighed, f. Ex. i den Repl. Ich verlange für meinen Dienst. I Advocaten vilde maaskee nogle stærkere Accenter gjøre Gavn, især i den Repl. om *Orthographia* og *Synaxis*, ligesom og paa de sidste Stavelser af *aliquem* og *alicui*; disse characterisere saa meget den offentlige Taler, af hvis Mund hvert Ord koster Penge. Replikken efter Peder Eriksen, var mesterlig i Aften; Peder Eriksen selv blev maaskee i det hele lidt for drengagtig taget af Hr. Jbsen; i det mindste troer Anm. mere Gravitet vilde have gjort godt. Men i øvrigt gav han den med megen comist Styrke. Blandt Billedrollerne fortienner at udmærkes Bonden, som gav sin Rolle med yderste Sandhed, Barberen, der behandlede sin des skædesløse, og Skriverkarlene, til hvis Være det være sagt, at de i Aften ingen uridige Narrestræger gjorde. At man mellem Kor og Esterstykket gav en Concert, var Anm. usigelig tiert, da han alt for adskillige Aar siden offentlig har yttret dette Ønske, ogsaa glædede det ham, at høre ogsaa denne Nyhed optas

optaget med fortient og almindeligt Bisald. I to Sedler spille de Sædvanlige som sædvanlig.

Torsdagen den 27de Valders Død, Syngespil i tre Optog af Ewald. Noli me tangere! skrev hiin tydske Theaterdirecteur for i sit Exemplar af Emilia Galotti, og dette skulde virkelig være Anm. Naad til vor Skueplads for slige Stykker som Valders Død, saalænge de ei kunne give dem bedre. Fire Rol-ler vare nytsatte i dette Stykke — de tvende Stykket til Ilden Vaade; med dem maae Anm. altsaa begynde; dog først den beste iblant de nye. Jomfrue Northorst var Nanna. Daglig retfærdiggjør denne flittige unge Kunstnerinde meer og meer de Forhaabninger Anm. fra allerførst af har yttret om hendes sande Talent; og hendes Indtrædelse i Tragoedien bevidnede end ydermere, hvor stor Uret man havde havt i at fængsle hende til de tankeløse Syngespil. Hun gav sin Nanna i det hele med megen Sandhed, Simpelt og Sød- hed, baade Maneer og Caracteer vare fuldkommen rig- tige, hun træffer Sørgepillet's sande Tone, og har dets Anstand, uden at forfalde til Støi eller Convul- sioner; kun manglede hun hist og her lidt Energie.

Dette Blad koster for Subskribenterne paa Morgen-
posten 4 Mark, for andre Kiøbere 6 Mark
Kvargangen.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 23.

den 8 October 1792.

Si je mele quelque fois la discussion a l'eloge, c'est,
que les vrais talents donnent le droit d'etre severe.

Dorat.

Nummet afbrød i sidste Nummer den udførlige Bedømmelse over Jfr. Northorsts Foredrag af Nanna. Anm., som efter det lidet, Tilløb Balders Død den Aften blev givet med, ikke lettelig kan vente, den saa snart igien vil komme under hans Bedømmelse, vil altsaa meddele her, hvad den Gang blev udeladt. Hendes første Scene var, som overalt de ømmere, meget skøn. Derimod elskede Anm. ikke de Theaterfridt, hvormed hun i anden Act kom ind, skøndt den langsomme Gang i øvrigt var meget characteristisk, og den første Repl. saare skønt sagt. Men en Linie, som rørte Anm. ubeskrivelig, maaskee fordi dens Foredrag gienkaldte ham denne Rolles uopnaaelige Forestillinger 1778, var: *af! den bortsmelter snart i hede Taare.* Disse fine og heldige Nuancer blive Tid efter anden saa fældne paa vor Skueplads, især i Sørgeespillet. Sin Duet gav hun overmaade vel. Men i syvende Optrin havde Anm. ønsket nogen mere Jilsfærdighed, dog var Skønl. den maaskee ikke hos hende. Kampscenen gav hun godt, og figurerede skønt i Gruppen, da Hother laae for Balders Fod; og inderlig rørende og sand var den Repl. *"Jeg troer dig, af jeg kiender dig"*. Drammen i tredie Act manglede derimod Kraft; Tegningen var rigtig, men Coloriten svag, indtil *"og Nattens blege Søn var høi som Hother"*; her kom hun igien i sin Ede, og sagde blant andet den Repl. *"Kan elster*

elſker Dyden" fornemmelig den ſidſte Linie deraf, med den ſkønneste Adel. Derimod veed Ann. ikke, om hun i næſte Repl. vel ſammenknyttede ſit Fordrag af den rigtig nok underlig anbragte Arie med den følgende Afmagt. Men ſaa ſom ſig var hendes næſte Scene, iſær den Repl. "Glæde! Guders Glæde" dog krævede maafkee Lidenſkaben og Forfatningen, at hendes Die her ſtadigere ſkulde hænge paa hendes uventet giensfundne Hother. "Kan jeg erindre, om Hother nogens tid har feilet," havde Elſkovs ſødſte Tone, og ſaa vel gav hun den Replik: "Og jeg har ſvoret." Man vil heraf ſee, at om end Iſr. Morthorſt nogle ſaa Steder ikke opnaaede Situationens hele Styrke, da bevaarede hun dog allevegne Characterens Elſkværdighed paa det fuldkomneſte. Langt mindre lyſkelige vare de andre trende nye. Hr. Due var ſom Loke aldeles ikke paa ſit Sted. Selv hans Find-Scene vanhæbdes ved en paatagen zittrende Stemme, og i de øvrige herſkede en ubehagelig jagende Monotonie. Ogsaa var hans Hølen ved hans Redſart ſaa uheldig. At Iſr. Schmidt, hvis ſande Talent anviſer hende et ganſke andet Fag, og Begynderinden Iſr. Suhm vare blevene Valkyrier, vidner ikke om nogen Digdom paa Sørgeſpillere. Ved Siden af diſſe tvende ſtaf Iſr. Winthers ædle og ſande Diction, ſom Diota, ſærdes af Ann. har ved ſidſte Foreſtilling af dette Stykke erkjendt Hr. Saabyes Fordeel til Balder's Rolle; ogsaa gav han Elſkovsreplikkerne med megen Sødhed; men i de rafende og heftige forfaldt han til det overdrevne Spil, ſom han ſaa lidet behøver for at behage. Særdes gielder det om det Sted, hvor Valkyrien har berørt hans Iſſe. Heller ikke begreb Ann. hans affides Vinding, og hans ſeenere Henſtyrtning mod Loke ved det Sted: "Gå! Nannas Gierte kan kun elſke," thi dette ſidſte maage allermindſt ſiges til denne. Ogsaa forekom det Ann. ſom han i Kampſcenen ikke nok lagde Mærke til Noten om Spydenes forſkiellige Virkning; lige-

ligesom det neppe heller var rigtig, at han ikke bestandsig beholdt den faldne Høfder i sin Magt. I Epydet faldt han derimod skønt. Om man endskiønt maae ønske og med Tiden vente af Hr. Frydendal finere Accentuation, og flere Skatteringer i hans Foredrag, kan man dog ikke miskiende hans heldige Glid i Thors Rolle. At Hr. Rosing synger en Deel af Høfders første Skønne Arie til Parterret, er vel en Ustik, da han nok under den hele skal gaae paa Tagt. Derimod sagde han sin Rolle fortreffelig; blandt andet var Accenten paa: "ikke skal de savne," Vægten og Pauserne paa "Nu! — der!" ganske hyperlige. Fra hans Side var Kampscenen skøn, men de smertelige Repliker efter den behagede ikke Anm. Derimod var hans tredie Act særdeles skøn. Pausen og Tonen ved "Jeg beundrer meer og meer din — Wiisdom" lærte os, hvad det kostede Høfder, ikke at nævne Tingen ved sit rette Navn. At han accentuerede "Du er det kun mod ham" var nok neppe rigtigt. Men hans Scene med Nanna var saa skøn, som Anm. ikke længe har seet den; især var den Repl. "Kan du forglemme din Høfder, og med Tiden elske Valder?" mesterlig sagt; man hørte, hvor stor og hvor mæisom denne Tanke var.

Efter Valders Død Baletten mistænkelige Rone. Efter det meget vilde og uskønne Spil, Anm. havde døiet i Valder, var en Mad. Viørns skønne og udtryksfulde Pantomime ham en sand Vederqvægelse; skøndt det dog kun var en liden Forsmag paa den store mimiske Fæst, hun og Pylades Bournonville næste Dag skulde give ham.

Fredagen den 28de Seiltagelserne. Dette vigtige Stykke, som blev mesterlig spilt, saae Anm. i Aften med usædvanlig Fornøielse. Tony Lumpkin er en Mesterrolle af Hr. Sielstrup, der i Aften end ydermere syntes at være i sit lykkeligste Lune. Det samme gielder om Mad. Preisler, som Frøken Trine. Aldrig saae

saar Ann. hende skattere Scenen med Marlov, den følgende Kiølderpige: Scene, og den næste, hvor hun er en fattig Slægtning, saa fint og saa nydelig fra hinanden; ogsaa gjorde hendes talende Dine hende den skønneste Tjeneste. Konstance blev givet med sædvanlig Smag og Fiinhed af Hfr. Astrup, som især gjorde det Sted ganske ypperlig, hvor hun læste Hastings Brev, paa det Tony ikke skulde flye det til sin Moder; men denne burde nok have holdt lidt mere Die med sin kære Søn, hvis Scenen skulde have havt fuldkommen Sandhed. Hr. Frydendal gav i Ann. Tanker Marlov ganske fortreffelig; nuancerede Marlovs Frygtsomhed hos Damer, og Fripostighed hos andre med megen comisk Styrke.

Hertil Balletten l'Orphein de la Chine, maaskee den skønneste af alle vor Galliottis Westerverker, der i Aften fik nyt Værd og Ynde fra en Bournonvilles Cingiskan og en Mad. Biørns Idame. Den, der første Aften, da han saar et saadant Kunstværk, var faldt nok til at kunne dømme, maatte være en meget sølesløs og uskønnende Dommer. Ann. nød det med indderlig Henrykkelse, og oppebier med Længsel flere Forestillinger, for at kunde see disse Terpsichores Yndlinger med mere fritisk Kulde.

Mandagen den 1 Octbr. *Zonette Ambition*, Comedie i 3 Acter af Holberg. Skøndt dette Stykke i det Hele ikke blev ilde spilt, skøndt Hr. Knudsen gav Hendrik fortreffelig, og fuldkommen i den rigtige Character; skøndt Hr. Lindgreen spille Dobre Podolsky overmaade vel; skøndt Mad. Knudsen var Magdelone; skøndt Hr. Ahrends havde mange skønne Steder, og Hr. Gielstrup gav sin Arv fortreffelig, naar man fraregner en Forvirring, der indløb i første Act, vilde det dog i Aften ikke ret fornøie Ann., blandt hvis Yndlingskuespil det dog ellers henhører. Maaskee savnede han her alt for levende vor uopnaaelige Mad. Gielstrup, som her var saa stor, og som det var
ubil-

ubilligt at fordre, en Jfr. Schmidt, hendes Glid og virkelige Talent uagtet, skulde være i Stand til at erstatte; maaskee gjorde det ham ogsaa ondt, at see Huset's yderlige Tomhed ved dette Mesterstykke. Mere Liv og Styrke i sin Diction maae han imidlertid anmode Jf. Schmidt i den holberg'ske Comedie at lægge Bind paa, og især at vogte sig for en vis monotoni Mathed, som hun i Aften ikke allevegne var frie for. Til dette Lytspil gaves en Pas de quatre med Pantomime, og Syngespillet Pæretæret. Af det Foregaaende vil man see, at dette Pæretæret er inutile lignum; og er det da vel at haabe, at det jo før jo heller bliver ryddet, og kastet paa Ilden.

Tirsdagen den 2 Octbr. Stregen i Regningen, Lytspil i 4 Optog af Jünger. Anm. har i forrige Hefte havt Leilighed til udførlig at anmelde Stykket selv, og ytre sin Meening saavel om dets Mangler, som Fortrin. Til de sidste høre unægtelig de saare comiske Situationer og den vittige Dialog, og begge Dele blev i Aften ved de Spillendes Foredrag ypperlig høvede, saa Anm. erfoer, han var ikke den eeneste, der saae denne Forestilling med ualmindelig Fornøielse. At Charlotte er een af de Roller, hvor Mad. Preisler behager, og maae behage særdeles, kan vel ingen kalde i Tvivl, som kiender Stykket og denne Actrices siældne Talenter for de muntre og vittige Roller. Saaledes gjør hendes Dine hende den skønneste Tjeneste i slige affides Repliker, som: "dette Suk smager just ikke af Kierlighed." Saaledes siger hun ogsaa det Sted: "han vil ikke" ganske fortreffelig, og giver Henriette ypperlig Assessorens Haand. Hendes Hilsen til Carl fra Binduet var mig derimod alt for betydende. Helser ikke var jeg glad ved, at hun med den høvede Fingerg understøttede det Sted: "ligesom Fædrene ere." Der vilde være mere Delicatesse i at formilde det ved nedslagne Dine, sysselsatte Hænder, og en dempet Tone. Det om Carl gif derimod bedre end i Fior. Ganske

Ganske fortreffelig knyttede hun ogsaa sit: "tage Assessoren" til Henriettes foregaaende Replik. Derimod gik nok det Sted, hvor de holde Krigsraad, fra alle Sider galt. Henriette og Assessoren hvilede sammen i steden for at verle Diebst, og Charlotte adresserte sig meget for meget til dem, til ikke at blive det vaer. Ganske fortreffelig sagde hun derimod: "tager Assessoren, og hjælper mig med ham, som jeg kan;" og skønne var hendes Overgange i næste Monolog. I hendes Scene med Carl giver hun sig i mine Tanker for meget blot. "De kan dog ikke Rade mig" var neppe rigtig accentueret. I Scenen med Johan og Lisette sagde hun, efter Anm. Tanker, den Replik: "Han tager Seil" for munter efter det Diebsts Situation. Men saare sødt sagde hun: "Derfor værre! jeg synes den er visnet lidt." Jfr. Schmidt Lisette, den bedste Rolle, Anm. endnu mindes at have seet af hende; især var hendes stude og spidske Replikker overmaade gode. Saadan for Ex.: "Jeg seer Kalvehoveder helst paa Gadet" med megen Betydning. "Da veed han meer end jeg" godt stødt; og "men sagde din Gudfader Sæbe fyderen" med en meget god Accent. Hr. Røhne Assessor Brandt. Det er en gammel Erfaring, at et urigtigt Begreb om Værdighed og Anstand meget let forleder endog de haabefuldeste unge Skuespillere, der begynde med lutter alvorlige og rørende Roller, til en Stivhed og Svulst i Udsærd og Recitation, som de siden have meget ondt ved at aflægge. For at frie Hr. Røhne for denne Fare, vilde uden Tvivl nogle comiske Roller være ham meget tjenlige. For declamatorisk var i Alfen hans Udfordring til Obersten, hvilken nødvendig maa siges i den simpleste mindst understøttede Tone. Henriette Jfr. Northorst; Anm. har lidet eller intet at tilføie de Berømmelser, han i Fjor gav hende for denne Rolle. Især behandler hun ganske ypperlig det Sted, hvor Assessoren trykker hendes

des Haand, og hvor hun uventet bliver ham vaer. Daa sagde hun i tredje Act de to Repliker: "Jo det ville jeg nok" og "min Assessor" overmaade nydelig. Konrad spiller Hr. Ibsen overmaade godt. Særlig deles taler han med en stien Vægt om sin Gudsfader Sæbesyderen. Saare god, og endnu bedre end forrige Aar, var ogsaa Hr. Lindgreen som Johan. Skade var det han forplumrede Repliken i anden Act om Spar og Hierterdame, thi han var virkelig paa Veie at sige den lige saa stont, som han siden siger den om Phiantropinerne. Overmaade godt skildte han sig ved Scenen med Konrad og Nette. Endnu et ypperligt Sted af ham, var Slutningen af den lange, og ei for vel anbragte Fortælling i fjerde Act. Hr. Knudsen Ewald. Derfor Anm. ikke bedrager sig i Henseende til den almindelige Dom, da troer han, at denne brave Kunstner ikke har Anledning at angre, at han med det sande Genies Villighed har hørt den Anmærkning, der forrige Aar blev gjort ham om hans Tone, og i Aar nedstemt den til en langt naturligare og mere passende, som han ganske fortreffelig vedligeholdte, og som uden Tvivl blev modtaget med almindelig Velbehag. Ogsaa sagde han sin Rolle med megen Forstand og Fiinhed; saaledes var Nuancen ved: "een havde tabt 50 Rigsdaler paa sit Ord" ganske fortreffelig. Og saare ypperlig fortalte han om Karls Edelmødighed med de Afbrændte. Ogsaa havde hans to sidste Repl. megen Lune. Hr. Rosing Carl; efter det Ideal, som Hr. Opitz, af hvem Anm. i Leipzig saae denne Rolle, frembragde hos ham, skal denne Carl være en rask Vagabond, og paa denne Maade tog Hr. Rosing den fuldkommen. Strax hans første Indtrædelse, hans joviale Udseende, hans lunefulde iligemaade caractiserede denne, og denne vedligeholdte han ypperlig den første Scene igennem. Desbedre stak derfor i anden Act hans Tankefuldhed af. Men især stien var hans Scene med Charlotte;

lotte; strax hans første Indtrædelse margverte, at det var forsætlig Vanvare, han gik feil af; og nu hans Tone, saa fyrig, saa ganske skabt til at vinde en Charlotte, s. Ex. torde jeg udlægge det, og en ny Skønhed fik denne Scene ved den følgende Monolog, hvor den langsomme Tone paa: Men vil jeg ogsaa løbe Storm, og den endnu mere betydende: "Hvad vil Udfaldet blive", gav et godt Vidnesbyrd om Carls Tænkemaade hans Libertinage uagtet. Hans beskienkede Scener ere ubetalelige. Hans Jovialité og Bonhommie gjør hans Ruus elskværdig. Saare skøn var og hans Scene med Henriette paa Landeveien, især da han havde narret Kysset fra hende. Og meget characteristisk var i sidste Scene den Repl.: Kiender De endnu denne Rose? Men skulde den Rose have været giemt i en Tegnebog? Hertil Balletten forvandlerne.

Dette Blad koster for Subscribenterne paa Morgenposten 4 Mark, for andre Kiøbere 6 Mark Aargangen.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 24.

den 15 October 1792.

Telle est du grand talent la puissante feerie,
Il rend tout vraisemblable, il donne a tout la vie;
Il anime la Scene, & pour dicter des loix,
A peine a-t-il besoin du secours de la voix.

Dorat.

Torsdagen den 4 October. Colonien, Syngespil i to Acter med Musik af Sacchini. Hertil Balletten l'Orphelin de la Chine.

Ved anden Gang at see dette skønne Kunstværk udført af disse Mesterhænder, forøgedes, og fordobledes den Fornøielse, Anm. nød ved første Forestilling; imidlertid var Indtrykket endnu for levende til at tilstøde ham detaillert Undersøgelse af dets Grunde. Uagtet han nu veed at gjøre sig Rede for, at han henreves ved den skønne Majestæt, hvormed Hr. Bournonville thronede paa den Triumphvogn, ved den smagfulde Fiinhed, hvormed han vidste at vise os Tartaren i Helten, saaledes, at den førstes Bildhed dog ei skadede den ædle Værdighed, som udkræves af den sidste — hvori Hr. Bournonvilles tartariske Solo især var mesterlig — ved den ubeskrivelige Ansigts og Legems Beltalenhed, hvormed han ei blot veed at udtrykke de ublandede Lidenskaber, men hvad endnu er mere, de allermæeste sammensatte og kiempende, og hvorpaa hans Scener med Idame give saa skønne og hyppige Exemppler; uagtet Anm. saaledes veed at angive sig selv de Steder, hvor, og de Indtryk, hvoraf han fornemmelig henreves, finder han sig dog ei i Stand til at
udvikl.

udvikle Midlerne, hvorved det skeede; men før skulde det skønnes Elsker blive feed af at see Bournonvilles Dands, før Mimographen blev færdig med at studere hans Mimik. Anm. er i det mindste ved at see den, bleven paa det fuldkomneste overbevist, at de Idealer, Lucian og flere af de gamle give os om en Pyladis og Bathylis patomimiiske Fuldkommenheder, i ingen Henseende behøve at være overdrevne.

Et skönt Sidespykke til Hr. Bournonvilles Cingiskan er Mad. Børns Idame. Anm. har meer end eengang erklæret, at han ei giver sig af med at vurdere vore Kunstneres Mesterværker; nægte kan han imidlertid ei, at mellem alle denne Kunstnerindes Roller ingen er ham kiere end denne. Den ædle og omme Kones og Moders Følelser udtrykker hun med den meest smeltende skønneste Sandhed; hendes Affekt bliver stedse inden Qvindelighedens Grændser, og selv i Videnskabens vildeste Storm bliver den fortviolede Moder dog aldrig til en modbydelig Furie. Mogle Scener, hvor Mimographen uden Tvivl vilde finde betydeligt Studium for sig, er hendes Gienkiendelse med Cingiskan, Kampen i hendes Hierte under alle Moderne med ham; Scenen i Leiren med begge Børnene efter det tabte Slag, især hendes saa characteristiske Angst; den Maade, hvorpaa hun foreholder hendes flygtende Mand, ei at lade deres egen Søn i Stikken; den følgende Scene, hvor hun giver sin Mand Dolkken, opfordrer ham til at dræbe dem begge, og midt i hendes hæftigste Fortvielse blødgøres ved Synet af Børnene. Naar man seer hende i saadan en Rolle, naar man mindes Dumenil Stuart, naar man seer Hfr. Jensen, som i Forvandlingerne forrige Aften, da maae man dog nok sande med Anm., at Terpsichore var mere værd, end evig at holde Polyhymnias Slæb, da maae man vel være Skuepladsens nye Bestyrer forbunden, at han igien fremelsker et Skuespil, som gør vort Theater saa megen Være.

Anm.

Anm. har et andet Sted yttret nogle Ønsker til Publicum i Anledning af den nye Bestyrers Foretagender, og her finder han sig besvøiet til endnu at fremsætte dette: At det omhyggelig vilde vogte sig for, at dets Stemme ei, ved at misbruge til Partiaaands og Cabalers Tolk, taber sin Vægt saa vel hos Bestyrer, som Kunstnere. At man vel vilde erindre, at den virkelige Kunstner snarere finder sig fornærmet og ydmyget end smiggret ved ethvert Bifald, som han maae troe at skyldes nogen anden Aarsag, end sine Fortienester; at Cabaler i Parterre saa let gaae over til Skuepladsen, og forstyrre der den Eenighed, som er saa fornøden til Kunstnernes heldige Samvirkning; at Publicum altsaa derved forstyrres sin egen Fornøielse; at den virkelige Kunstner er sin egen paalideligste og strengeste Dømmer, og at altsaa tusinde klappende Hænder ei kunne gjøre ham tilfreds med sig, naar han ei troer at have Grund dertil; men at og den taufeste Ligegyldighed ei kan ydmyge ham, naar han er sig bevidst, at den kun kan have forsætlig Ufsønsomhed til Grund; og især naar den ydermere modsiges af alle upartiske Skønneres Stemme.

Fredagen den 5te. Skinsyge Kone, Comoedie i fem Acter, oversat efter Colmans enaelske Original. Anm. har adskillige Gange tilforn fremsat sine Tanker om dette Stykkes Forestilling, her maae han da kun tilføie, at Mad. Preisler i de første Acter forekom ham at vilde tage Rollen paa den af ham ønskede Maade, og mere være den martrede, end den martrende Kone; men at hun ei udholdt dette gode Forsæt, og at Scenen i fjerde Act reent gik i Lyset. Hendes første Act, og hendes Scene med hendes Mand, hvor hun fritter ham ud, vare imidlertid skønne. Fra regner Anm., at der i Scenen med Majoren indløb en Forvirring, hvorved nogle Repliker tabtes, da gav Hr. Elberg sin Daktly særdeles godt, og især sin femte Act med megen Lune. Hr. Musted Major Daktly ganske

ganske forreflig; behne i sig selv blotte Conversations Rolle faaer ved hans skionne Diction megen Interesse. Hr. Rosings Carl Oakly var skion, som sædvanlig. Hans tvende Scener høre blandt dem, der fornemmelig giøre Stykkets Lykke. Hr. Gielstrups Sir Harry er mesterlig; hans Landjunkervæsen stikker især fortreffelig af ved Siden af Jfr. Astrups ypperlige Dametone, som Ladi Freelove. Foruden de mange særdeles skionne Steder, som tilforn ere nævnte, maae Anm. endnu anføre hendes sidste Scene, den yderlige falske Venlighed, hun begynder den med, og nu hendes Tone, da hun lader, som hun først bliver Mylord vaer, og nu den fremmede Tone imod ham, og derpaa den stolte haanlige Tone i de to følgende Replikker; især "hvor de Landsbøjejunkere" og "saa bander De saa affkyelig". Denne Replik var overalt et Wynster paa den fineste Diction. Saare vel contrasterte Jfr. Northorsts naturlige Tone, og adskillige Steder sagde hun ypperlig; f. Ex. "Jeg troer ikke, Deres Naade har Naaturen meget at takke." Saaledes gif ogsaa hendes Scene med Sir Harry ligesaa fortreffelig fra hendes Side, som fra hans. Men i Scenen med Carl burde hun ikke ladt ham saa meget beholde hendes Haand, dertil er han i for stor Unaade; heller ikke var der Liv nok i hendes Spil ved Trinkers Komme. Hr. Frydendahl Lord Trinket, har ei ganske al den smagløse Levemaade, der hører til denne Rolle, men giver den med Gliid. Ordet *Volee* udsiger han urigtig. Det var en slem Kiøle, han i sidste Acter havde paa. Hr. Arends Squire Ruffet, har studeret Rollen med Gliid, og udfører den rigtig; men er ei ganske paa sit Sted. Hr. Lindareen Deutter traf Svemandsproget og Svinget ganske fortreffelig. At Pigen i Oxen ei var saa glad, som sidst, fordi der var en Ulykke paa Færde, fortienner at anmærkes.

Mandagen den 8de. Maskeraden, Comoedie i tre Acter af Baron Holberg, og Syngefygen. Maskeraden

raden er et af Holbergs moersomste, skönt maastee ei af hans bedste Stykker; men gik i Aften, to eller tre fraregnede, saare maadelig. Hos Hr. Arends, der var Jeronimus, mærkede Ann. mod Sædvane nogen Forplumring, som uden Tvivl skabede denne Rolles raske Gang. Selv Mad. Knudsen som Magdelone vilde i Begyndelsen ei ganske behage Ann.; et skönt Sted af hende var, hvor hun i tredje Act kom til at slippe ud med, at hun havde havt Bud om Mæsteraden, og nu med eet tog sig i det. Hr. Lindgreen, som Hendrik, gav et stort Exempel paa den ypperlige Fremgang, han siden sin Debut har gjort, og var i Aften denne vanskelige Rolle fuldkommen voksen. Især udmærkede han sig i Scenen, hvor han forsvarte Mæsteraden, besynderlig hvor han talte om gamle skikkelige Folks grande Mode; i Scenen, hvor han agerer Tamperet, og som Jøde. Ordet Folie blev et udtalt rigtig. Hr. Gielstrups Arv gandske fortreffelig, især sin Monolog, og den følgende Scene, hvor Overgangene vare meget gode, først Angesten, og nu hvor han troede, der var ingen Fare paa Færde, og slog sin Hue efter Hendrik, og nu igien hans Besippelse for at blive røbet. Under var det ellers, at denne Scene gik saa got efter den foregaaende tredobbelte Forplumring i Machineriet. Et andet ypperligt Sted, var, hvor han tilsvøer sin Herre, at Hendrik var en Jødepræst.

Tirsdagen den 9de. Bagtalelsens Skole. Saa ofte er dette Stykke anmeldt, at der kun kan blive saare lidet derom at sige. De tvende Brødre bleve fortreffelig givne af de Hrr. Rosing og Saabye. Den Maade, hvorpaa Hr. Rosing i første Scene gik over fra sin omme sententseuse Tone, til Latter, er gandske fortreffelig; ligesaa Forsørelses Scenen med Ladi Teazzele i anden Act. Men hans store Act er den fjerde. Hans Tone paa den toffede Tøs; hans Forsørelses Logik, især Gientagelsen af: Spølelsen af Deres

Deres Ustyldighed; nu den tvetydige Vagt, hvormed han i følgende Scene talte om Nyttens af Skiermbrettet, og hvormeget det vilde foruroelige ham, om Sir Peter opdagede sin Kones Elsker. Den yderst fremmede Tone, hvormed han sagde: "Jeg har ei den fierneste Formodning,, som om han ret søgte langt borte. Den skønne Sentents, naar Utaknemmelighed; den Hoste, han fik, da Sir Peter talte om Maria, og nu den ypperlige Latter, da han talte om den lille Modehandlerske; hvor han nu snart igien blev saa roelig, at han tvetydig kunde forsikre, hun røbede intet; og nu hans Høitidelighed i Begyndelsen af følgende Scene, og derpaa hans Forlegenhed; og da Skiermbrettet falder, hans Forbauselse, hans Diekast, da Carl vente Taler til ham. Hans Forsøg at naae en fast Tone under sin Fortælling, og den flydende Tunge, han fremkunsler tilsidst, alt det var skönt. Skön er og hans Scene i femte Act med M^r. Stanley, som han saa ypperlig giver Audiens, og især den Hast, han havde for at faae ham kaldt tilbage, da han hørte, Oliver var kommen. Han rettede det urigtige oversatte Sted om Døren, som man kunde vente sig af saa opmærksom en Kunstner. Den ypperligste Contrast mod denne kolde fine skinnelige Bedrager gjorde den letfindige, raske, aabenhjertige Charles, som Hr. Saabye hver ny Gang spiller med ny Fortrin; hans Diction i de muntre og pudseerlige Steder havde i Aften ubeskrivelig Væthed og Naiveré. Skade er det kun, at dette Slags Skönheder ei lade sig saa let beskrive, som de, hvori Kunsten har mere Deel. Hvo kan f. Ex. beskrive de ypperlige Tonesald i Scenen, hvor han solgte Skilderiene? hvor især den Tone, hvori han talte om Sir Oliver, stak ypperlig af. En anden ypperlig Scene af ham, var den til hans Broders; især ønskede han sig meget skönt noget af Josephs Moralitet; og sagde: da er det vel, De ei hørte meer ganske fortreffelig.

Nof

Nok en Mester-Replik af ham, var den, efter Skiermet er faldet. Ikke saa lykkelig var han i Scenen med gamle Stanlei; og Marias Elsker var i sidste Scene ikke nok Mester over Galningen. En skøn Green af samme Familie var Hr. Musted, som Sir Oliver, han gav denne Rolle med den elskværdigste Lune og Sandhed; ganske fortreffelige vare især de to tydelige Steder, hvor han som Præmium taler om sig selv; s. Ex. det er ligesom, det maae De vide bedre. Hr. Arends Sir Peter med megen Smag og Glid; har i Alm. Tanker aldrig givet denne Rolle saa vel. Hr. Elsberg Crabtree ganske fortreffelig og med særdeles Lune; og Hr. Röhne Sir Benjamin meget vel, med den rette Blanding af Cavaleer og Pedant. Hr. Gielstrup Moses ypperlig. At Hr. Kvist spille Caroles, var uden Tvivl af Trang, da denne Rolle ellers kræver langt mere Raskhed og Frihed paa Scenen, end man kan fordre, eller bør ønske af en Begynder. Om Mad. Preislers Ladi Teazze er saa ofte og saa mange Steder sagt saa meget, at man blot behøver at henholde sig dertil, maa skee med det Tillæg, at det var een af hendes meget elskværdige Aftener. Ligeledes giver vist nok Jomfr. Astrups Maria Leilighed til at rose hendes Smag og Tænkksomhed, s. Ex. hendes Forhold i den Scene, hvor der bagtales; men hvilken Rolle af denne værdige Kunstnerinde giver et Anledning dertil? — Balletten unyttige Exerier.

Torsdagen den 11te. Diderich Menschenkræft Comoedie i een Act af Holberg, og Høstgildet. Forstykket var ei heldigt i Aften; skönt Hr. Lindgreen virkelig gav saavel Jøden, som Maurbrækker og Hendrik med megen Glid og Talent, vilde dog især Maurbrækker ikke vel klæde ham, ogsaa indløb nogle ubehagelige Feiltagelser med Brev og Signet. Hr. Gielstrup Jøden gandske fortreffelig; hans Dialect, Udseende og Adfærd er saa isralitisk, som mueligt. Hr.

Knud:

Knudsen Maurbrækker, meget godt den dumme Havguden.

Høstgildet havde sit første Tilløb og entusiastiske Bifald. Det gik og overhovedet vel. Med saa inderlig Glæde, Ann. imidlertid saae Begyndelsen af Mad. Berthelsens Anna, saameget aftog hans Fornøielse mod Slutningen, dog langt fra ikke formedelst Mishag med hende, men af inderlig Ynkssomhed over hendes alt mere og mere Upasselighed, som ei allene hindrede hende at give sin Sang til Frihedsminde, det den sædvanlig Inderlighed og Skønhed, men endog tilsidst nødde hende at forlade Scenen. Der, som vi i dette Stykke saae ofte før have glemt Mad. Berthelsen, for at deele Annas Følelser og Kaar, da nødde vi i Aften til at glemme Anna, og med vor hele Deeltagelse at følge Kunstnerinden, der saa tiendelig var et Offer af hendes ædle Iver for Publici Fornøielse. Men at under de store høitidelige Grupper adskillige gik gandske ligegyldige bort, deels reent ud af Theatret, deels omkring paa samme i uvedkommende Samtaler; dette er en Uskik, som bør paaanføres, og affaases. Ogsaa havde nok Jomfr. Mortenhorst, der i øvrigt gav især sin første Scene ypperlig, gjort vel i, at snakke mindre med Peter under sin Faders Skønne Romance.

Dette Blad koster for Subskribenterne paa Morgenposten 4 Mark, for andre Kiøbere 6 Mark Aargangen.

Dramatisk og Litterarisk Tillæg til Morgenposten.

No. 25.

den 22 October 1792.

C'est, comme si je m'adressois en ces mots au Comedien; c'est ainsi que je declame, voila les choses, comme elles se passoient dans mon imagination.

Diderot de la poes. dram.

Fredagen den 12 October. Døve Elsker, Comœdie i to Acter af Schrøder efter det Engelske, og oversat ved Hr. Rosing. Denne ganske moersomme Farce har saalænge lagt i Dvale, at den næsten kunde ansees for et nyt Stykke. Den blev heller ikke seet uden Fornøielse, skjønt den blev neppe vel givet i det hele. Selv med Hr. Rosings døve Elsker var Ann. ikke ganske fornøiet; hans Tone i de døve Scener syntes ikke naturlig og ukunstlet nok; heller ikke gav hans Udsærd i de første Scener Niche nogen synderlig Grund til at troe, at Julie havde handlet saa ilde med ham. Den anden moersomme Person i Stykket skulde Niche være, men om endog Ann. ei havde seet denne Rolle mesterskellig spilt af tre blant Tydskeands bedste comiske Actricer, Dem. Witthøfft, Mad. Adamberger og Gänther, vilde han dog neppe kundet være tilfreds med Isr. Kragh, der aldeles mistog Characteren. Niche maae nødvendig spilles, som en naiv Pige, der itkun lidt behøver at forstærke sin naturlige Ingenuitet, for at give den Udseende af Eensoldighed; men Isr. Kragh spillede bestandig den listige; derfor mislykkedes og især Scenen med den unge Qversfeld hende fuldkommen. En anden betydelig Feil af hende, var, at hun løb for ved den gamle Qversfeld, da hun havde snøet Stolen med ham;

ham; thi Spøgen ligger just deri, at hun siger, hun vil dreie ham om til sig, og dog bliver bag ved bestandig. Hr. Arends gav sin gamle Qversfeld meget vel, naar kun hans Tone i Scenen med Mische mere havde røbet den gamle Partigiænger, især, hvor han erkjendte sig, om der var flere i Værelset, og hvor han sendte David bort. Hr. Knudsen Staldkarlen, spillede overmaade godt; kun ønskede Anm. at vide, paa hvad Sted det var i Eggen ved Meissen, at Folk talte Jydsk. I øvrigt passede man ei nok, at det Maragtige just skak i, at der ei maae høres en Lyd adskillige Steder, hvor den Døve svarer; ogsaa indløb i anden Act en slem Standsning. Hr. Lindgreen Johan, sagde sin Rolle overmaade naturlig og vel. Inden Anm. forlader dette Stykke, maae han dog endnu erindre, at om han end ei var eenig med Jomfr. Kragh om Character-Balget i hendes Rolle, da hørte han forresten hendes gode og sonore Diction med megen Fornøjelse. Det lader, som hun igien vil sætte den vedbørlige Priis paa sit naturlig gode Organ; og det skulde inderlig glæde Anm., hvis hun vilde uddyrke det saa meget, som det fortjener.

Til Efterstykket blev givet det gode Ægteskab, Skuespil i een Act af Florian. Egentlig er dette Stykke en Fortsættelse af de to Sedler; Anders og Grethe, eller som de hos Florian hedde, Arlequin og Argentine, ere Hovedpersonerne deri; derfor tales ogsaa i dette Stykke om den Seedel, Anders fik igien af Snaps. Florian har overalt havt den Idee, at skrive sin Arlequins hele Roman dramatisk, ved at fremstille ham i to Sedler, som Elsker, her, som Mand, og i den gode Fader (et nydeligt Stykke, som vi uden Tvivl snart kunde vente os), som Fader. Naar imidlertid denne Rolle ei mere efter Florians Idee spilles i Arlequins Masket, som hos os lykkeligviis ei lader sig gjøre, vil det vel være vanskeligt, at finde een Skuespiller, der med Sandsynlighed kunde fremstille

den

den i alle treende Aldere. Hr. Schwartz, som har oversat dette, og som forresten — saavidt Anm. ved en løselig Sammenligning har kundet erfare — troelig har fulgt Florian, uden at nytte Anton Wallis Omarbejdelse, har altsaa gjort ganske vel i at omdebe Personerne. Men da den lange Fortælling om Keen og Dronningen, udtryffeligt indeholder en Allusion til Maria Antoinette i Frankrig (hvem ogsaa Originalen er tilegnet) hendes lange Ufrugtbarhed, og tvende Barnesødsler, og altsaa her ei har mindste Interesse, skulde det da ei have været bedre, at have gienat dette Stykke endnu nogen Tid, til disse Rigers Haab og Ønsker ere opfyldte, da med en liden Forandring henegnet denne Historie til den Første og Fyrstinde, som vi alle kiende, som elske hinanden saa hiertelig, og som hele Verden elsker? Med fire Ord er hele Forandringen gjort, og da vil enhver, der har dansk Hierte, vist ei mere finde denne Fortælling kedsommelig.

“I dette Stykke, siger Florian, har Arlequin (Candide) alt været længe givt. Han tilbeder sin Kone; men denne Kierlighed, som er den bedste af alle, og grundes paa Hviagtelse og Fortroelighed, maae være ligesaa øm, men mindre smiggrende end i to Sedler. Og saa har jeg stræbt at gjøre Dialogen naturligere og simplere. Han leger med sine Børn, og sladder med sin Kone; alt det har der ingen Vittighed med at bestille. To vel forenede Ægtefolk, som ere fuldkommen sikkre paa hinanden, gjør ingen Madrigaler; de ere indbyrdes, og uden at sige hinanden noget derom, den uafsladelige Gienstand for alle hinandens Handlinger og Tanker; men de tale ei meer om Kierlighed; det følger af sig selv; de elske hinanden, siden de er til”.

Hvad Florian her siger om sin Stil, er et betydeligt Vink for Skuespillerne, ogsaa deres Fordrag maae altsaa være saa naturligt og simpelt, som mueligt. Og dette glædede mig fra Begyndelsen af, hos
de

de tvende værdige Kunstnere, hvem dette Stykkes For-
vedroller vare betroede: Jfr. Astrup, som Sophie,
talte saa sandt, saa moderlig med sine Børn; hendes:
du er en klog Dreng, var den rene Natur; lige-
ledes: men staaes ikke. At hun i syvende Scene
siger: det er hende, som gjorde vor Bryllup er
en Oversættelses Feil; det maae nødvendig hedde vort
Givtermaal; det første var kun en Pengesag; det
sidste var Sophies Lyksalighed; ogsaa ønskede Ann.
der kunde findes et bedre Ord i Steden for den hon-
netteste Tænkemaade. De Scener, hvor hun mis-
tænkes, giver hun med Sandhed og Føinhed, men de
maaes sees oftere for at kunde udvikles. De to
Emaa sagde mange Ting med megen Sandhed, blandt
andet den ældstes: "Jeg vil fortælle den strax,
om du vil have det". Hift og her hørte man imid-
lertid vel megen udenad lært Tone. Hr. Schwartzes
Candide blev begyndt med megen Sandhed; det var
virkelig Faderen mellem sine Børn, og hans: vil du
være fierde Mand! saare godt; ligesaa hans: Gaae
sin Vei, Madam! den Mand holdt ei saa lidt af
sin Kone. Det Sted: "Ach det er, fordi hun
holder meer" forekom mig ei rigtigt; derimod var
hans Scene med Casper skøn; særdeles hans bety-
dende: Farvel Kammerat! Overgangene i næste Mo-
nolog vare meget gode; især Alligevel — Nei! og
nu hans tiltagende Smerte, især: det troer jeg
med. Brevet læste han derimod ikke efter Ann.
Sind; Hans Affætninger og Overgange kunde jeg i
det mindste ei altid finde Grund til; Resten af denne
Scene vilde heller ei ret staae mig an. Saare skøn
var han derimod i 17de, særdeles jog det Sted om
Blomsterne mig ved sin Sandhed Taarer i Øinene.
Misforstaaet er derimod det Sted, hvor det hedder,
at Geronte har irettesat sin Datter, thi i Origis-
nalen staaer derimod, at Erasme har gjort hende
for

forrykt i Hovedet, hvilket og passer meget bedre til Sammenhængen.

Siden hverken Skuespillernes eller Personernes Navne endnu ere komne paa Placaten igien, hvor dog Publicum saa inderlig og med saa megen Grund og Hævd ønsker dem, maae man være Udgiverne af nye Skuespil forbunden, at de paa Titelbladet meddele os denne Efterretning.

Til disse tvende Skuespil blev givet een af Hr. Bournonvilles Demicaractere Entreer. Han og den havde i Aften deres første og fortiente Bisfald.

Mandagen den 15de. Indianerne i Engelland, Skuespil i tre Acter af Røgebue. Dette Stykke, siger Schink meget rigtig i det femte Stykke af sine læseværdige dramaturgische Monathe fortienet, om det saa kun var for Gurli's Caracters Skyld, alt det Bisfald, det har erholdt, om det saa ei havde videre, der fortiente Døes, og om end gav Critiken endnu mere Anledning til Daddel. Da denne Rolle altsaa er Stykkets væsentligste Skønhed, vil det vel og fornemmelig komme an paa dens Udførelse, hvad Behag Stykket skal modtages med. Og det blev modtaget med det fuldkomneste Behag; Gurli var i Mad. Clausens Hænder, og hun afsvang Publicum mere end eengang det varmeste og lydeligste Bisfald. Hun gav den med en Lune, en Munterhed, der henrev; hendes Naiviteter havde den herligste comiske Styrke, og tvende sande Mesterscener af hende var hendes ængstlige Klyngen til Liddy, da denne bedrog hende med Skytsaanden, og hendes høist energiske talende Stilling, da hun saae Fazir, og troede at see en Aand. Da Anm. imidlertid erkjender Mad. Clausen for een af de fiendne tænksomme Kunstnerinder, der heller vil høre sig bedømte, end blot berømte, troer han ei at burde dølgge, at, saa sand den Fornøielse var, hvormed han saae den Caracteer, hun havde valgt til denne Rolle, og saa mesterlig hun endog udførte den, var det

det dog ei ganske den, han havde tænkt sig til Rollen. Hun tog den fra en mere comisk Side; Anm. havde forestilt sig den ligere det skønne Ideal af unge Indianerinde, som fra Skuepladsens gyldne Dage endnu svæver ham for Sielen; og hvad der især havde stemt ham til denne Forventning, var en Characteristik af en ypperlig tydsk Kunstnerindes, Dem. Wittthosts Gurli. "Mig fattes, siger en tydsk Kunstdommer: den orientalske Begeistrings Udtryk for at sige, hvad denne Gurli er. Det er en Skabning fra Vischnus Himmel, som vandrer mellem Dødes lige. Muntert Spøg ledsager denne Gurli; Nede omsvæver hende, himmelsk Uskyld lyser af hendes Øie, henrivende Naivitet modulerer Lyden af hendes Stemme." Om denne Behandling af Gurli er rigtigere, om den vilde behage vort Publicum mere, eller endog ligesaa meget, som Mad. Clausens, drifter Anm. sig ei til at afgjøre. Han vilde blot gjøre denne tænkende Kunstnerinde opmærksom paa, at der endnu gaves en Bei, der var forskiellig fra den, hun første Gang tog. Om den er rigtigere, nærmere, sikkere, vil hendes sande Genie bedst kunde overskue, og afgjøre. I den fortreffelige Characteristik over denne Rolle, som Schink i Junii Maanedes Hæfte af sine dramatiske Monathe har indrykket, og som, efter hans egne Ord, ene er bestemt for Kunstnerinder af hendes Classe, synes denne smagfulde Kunstdommer at hælde over til den her yttrede Meening. Ganske fortreffelig var ogsaa i Anm. Tanker Hr. Schwarts som Kaberdar, hans Tone, Adfærd, alt viiste et Menneske, der var fremmed der, men som søgte at danne sig efter den Menneskeslægt, han nu levede iblandt. Naar Hr. Saabye derimod tog sin Fazir næsten paa samme Fod, som sin Anders i to Sedler, da misforstod han noget nær Diaterens Meening. Fazir maa neppe have noget comisk Anstrøg, hans Naivitet skal blot være det brændende Hjertes ukunstlede Betsalenhed.

hed. Hr. Giesstrup gjorde som Sir John en skøn Begyndelse i et nyt Fag, og man skulde neppe i denne virkelig ærverdige og interessante Olding gienkiendt den comiske Skuespiller, der ellers ikke let lader sig see uden at modtages af vor Latter. Om Madam Smith er Ann. eenig med Schink, det er en modbydelig Caracteer, som selv i en Madam Knudsens Hænder ikke ret vil behage. Interessantere, skøndt ogsaa overdreven er den pedantiske Samuels Rolle, som blev ganske ypperlig givet af Hr. Frydendahl; just denne Preenhed, denne Stivhed, denne Prætention, denne Art Monde maatte Samuel have for at moere, og være sand; et Skridt videre deri var han modbydelig, og ei latterlig mere. En skøn Contrast til ham var den simple elskværdige Liddy. Tomfr. Morthorst gav atter i denne Rolle et stort Beviis paa sine stadige og stærke Fremskridt i Kunsten; dersom man ellers kan kalde det Kunst, hvad der saa ganske er Natur og Sandhed. Som et Mesterstykke af hende maae Ann. nævne hendes: Og Samuel! med den inderlige Forbøns Tone; hendes Forlegenhed, da hun skulde see paa sine egne Manskietter; og især hendes *Au vel!* da hun gav Kaberdar sin Haand. Men var Overgangen fra hendes næste Monolog til hendes Munterhed i Scenen med Samuel ei for brad, for lidt motiveret? og var det en Arie, og især en italiensk Arie, en Liddy skulde synge sin Fader, en gammel Engelskmand i Søvn med? Hr. Rosing Robert med megen Rædsel og Sandhed; sagde især det Sted ganske fortreffelig, hvor Gurli gjør ham det Samvittigheds Spørgsmaal, om han holder saa meget af Samuel, som hun af Liddy, og han i sin Forlegenhed svarer, det er min Broder. Hr. Knudsen Jack ganske fortreffelig med den sandeste og derhos simpleste Baadsmands-Dialect. Hr. Due Musaffery, saare godt, med megen Tørhed. Hr. Elsberg Visiteuren moerede meget i denne pudseelige Rolle.

Efter dette Stykke Balletten Semiramis.

Tirs-

Tirsdagen den 16de. Savoyarderne, Snygespil i een Act med Musik af Daleyrac. De tvende elskværdige Drengs bleve endnu nydeligere end første Aften givne af Jfr. Northorst og Schmith. To særdeles nydelige Steder af den sidste vare, hvor hun skal hen at sidde hos Baronen, og hvor hun siger ham Farvel; dette sidste jog Ann. Taarer i Diet. Med den elskværdigste Lethed giver den første sin lille trodsige Rolle, taler sit Franske med saameget Udtryk og Rigtighed, og har saa takkelig og degagé en Raskhed. Da Stykket endnu ikke er trykt, kan Ann. ei indlade sig i den detaillerte Bedømmelse, disse tvende unge Kunstners inders nydelige Spil fortiente. Og da han atter i Aften mærkede, at den almindelige Fornøjelse meget tabte, ved det man slet ei forstod de Sange, der vare i Savoyard-Patois, maade han gientage den Paastand, at i det mindste disse trykkes. Hr. Gielstrup og Knudsen gjøre en herlig comisk Figur i dette Stykke. —

Hertil Balletten l'Orphelin de la Chine. At gjøre den upartiske og skønsomme Deel af Publicum opmærksom paa en Bournonvilles og en Mad. Biørns skønne, ædle, og udtryksfulde Dands og Spil i denne Ballet er overflødigt; det hedder om dem begge:

L'oeil, qui les admira, ne les peut oublier.

Og de, der ikke har, eller vil have Die for disses Fortrin, om dem gielder det gamle Ordsprog; der er ingen værre blinde, end de, der ei vil see, og dem kan man da ei andet, end blot ønske deres Syn igien.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 26.

den 29 October 1792.

Aimez, qv'on vous conseille, & non pas, qv'on
vous loue.

Boileau.

Torsdagen den 18 October. Taknemmelige Søn,
Comoedie i een Act af Engel; den gamle Rode er en
Rolle, hvori Hr. Due hver Gang udmærker sig ved
ny Fremfærd; ikke blot hans Dialect er fortreffelig,
men hans Diction faaer bestandig mere Kraft og Gld.
3 Aften saae de competenteste Dommere ham med
megen Fornøielse. Den taknemmelige Søn var Hr.
Saabye, der gav Rollen simplere end hans Forgæng-
er, men som nok hist og her ei var Mand og Officer
nok. Grethe gav Mad. Clausen overmaade vel, især
de første Scener, hvor hun traf den naive Bondepis-
ges Character særdeles rigtig. Blandt de øvrige Per-
soner vil Anm. blot udmærke Hr. Arends, blandt hvis
bedste Roller Degnen hører, og Hr. Knudsen, der var
overmaade god som Corporal. Til Slutning maae han
erindre, at adskillige af de Bønder gjorde sig særdeles
unyttige, og at det er en slem Skik, saadan at sige
meer, end skrevet staaer.

Hertil blev givet Dortsørselen, Comoedie i tre
Acter af Jønger. Dette er alt den siette Nyhed, vi
i disse sex Uger have den nuværende Bestyrers priis-
værdige Virksomhed, og vore Skuespilleres ædle Glimt
at takke. Det har de jøngerste Stykkers sædvanlige
Fortrin og Mangler; en saare vittig og underholdende
Dias

Dialog, og pudfige-Situationer; men ikke nogen syn-
 derlig rigtig Plan, ligesaa lidt som ny eller udregnede
 Characterer. Overalt have hans Personer samtlig et
 vist Familie-Physiognomie, hvorpaa man strax kan
 kiende igjen, hvis Børn de ere. Hans Rosenthal og
 selv hans Buchenhayn ere kiødelige Brødre af Carl
 Hizzig og Freysim; Wilhelmine von Sachau er en
 sand Guldøster af Charlotte Hizzig, Sophie Glirk, og
 Charlotte i Vexelen. Denne Rolle blev ganske ube-
 talelig givet af Madam Preisler; hun sagde den med
 en ubeskrivelig Lethed og Sødhed, og uden at falde
 til det alt for frie eller coquette, hvortil disse Roller
 undertiden friste. Undtager Anm., at hun i første
 Act glemte at parodere sin Uncle ved de Ord: ikke
 et Øieblik! og at der et Par Steder blandt andet i
 hendes Monolog mærkedes lidt Standsning, som saa-
 vel kunde tilgives hende paa en Aften, da hun — som
 Anm. fra en sikker Haand veed — var saa syg, at man
 maatte elske Kunsten, som hun, for at kunde spille og
 spille saaledes; da har Anm. intet uden Lovtaler at
 tilføie. Gandske fortreffelig sagde hun f. Ex. i næste
 Scene der om Spadseretouren; ypperlig var hendes
 kolde Tone i Scenen med Jacob; med yderste Lune
 sagde hun det pudseerlige om Nürnbergerne, og con-
 verserede den hele Scene med Rosendahl med saa skøn
 en Lethed, saa gandske uden Prætension og Agacerie,
 som denne Scene maae siges; men hendes allerfion-
 neste Replik var dog den betydende Tone, hvor hun
 sagde ham: De spiste Kloffen Ni. Baron Ro-
 sendal Hr. Schvarts; det er en Art Klingsberg, og
 Anm. tilstaaer ærlig, at det er ikke det Sag, hvort
 han helst seer denne værdige Kunstner, som i øvrigt
 ingen kan elske og ære høiere end han. Vittighed,
 Bonhommie, Jovialitet, Raskhed finder han hos Hr.
 Schvarts, men Ton de Monde savner han. Smid-
 lertid behagede Rosendal ham mere end Klingsbergerne,
 fordi denne virkelig er mindre den store Verdens Mand.

For

For at udmærke en af de Smaating, hvori han savner Verdens Stempel hos Hr. Schwartzs, er f. Ex. strax det, at han udtaler det Ord Tonen dansk; da dog vor fiine Verden bestandig franciserer det. Ogsaa var der Anm. ei Galanterie nok i hans Scene med Wilhelmine. Gandcke fortrefelig sagde han derimod sine Pudseerligheder, om hans Helene, der fik Riis, og om de Folk, der valgde for ham. Hr. Rosing Buchenhain, er egentlig kun en subordinert Rosendahl, og har kun een god Scene, nemlig Mødet med denne; men dette giver ogsaa Hr. Rosing gandcke ypperlig; i flige Scener er han stedse fuldkommen paa sin Plads. Af Stykkets øvrige Roller er ei stort at sige; især er Henriette i ingen Maade en Astrup værdig.

Mellem begge disse Stykker blev givet en instrumental Concert.

Fredagen den 19de. Steffen og Lise, Operette i to Acter, og det gode Egetskab. Om Steffen og Lise er ogsaa ofte sagt saa meget, især til en Jfr. Morthorst, Hr. Saabyes, Gielsstrups og Frydendals Berømmelse, at Anm. denne Gang blot vil indskrænke sig til at omtale Jfr. Winther, der i Mad. Gielsstrups Sygdom gav Lises Moder. Mellem hende og hendes Forgiængerinde finder ingen egenlig Sammenligning Sted, (om endog Anm. var Elsker af Sammenligninger) da hver af dem tog Rollen paa sin Maade, hvad Mad. Gielsstrup udrettede ved sine kraftfulde Accenter, og ved sin fiine og fyrige Diction, det frembragte Jfr. Winther ved den utrættelig løbende Tunge; begge gav os en iilsindet Skændegjæst af et naturligt godt Hierte.

I gode Egetskab beundrede Anm. som første Gang Hr. Schwartzes første Scene med Børnene, hans Monolog, hans Forrælling, og hans følgende Scene med Casper. Ogsaa i næstfølgende Monolog var hans Overgange meget rigtige og skionne, men Crastes Brev læste han ei efter Anm. Sind. Strax
fra

fra allerførst af kræver det, troer jeg, den yderste dyvende Bestyrtelses næsten kvalte Stemme, og jeg kunde heller ei denne Gang komme til rette med hans Gradationer i det følgende af den, skönt jeg vel saae, han her vilde knytte sit Spil til hendes. Derimod var hans sidste Scene aldeles ubetalelig; her giennemstrømmede hvert Ord af hans Mund mit inderste Hjerte. Zfr. Astrup Sophie, hendes Modersscener havde megen Huuslighed og Sandhed; men da han nu atter seer de tvende Scener, hvor Candide anklager hende, finder han vel som første Gang megen Stinighed, megen Smag i deres Behandling, men for megen Kunst. I Dieblikke, som disse, henhører ingen Declamation, ingen Action, blot Hjertet taler, og det eneste, Forstanden har at gjøre, er, omhyggelig at borttage alt, hvad der kunde ligne Talekunst. Hr. Lindgreen gav sin Casper overmaade vel. Den ældste Dreng havde nogle alt for lærte Overgange især i sin Fortælling. Hertil en Entree, der sluttedes med en Contredands, som Publicum sær optog med meget levende Bifald.

Mandagen den 22de. Varselstuen. Atter et ofte anmeldt Stykke; af Birollerne vare mange ombyttede. De vigtigste, og som havde fareet vel ved Byttet, var Doctorens, som Hr. Musted gav med megen pedantisk Bægt; den recomministiske Officeers, som Hr. Elsberg gav med sin sædvanlige Jovialitet; og Geediske Klokkers, som Hr. Knudsen gav med megen Sandhed. Ikke tide gav Zfr. Kragh Stine Jsenkrammers; kun hendes Bortgang vilde ei behage. I Scenen mellem Dorthe og Ollegaard hørte Anm. med Mishag nogle tilsatte Ceder. Om Holberg forresten vilde finde sig smiggret ved at blive spilt saa lystig, at Tilskuerne ei saae hans Dialog at høre, er et andet Spørgsmaal. Hvorfor Hr. Jbsen vil vanhælde sin saa skønne og vel vedligeholdte Troels ved den smagløse og for Troels upassende Tilfætning fra 2 til 5, fatter Anm. ikke.

Slige

Slige Nødhielp skulde han overlade til dem, der trange til slikt for at faae et Par dumme Tilskuere til at see. Heller ei var det godt, han forandrede den 8 til 22de October, thi dette giver Corfits næsten en heel Maaned meer i hans Regning.

Hertil Balletten Zigeunernes Leir.

Torsdagen den 25de. Indianerne i England.

Anm. hivaanebe denne Forestilling med nye og fordeelagtige Fornøielse. Heraf vil man nu vel formode sig, at han fandt alle sine Anmærkninger fulgte; og dog har man ei gandske truffet det; thi — hvad der stedsse er ham meget kiere — han fandt dem prøvede og veiede. Mad. Clausen — thi fra hende bør man i dette Stykke begynde — havde ei omdannet sin Gurli efter den Characteristik, hvoraaf han i sidste Nummer gav et flygtigt Udkast; og deri har hun uden Tvivl gjort fuldkommen vel, da Røllens Virkning ved denne Behandling neppe vilde vinde; men hun havde læmpet den af hende valgte Character derefter, og noget nedstemt det comist barnagtige deri. Det er dog belst smigrende at see sig hørt af dem, hvis Eftergivenhed saaledes viser sig en Følge af tænksum Overtydning, og ei af blot Spielighed. Der er to Klipper, hvorpaa en Gurli kan meget let strande, og hvorpaa vel Tydsklands Gurlier — en eller to undtagne — i Skofke viis ere strande, eller i det mindste støde an; den ene er at vilde give hendes indianiske Naiveteter mere Salt ved at gjøre dem til Tvetydigheder; at vor Gurli ei her vilde støde an, det stod ikke blot min Venindes Smag, men ogsaa hendes Tankemaade mig inde for; den anden at have dem ud ved Tone, Tallet og Gebærde, af Frygt for, Publicum ei ret skulde lægge mærke til dem; ogsaa dette er galt; thi Gurli, just naar hun siger det, der allermest afviser fra vore Sæder, veed slet ikke af, at hun siger noget mærkeligt, og kan altsaa slet ikke falde paa, at udhæve det; og dette iagttog Mad. Clausen endnu omhyggel.

hyggeligere i Aften, end første Gang. Det aller-
 eneste Sted, hvor det forekom Anm., at hun lagde
 vel meget Vægt paa noget, der af ovenanførte Grund
 burde siges gandske let hen, var: Gurli har end-
 nu aldrig havt Børn! i øvrigt var der i alle de
 meget slibrige Steder om Ægtestanden ei det aller-
 mindste, der forraadde den kyndigere Europærin-
 de; hun sagde det saa let saa usforarget, som Schink
 har ønsket det, og som Rollen kræver. Det vilde
 overalt, hvis Rummet tillod det, være et høist in-
 teressant Arbejde, at anstille en Parallel imellem
 den danske Kunstnerindes Spil, og den tyske Drama-
 turgs — hende ubekiendte — Characteristik; man vilde
 see, at den sande og samme Smag har ledet dem
 begge een Vej, og at, om de endog stundum af en
 forførist Udsigt have ladet sig lokke paa en Bivei, har
 det dog aldrig været noget Afvei, men er strax stødt
 til den almindelige igien. Det, der især characteriserer
 Mad. Clausen i denne Rolle, er den Natur og Sand-
 hed, hvormed hun taler den; hun er ikke paa Scenen,
 hun spiller ikke; hun er i Kaberdars Stue, hun er Gurli;
 vi høre af hende disse sande huuslige Samtalens To-
 ner, disse ukunstlede Overgange af Hurtighed og Lange-
 somhed, af Stemmeklang og Stemmebøining, som
 udmærke sa. Conversation fra Theatersfordrag. Man
 tage f. Ex. strax i hendes første Scene den Repl. Det
 veed jeg ikke selv især det sidste af den: at han gjør
 Anstalter for at træde over en Kendesteen, som om han
 havde Ganges for sig,,; hvilken Afverling og Sandhed!
 Saaledes ogsaa de haarde Ting, hun siger Samuel,
 saa let, saa flygtig. Men især udmærker sig herved
 Enden af denne Scene; først Repl. om hendes Faders
 Dødsbed, saa munter, saa leende; nu det alvorlige:
 ulykkelig! nu den klagende næste Replik, derpaa det
 rørte, hvor hun kysser Samuel, hvilket atter gaaer
 over til den klagende Tone, indtil hans Snak om
 Huusleien bringer hende til at lee, og hun med den

nai.

naiveste Munterhed fortæller ham, hendes Fader kunde kysse Huset, og et heelt Dussin saadanne Narre til. Ikke mindre nydelig begynder hun sin næste Scene; Tonefaldet paa: naar jeg læser, falder jeg i Søvn er fortreffelig, og hendes næste Replik ved sine Tones afverlinger yderst naiv og levende. Saare nydelig og med Hjertets Veltalenhed var Fortællingen om Fuglen og Rosen, og Overgangen til den muntre leende Tone, saasnart hiine Følelsers Erindring ei længer bespendte hendes Bryst, saare skøn. Et af de Steder, som udmærke sig ved hendes let henkastende Tone, er: "elske! nei!" det kommer saa sandt, og tillige saa frit ud af hende, at man kan høre hun ikke troer, der er mindste Smule ond i; ligeledes hendes følgende Erklæring, at hun slet ikke veed hvad det er at give sig, saavel som og det ei mindre farlige Sted, hvor hun vil ægte ham strax. Med samme simple Aabenhiertighed siger hun sit Sy; hvor han beder om et Kys; tørrer siden Munden, og betroer ham, at hun ægter Notarierne, om de er skønnere. Anm. har allerede sidste Gang roest Scenen om Skytsaanden, og forgieves vilde han prøve at beskrive hendes angstlige Seem omkring sig, hendes Klyngen til Liddy, hvordan hun ligesom søger Skyts hos hende. Den lange Fortælling er rigtig, skøndt maaskee ei altid levende nok nuancert, førend til allerfødest, hvor Gurli ligesom bliver gandske let, fordi hun har faaet den fra Haanden. Med megen Naiveté giver hun de to Steder, hvor hun kysser Liddy og Jack. Overmaade godt gjør hun det Sted, hvor hun træder mellem Samuel og hans Moder; og den lette pudseerlige Maade, hvormed hun siger ham, at hun kan nok skrive, og især det om Blæthornet, er fortreffelig. Replikkerne til Samuel, efter at hun er bleven forelsket i Robert, ere iligemaade høist characteristisk; saavel som ogsaa hendes: Lyve! hvad er det? Hendes Stilling, da hun seer Fajir, med de udspendte Arme, det stirrende Øie, den

henviisende Finger er saare malerisk og udtrykkende, og med den elskværdigste Naiveté siger hun først sin Fader, og siden Liddy, at Fazir er smukkere. Anm. har opholdt sig længe ved denne Rolle; men han har saaledes haadt den Lykke at eftergrandse og studere noget vigtigt Kunstværk fra denne tænkende Skuespillerindes Haand. Liddy Jfr. Morthorst. I hendes Rolle er mindre Afveksling, mindre Liv, men samme Sandhed, og en vis Hjertelighed, som er sielden paa Scenen. Mit Hjerte er frit siger hun, saa man føler, det ei er det. Hun sang i Aften en Vise af Schulzes Volkslieder. Den var saare vel valgt efter Liddys Carac-ter og Situation; dog forekom den ei Anm., at have hos Mængden gjort al den Lykke, Componist og Sangerinde fortiente, maaskee fordi den var for alvorlig. I Scenen med Samuel var et meget characteristisk; og saare godt sagde hun den Replik om Tegnebogen. Hendes Forlegenhed, da Kaberdar viiste hende Manchetterne, er nævnet og roest. Den Kamp i hendes Siel og den datterlige Kierligheds Seier, som hendes Udsærd og Dine udtrykke, inden hun siger det skønne: Nu vel! lader sig desværre ei beskrive. Hun sammensmyttede i Aften meget godt saavel denne som den efterfølgende Scene med sin Monolog, kun at forsmaae ham for en Yndlings Skyld forekom Anm. ei rigtig sagt. I Scenen med Fazir rørte hun mig inderlig, især da hun paakaldte sin Faders Billede, og da hun sagde ham, hun var Brud. Meget god var Hr. Giesstrup, som Sir John, han giver Rollen med stor ædel Simpelt, som han i Aften krydrede med noget mere Lune end forhen. Hr. Frydenaal er fortreflig, som Sir Samuel, hans Protections Brev til Visiteuren, og hans Engstlighed, da Gurli vil skrive under, ere især gandske ypperlige.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 27.

den 5 November 1792.

Thalia følger sig blandt Grave gaae.

Thaarups Prolog til Roses Minde.

Atter kaldes jeg til een af de tungere Pligter, der i
feenere Dage saa ofte er bleven min Løb; i Steden for
at binde Laurbærkrands til den værdige Kunstners Lins-
ding, maae jeg flette Cypresser til hans Urne. Tha-
lias første Præstinde er ikke mere; Holberg har tabt
sin bedste Fortolkerinde; Madam Gielstrup er død.
Mange Maanedes have vi alt savnet hende paa Skues-
pladsen, idelig ængstedes Kunstens Venner ved Ryg-
ter om hendes nær forestaaende Tab; men dette Tab
var for stort til, de ei skulde smiggre sig med, det
endnu var at undgaae; især da de hørte, at hun haa-
bede dette, som de, at hun endnu smiggrede sig
med at leve for den Kunst, hvis skønne Mynster
hun var. Men forgieves; de skulde ikke mere
see hende spille en Holberg med al hans egen Aand,
ei høre hver hans Klygt faae dobbelt Lynd paa hendes
Læber, ei see hendes udtrykfulde Dine indbyde den
veltalende Mund til en stedse uafgiort Beddekamp. O!
at jeg var i Stand til, at skildre hende, som hun
svæver nu for mig; denne Sandhed, denne Aand,
denne Smag i hvert Udtryk, i hver Bevægelse, i
hver Tone! En nøagtig Characteristik af denne Kunst-
nerinde vilde for enhver, der vandrer hendes Bane,
være den allerpaaalideligste Veiledning. Men hvo kan
skildre, som hun spillede? — Forgives har jeg i disse
Blade, i dramaturgiske Samlinger, og flere Steder
prøvet

prøvet at udvikle nogle af hendes mesterligste Roller, hendes Pernille i honette Ambition, og i Tyboe, hendes Lise i Høg over Høg, o. a. fl.; men uagtet disse Udviklinger maaskee høre hen blandt det bedste dramaturgiske, jeg nogentid har været i Stand til at levere, tilstaaer jeg dog om dem, som Conti om Emilies Portrait, at jeg stedse har været særdeles utilfreds dermed; ligesom jeg ogsaa, ligesaa vel, som han, var saare tilfreds med denne Utilfredshed, da jeg fuldkommen indsaar, baade hvormeget der i min Ufbildning var tabt, og hvorfor der maatte tabes. 1773 den 3die Novem-
 ber betraadde denne ypperlige Kunstnerinde første Gang Skuepladsen i det røngne Samtykke, da ogsaa en anden af hendes værdigste Kunstsøstre debuterede; Dagen før havde een af de største comiske Skuespillere, vort Theater nogen Tid har eiet, gjort første Gang Prøve. Saa usædvanlig gavmilde vare Muserne den Tid; i de seener Dage have deres Hænder været mindre runde; men mon vi og kunne sige os frie, at vi ei selv ved Ufsionsomhed have lukket dem? Skulde man ei med Rette kunde sige os ved Mad. Sielstrups Tab, hvad een af vore ypperste Digtere sagde efter Roses, Clementins og Hortulans Forlids: Muserne toge dem fra os, fordi vi ei vare dem værd? Med sand Indignation har Ann. hørt vore Smaaher-
 rer og vore Modesruer, der indbilde sig, man for Penge kan abonnere Smag paa Skuespil, ligesom man for-
 dumd abonnere Loger til det, at tale om hendes forestaaende Tab, som lidet betydeligt; formodentlig, fordi hun ei hørte hjemme i de fiere Syngespil, som disse eene affectere at have Smag for, eller fordi det var kun i Holbergs gemeene borgerlige Comødie, hun var ulignelig; eller maaskee og fordi ingen Clubcon-
 nexion ophøjede hende til den Værd af deres personlige Kiendskab og Beskyttelse. Uforglemmelige Kunstnerinde! jeg veed virkelig ikke, hvorledes du høiere kunde æres af disse end ved den Ringagt, som du har tilfælles
 med

med din Digter, din Holberg. Men hver, som havde Die og Sands for ægte comist Natur, uden Overdrivelse, uden Plathed, han miskiendte, og han glemmer dig ikke.

Den 12 Martii betraadde hun sidste Gang Skuespladsen, som Lisette i gavmilde Testamente; uagtet hun baade da, og den foregaaende Fredagen, da hun spillede Moderen i Steffen og Lise, mættedes af den smertelige Sygdom, der nu blev hendes Død, udførte hun dog disse tvende Roller sig fuldkommen værdig, med en Selvopoffrelse og en Kunstiver, som Anm. den Gang anpriste, og som hendes hele Bane igiennem var et udmærkende Træk i hendes Caracteer. Man vil maaskee neppe troe det; men mellem Aeterne af Steffen og Lise, da Anm. sidste Gang talte med hende, og beklagede hende over hendes Sygdom, yttrede hun uagtet dens Smertelighed en Glæde over, at den vilde skille hende ved noget af den Feidme, som man saaa gierne vilde tage til Paaskud for at udelukke hende fra Pernille Rollerne. Meget saae Skuespillerinder har Anm. kiendt, der elskede, og forstod sin Kunst, saaa fuldkommen, som hun.

Det er kun som Skuespillerinde, Anm. her kan tale om hende; deres hele Kiendskab til hinanden var Kunstkiendskab, og Kunstvenskab; i de 15 Aar, de have kiendt hverandre, have de neppe talt 15 Gange sammen. Men i det allerførste dramaturgiske, Anm. nogen Tid skrev, erkiendte han hendes Adkomst til et Sted blandt Danmarks første Skuespillerinder; og langt fra, at Tid og Erfaring skulde svække denne hans Ungdoms Tanke, har han tvertimod ligesaalidt udenfor som i Danmark i hendes Fag kundet finde hendes Mæge; og blandt de Ting, han er stolt af, er, at hun satte Priis paa denne hans Hoiagtelse.

Saa hvil da i Fred, siældne Kunstnerinde, og hvis din Aand endnu omsvæver os, maaskee for at ledsage og opmuntre den unge Skuespillerinde, der med saa megen
 Flid

Glæd vandrør i dine Fied, da foragt ei det Minde,
 jeg reiser dig her! — Det er kunstløst, og dig ei vær-
 digt; men ærlig Høiagtelse satte det; og snart skal jeg
 ved Hoden af din, og mine øvrige Venners og Læreres
 Arner nedlægge min dramaturgiske Pen! Der er jo
 nu næsten ingen tilbage af dem, som gav mig Kier-
 lighed for denne Bane, som oplivede, styrkede, og glæ-
 dede mig derpaa. O! maatte da kun mine svage For-
 søg ei være alt foruværdige Mindesmærker fra Rosens,
 Hortulans, Balthers, dine, og eders værdige Jævn-
 ligs Dage!

I forrige Nummer nødede Rummet at afbryde
 Bedømmelsen af Indianerne i Engelland; foruden
 de allerede omtalte maae Anm. endnu med Berøm-
 melse nævne Hr. Knudsen, som Jack, der gav denne
 Baadsmand gandske fortreffelig, og med den fuldkom-
 neste og meest comiske Sandhed, uden dog at falde
 til det overdrevne, og modbydelige — Hr. Rosing,
 der, som Robert, overmaade vel viiste os Sæmmanden
 af den høiere Classe, hvis Sæder have et Anstrøg af
 hans Etand, uden dog at udarte til Matrosvæsen.
 Et ypperligt Sted af ham var, hvor Jack vilde gaae
 ud, og han bad ham bie — Hr. Due, der gav sin
 Musaffery med den udkrævede Tørhed, — og Hr.
 Schwarts, hvis Kaberdar var fortreffelig (som sidst.
 Een eneste Erindring — der er, om ikke mikrologisk,
 dog af det Slags, som man aldrig byder Skuespillere
 af en ringere Classe — vil Anm. gjøre denne tænkende
 Kunstner: burde ikke Kaberdar nu og da nyde den Ud-
 sigt, han siger sig at holde saa meget af? og vilde ei
 hans første Scener vinde i Huuslighed og Afsoverling,
 naar han under dem nu og da saae ud af Vinduet?
 Hr. Saabye havde saameget nedstemt sin Fajir, at
 Anm. inderlig angrev, han ei mere bestemt udtrykte
 sin Meening om denne Rolle, at han nemlig holdt
 for

for, den kunde snarere spilles som den brændende, end som den smægtende Elsker. Mad. Knudsen forekommer Anm. at savne en vis faux air de grandeur, som denne Rolle — i hans Tanker — kræver, og som Gurlis Monolog om hende angiver. I øvrigt behagde den ham mere denne Gang end den første, og blandt Mad. Knudsens Mesterreplikker i den, hører: "En god Luusmoder har ogsaa sit Værd" at den forresten fra Digterens Haand har noget ubehageligt i sig, er ei at nægte, især kan ingen Skuespillerindes Kunst frelse det Sted, hvor hun vækker den sovende syge Mand. Heril Balletten Vadsferpigene og Redelsstikkeren.

I foregaaende Nummer er glemt at nævne Synsgeospillet Cecilie, opført Tirsdagen den 23 October.

Fredagen den 26de October. De noble Passioner, Skuespil i to Acter af Nyrenhof. Muserne maa vide, hvad der kan have foranlediget det Gode, adskillige Mennesker, og deriblandt den afdøde Konge af Preussen have sagt om denne Farce. Narrene deri ere hverken nye eller moersomme, Handlingen urimelig. I Østerrig kan det maaskee ved Localsatire interessere, men neppe her; i det mindste ei spilt som i Aften. Den bedst underholdte og moersomste Rolle i Stykket, var ogsaa den, der gik best, da den var i Hr. Musteds Hænder, som spillede virkelig sin Forstheim med megen Luune. Dog indløb i den Scene, hvor han drikker med Majoren, en hæsleg Vilderedz med Bologne, og Polen, hvorved denne Pudseerlighed reent tabtes; overalt var denne Scene ei characteristisk nok. Næst ham sætter Anm. Hr. Saabye, som gav sin Blomsterfrands med megen Smag, og havde valgt en meget passende Character til den, da han var det, Franskmanden kalder Marquis casse. Skade, at denne Character ved Digterens Mæthed trættede lidt tilsidst. Hr. Rosing Majoren, var nok ei i Begyndelsen nok som den søde, sukkende tungsindige Elsker, Baronessen

sen beskriver ham; men tog den for meget paa samme Fod, som andre Elskere. Derimod var hans sidste Scene især det Sted, hvor han triner hen til Blomsterkrands og advarer ham, herefter ei at finde noget latterligt der i Huset, overmaade fortreffligt. Hr. Jbsen Notarius godt. Hr. Lindgreen Grev Ribbane; aldeles ei paa sit Sted. Var uagtet al sin Flid ei i Stand til at vise os den hesteklare Greve, som hverken hans Figur eller Organ klædte til; heller ei var han efter vore Sæder godt klædt. Hr. Due var som Edelsee heller slet ei paa sit Sted, hverken hans Cour til Baronessen eller hans Vanden vil klæde ham.

Efterstykket var tre Forpagtere; men da Anm. siden det var et Syngeestykke, ei troede sig forpligtet at bivaane det, da Hr. Kvistes Debut som Lucas ei var averteret, kan han ingen Beretning give om dets Forestilling. Mellem Stykkerne havde de for første Gang den bortspilne Fugl, Divertissement af Hr. Bournonville. Et af disse nydelige Petits riens, denne Mester veed at give Skønhed og Interesse. En Hyrde har en Fugl i et Buur, hans Hyrdinde vil have den fra ham, han nægter hende den, hun gaaer vreed bort, han sætter Buret, og gaaer til Side, hun løber til, og snapper det; han vil tage det fra hende igien, og medens de brydes, aabner hun Buret, og lader Fuglen slippe ud; han bliver bedrøvet og forbitret, og nu forsoner de sig. De nydelige Scener og de skønne Pas de deux mellem ham og Zomfr. Jensen lade sig ei beskrive. Hun udfører sit Partie med al den hulde Skalkagtighed, al den tillokkende Fiinhed, som er hende saa egen; han er Hyrde, som han er Helt; hvilket af disse Sag, man seer ham i, fristes man til, at tage det for hans eneste sande, saa gandske synes han skabt for det.

Mandagen den 29de. Bortførslerne Comœdie i tre Acter af Jünger. Anm. har saa godt som intet at tilføie det, han i foregaaende Nummer har sagt om dette

dette Stykkes Forestilling. Det eneste Sted, han i forrige Blad havde at indvende mod Mad. Preisler, var i Aften fuldkommen rigtigt og skønt; og hendes øvrige Rolle gav hun, som sidst gandske fortreffelig. Om Rosendahl og Buchenhayn henholder han sig til sin sidste Betænkning. Gandske fortreffelig var Hr. Lindgreen, som Rosendahls Tiener.

Hertil Divertissementet den bortfløine Fugl.

Tirsdagen den 30te. Lilla eller fielden er Skønhed og Dyd. Det er et af de Stykker, hvor man med Ret kan ønske, hvad Boileau med Uret ønskede i Quinaults Stykker, at sidde saadan, at man kan høre den blotte Musik uden Ord. Ogsaa var det vist et dets Værd, der i Aften skaffede det saa usædvanligt et Tilløb. Men man var stimlet sammen for at see Christians Datter, Frederiks Søster, Danrigets til bedede Augusta igien, at ønske hende et hiertemeent Velkommen, at være Folk og Talsmand for tusindes Følelser. Hvor det maae være glædeligt for en Konge at see sig og sine saaledes elskede, især paa en Tid, da saa mange Konger høre saa forskiælligt et Sprog; men ogsaa hvilken fielden Lyksalighed for et Folk, at have en Konge, og et Kongehuus, som man med Føie kan elske saaledes! —

Torsdagen den 1ste November. Den virkelige Biise, efter Sedaines le philosophie sans le savoir. Hvo der vil see et uimodsigeligt Bewiis, hvor nødvendigt det er at localisere de Stykker, som toge derimod; give kun Agt paa det Sted heri, hvor Desparville siger, at en Mand ikke har vildet tiene ham, fordi det Vaand hans Kors hang i, var blaat, og ikke rødt. Hvor mange hos os forstaae Betydningen heraf; og hvad Virkning kan det gjøre i et Land, hvor der ingen saadan Forskiæl finder Sted mellem Protestanter og Catholiker. I øvrigt har dette Stykke for meget af den gammeldags Adelsstand til ikke at tage meget af sin Virkning i nærværende mere oplyste Tider. Man troer

troer nu ei mere, at en Søn kan fordre Regnskab af sin Fader, fordi denne har bortkastet en Uting, en Drøm — sit Adelskab — og bortbyttet det for Gavn-
lighed og Velstand. Var det denna Omstændighed, eller var det en vis Lunkenhed, der var over det Hele, som gjorde, at Ann., uden just at være misfornøiet med nogen, eller noget, dog ikke interesserede i Aften? Vanderks Rolle hører blandt dem, der have for-
skaffet Hr. Schwartzs sit Navn i dette Fag; og undtag-
ger Ann. nogle Suk, der især i Scenen med Sønnen ei vilde behage hverken hans Dre, eller hans Hierte, spille han i det Hele særdeles vel; især var den stum-
me Scene mellem ham og Sønnen ved dennes Bort-
gang fra begge Sider mesterlig. En anden meget
stærk Scene af Hr. Rosing var den, hvor han beder
Victorine levere Uhret eene til sig. Mad. Clausens
Victorine udmærker sig ved Simpelsked og Naivete;
og saa liden Brudens Rolle er, vidste dog Hfr. Astrup
at faae en nydelig Scene ud af Mødet med hendes
Broder. Ogsaa Hr. Muste Anton syntes Ann. be-
dre end nogentid, men med alt det interesserede det
Hele ham ei.

Hertil Divertissementet den bortstøpine Sugl.

Dette Blad koster for Subskribenterne paa Morgen-
posten 4 Mark, for andre Kiøbere 6 Mark
Aargangen.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 28.

den 12 November 1792.

In the very torrent, tempest, and (as I may say) whirlwind of your passion, you must acquire, and beget a temperance, that may give it smoothness; be not to tame neither; but let your own discretion be your tutor.

Shakspeeres Hamlet Act. III. Scena 2.

Fredagen den 2 November. *Zemire og Azor.*

Mandagen den 5te. *Ariadne paa Naxos.* Det er bleven Anm. offentlig bebreidet, at han unddrog sig for at anmeldte dette Stykkes Forestilling; naaget han nu er i denne Henseende aldeles angerløs, da han i forrige Nars Morgenpost uden Omsvøb har fremsat sin Meening derom, anseer han det dog for sin Pligt lide udførligere at udvikle samme; saa meget mere, da virkelig denne Forestilling af dette Stykke var den heldigste, han i tolv Nar har seet. Hr. Saabne var Theusens, og behagede Anm. mere, end nogentid; vel var han maaskee ei Krigeren, ei Alcidis mandige Staldbroder i den tilstræffelige Grad; men derimod var han gandske Ariadnes elskværdige Elsker, ogsaa havde hans Spil i det hele den Runding, den Adel, den Skionhed, som dette Slags Skuespil kræve. Mad. Preisler Ariadne; at denne behagende Skuespillerinde i højeste Grad har alle de udvortes Egenskaber, der udkræves til en tragisk Actrice, vil vel neppe nogen nægte. En imposant Figur, et aabent, fordeelagtigt og talende Ansigt, udtryksfulde Mine, den meest sonore og lykkelige Qvindestemme, vor Skueplads for nærværende Tid eier; med disse Fortrin kan hun altid være sikker paa, ikke at mishage i Sörgespillet; men det Vard, hun har i det muntre Lystspil, opnaaer hun der dog neppe;

neppe; ogsaa tørde vel dette have en meget naturlig
 Åarsag: hendes Diction, hendes legemlige Betsalen-
 hed har engang faaet sin Dannelsse i dette, der er hun
 hjemme; i hiint er hun fremmed; og hvor man er
 fremmed, er man aldrig saa ganske i sit Effe, som i
 sit rette Hiem. Derfor ere ogsaa Madam Preislers
 bedste Scener i Sørge-spillet stedse de, der komme Lynst-
 spillet nærmest; saaledes Scenen, hvor hun udhører
 Joas i Athalia, saaledes de første Scener i Ariadne.
 Virkelig begyndte hun denne Rolle i Aften saa skönt,
 som uueligt; hendes Stemme var saa huld, hendes
 Tone saa sand, og saa smeltende. Kun burde nok det
 Sted: "Hun rødmer ei forgieves, vore Glæders
 Sørrederinde!" været sagt med en af Blufærdighed
 dæmpet Tone, da derimod Mad. Preisler næsten har
 vide det; ogsaa vilde jeg hellere, at hendes Angst, da
 hun hører Loven brøle, skulde have udtrykt sig med
 den ustadige uvisse Omvanken, som er caracteristisk for
 den Frygt, der vil flye, uden at vide, hvorfra, eller,
 hvorhen; overalt sad hun mig vel meget i denne
 Rolle, hvor der er saa megen Hjertets Uro; og der-
 som Schink har Ret, naar han fordrer mere den rø-
 rende, end den fortvivlende Tone, hvor hun foreholder
 Theseus hendes Belgierninger, da stemte hendes Spil nok
 neppe med denne Fordring. Men nu kom atter et ømt
 Sted, som var ganske for hende. Derimod savnede
 Alm. aldeles de Gradationer, der skulde forberede hen-
 des vilde Raserie; denne Overgang var ham meget for-
 brød. Ogsaa var der i hendes Bilde et Par Gebær-
 der, som, saa at sige, vendte sig til Tilskuerne, opæsker
 de dem til at see, hvad hun saae; dette var uden
 Tvivl ganske urigtigt. Naar saa hæftig en Følelse
 betager Sielen, fængler den og saa at sige Legemet
 til den samme Gienstand; Die, Stilling, Gebærde,
 alting henvender sig did, og kan ei slide sig derfra.
 Men nu kommer atter een af hendes skønne Scener,
 hvor hun mindes sin Moder; denne er saa sødt kla-
 gende, saa rørende, saa huld; om hendes Scene har
 jeg derimod forrige Gang yttret min Meening; her
 savner

savner jeg den Rigdom af mangfoldige og udtrykfulde Stillinger, som denne Situation saa nødvendig kræver. Overalt er dette, hvad jeg i Sørge-spillet, og især i Melodramet fornemmelig savner hos denne Kunstnerinde; hendes Stillinger og Bevægelser have ofte Skønhed, Adel og Udtryk, men de have ingen Mangfoldighed og Afveksling; ofte hæver hendes Arm sig med Værdighed, ofte farer den ud med Styrke; men den falder da strax igien; hendes hele Spil er en Række af isoleerte Gebærder, i Steden for at være en Kæde af sammenknyttede Bevægelser; de smaae fine Nuancer, hvorved f. Ex. den eengang opløstede Arm lidt efter lidt forandrer sin Stilling og sit Udtryk, og derved skildrer os Overgangen fra een Følelse til en anden, bruger hun ei. Det være langt fra mig at vilde nedsette denne med saa megen Ret yndede Kunstnerindes Værd; men jeg maae gientage det: I Sørge-spillet er hun mig ei, hvad hun er i den muntre Comœdie, og maaskee torde jeg lægge til, at, dersom hun spille Sørge-spillet til større Fuldkommenhed, var hun maaskee neppe den henrivende Actrice i de lette comiske Roller. Nul n'a tout en partage.

Efterstykket var Hendrik og Pernille. Om dette Stykkes Forestilling har Anm. meget lidet at tilføie det, der i Foraaet er sagt. Hr. Knudsen synes mig i sine Sprædebassescener ei noksom dannet efter vor Tids Gætte; derimod ere hans Tienerscener fortreffelike, ogsaa læste han sit Brev meget bedre i Aar end i Fjor. Hr. Schmidt gav sin Pernille omtrent, som i Fjor; kun forekom det Anm., som hun i de første Pernillescener med Magdelone, formodentlig for at have denne Caracteer ud fra den følgende paatagne, gav den mere — jeg vilde nødig kalde det Frækhed — end hende efter Leonores følgende Beskrivelse kan tilkomme; kun som Frøken maae hun være coquette, i sine Pernillescener maae hun derimod vedligeholde den bedre Caracteer, hun i anden Act med Leonore saa heldig udtrykker. I øvrigt fortjener hun Berømmelser for den Natur og Sandhed, hvormed hun lægger

Vind

Bind paa at tale og spille. Dette er den første Egenkab, og den nødvendigeste; den comiske Styrke vil vel komme siden. Den, der fornemmelig behagede i dette Stykke, var Hr. Gielstrup, hvis Arv havde megen Lyne og comisk Styrke. Feil var det nok, han i sin første Scene, som Hasenskræk kom ind med det Brev. I Scenen mellem Leander og Leonore, hvor Gaverne leveres tilbage, indløb nogen Forplumring, i øvrigt bliver Ann. ved sin gamle Meening, at disse Gaver vel kunde flyes, og ei behøvede at kastes paa Gaden; ligesom han i høieste Grad billiger den Forandring, at de reev Breve itu, i Steden for at spytte ad hinanden. Af Jfr. Vogth som Magdelone, havde Ann. ventet, at hun — endog uden hans Anmodning — havde havt den Agtelse for Publikum og sig selv, ikke at gientage den Hævning af Fingren ved de Ord, at de ellers holde Bryllup paa deres egen Haand, og derved at paabyrde Holberg et Evinerie, som han uden Tvivl er uskylbig i. Man maa ei forsærlig bevæbne dem, der idelig raabe paa Holbergs Pöbelagtigheder, og ingen Narrestreger, eller Skidenheder kunne lide uden i Syngestykker.

Tirsdagen den 6te. Nyndslingerne, Skuespil i fem Optog af Island. Aagtet dette Stykke atter i Aften blev modtaget med meget Bisald, var dog Tillobet, skönt ei slet, mindre end Ann. havde ventet det. Det blev i øvrigt i Aften givet ulige bedre end sidst. Om just Hr. Frydendal har Grund til at klage over Embonpoint, veed Ann. ei; i øvrigt gav han Hofraadens subordineerte Rolle med megen Flid, og sagde blandt andet strax i første Scene Himlens Styrelse megel vel. Denne Andagt er overalt et Hovedtræk i Faderens og Sønnens Caracteer, og denne, saavel som det søgte Udseende af en ligefrem ærlig Mand ønskede Ann. mere markveert af Hr. Arends, der ellers i hans Tanker gav sin Rolle bedre denne Aften, end første Gang; til disse skinnelige Ytringer høre saavel Subskriptionen, og Andagtsstimen hos Frue Tiefenbach, som de Indstævninger til Gud i hans første

første Scene. Hr. Saabye Ludvig i mine Tanker meget bedre end første Aften, og nuanceerte sine forskellige Scener ud fra hinanden med megen Smag. Bagabond i Scenen med Hofraaden, hvor jeg dog heller havde seet ham i en let Morgenkiøle, end i Overkiøle; ung Mand af Levemaade i Canzlerens Nærværelse, høflig og kold i Scenen med Philip, Bagabond med Lisette, og sat med Augusta, og faldt nu saa saare godt i sin naturlige Tone, da hun var gaaet; forbindelig men kold i Scenen med Drave, indtil de hæftige Steder komme — thi her tilstaaer jeg reent ud, Hr. Saabye behagede mig ei; des skønnere var derimod de kolde Repliker, hvormed han sluttede denne Scene. I Scenen med Hofraaden i fjerde Act misforstod de begge Navnet Paulino, og læste Pauline; men nei! Paulino er en Italiener, som i Tydskland for det meeste Wiinskiærnerne ere; ogsaa havde Ann ønsket, Augustas forestaaende Kaar havde gjort mere Indtryk paa Ludvig; thi dette er egentlig det, der frembringer den hele følgende Forandring hos ham. Den Scene, som slutter denne Act, vil aldrig gaae efter Ann. Sind. Derimod gik hans Scene med Madam Drave denne Gang bedre, dog undtager jeg stedse hans hæftige Steder; der maae Hr. Saabye endelig holde sig mere i Toilen. Det samme har jeg naturligviis mod det første af hans Scene med Hofraaden; her marqveres han mig ei Overgangene nok. Skionne er derimod hans kolde Repliker. I øvrigt viser han i denne Rolle fuldkommen, hvad han kan blive, og uden Tvivl vil blive, saasnart han fatter Liid nok til sig selv, til ei at overspænde sit Spil.

Hr. Schwarzs Kiebsmand Drave. En skøn Rolle af denne værdige Kunstner. I hans første Scene er han saa godt den hæftige Mand, især er det Sted "da o Gud bevare mig,, saare skøn. Ogsaa hans Scene med Hofraaden er ypperlig, saa fast. Kun ønskede jeg en mere betydelig Accent paa: "jeg bærer ingen hemmelig Nag til dem,, i det mindste synes jeg næste Replik fordrer det; men ypperlig er hans

hans Overgang fra den Hestighed, hvormed han giver
 Hofraaden de to Sekunder at forlade Huset i, og til
 den flendelig paatagne Kulde, hvori han lægger Nøg-
 len til ham. Kun i hans *Raisonnementscener*, for
 Ex. den med Philip, og Begyndelsen af den med Lud-
 vig, forekom han mig at synke lidt hen til en vis di-
 dactisk Monotonie; det er ei blot Forstanden, der skal
 høres her; Hjertet maae give dens Førdrag Liv.
 Skøn blev han derimod i Enden af Scenen med Lud-
 vig, især: hvem ægter de? og især var han ypper-
 lig i den paatagne og ydmygende Kulde under de sidste
 Replikker. Hans Scene med Rose var ligeledes blandt
 dem, der gjorde megen Virkning ved sin Sandhed;
 blandt andet: og lægger mig igien, som en Tig-
 ger. Kun hans Afsærd, da Rose sagde, han havde
 reddet ham fra Selvmord, var Unm. alt for theatralisk
 heftig. Hans Scene med hans Kone var skøn, vi
 kunde mærke, han tvang sig, men hans Kone kunde
 dog ingen Mistanke fatte; derimod var hans Udgang
 af denne Act mig endnu ei tilmaade. Ypperlig tvang
 han sig i Scenen med Commissairen, især sagde han
 anden Gang: min Dagligstue, og sin sidste Repl.
 saadan, at man hørte, der vilde ei meget mere til,
 inden han brød løs. Mad. Rosings Mad. Drave, ei
 den interessanteste Rolle i Stykket; men ved denne
 Kunstnerindes Behandling et Mesterstykke af Karakte-
 ristik og Epil. Hun veed at lægge en vis Qvindelig-
 hed deri, som — uden at spille Mad. Drave noget
 af vor Agtelse og Godhed — dog gjør os meget be-
 gribeligt, baade at hun af Moderforsængelighed kan
 have bidraget til Augustas Forstemmelse, og at hun
 efter sit Kiøns almindelige Tænkemaade misliender det
 mørke sandsigende, men retskafne Philip Brooks ær-
 lige alt opfrendende Venskab, og foredrager ham hans
 smiggrende letfærdige Broder, der udmærker sig ved de
 Selfabeligheds Fortrin, der ere fordærvede og ubety-
 delige Menneſker saa egne. Denne Rollens Behand-
 ling forenet med den huuselige Sandhed, med den ægte
 uforsfalskende Tone i hendes Epil, gav Rollen meget
 Værd.

Bærd. Strax i første Scene vidste hun saa godt at
 marqvære den gode ømme, men som sagt — qvindelige
 Kone; fortreflig harmonerede her hendes Spil og Tone
 med Draves, især det Sted, hvor han talte om hen-
 des Kulde. Skønt var og hendes Scene med Augu-
 sta, og saare godt var det, at hun saa alvorlig sat sig
 til at sye i Ramme; herved fik denne Scene fra hen-
 des Side megen huuslig Sandhed. Men meget godt
 releverede hun ogsaa Hofraadens overspændte Udtryk
 om det allerkiæreste Arbejde, ved den kolde Tone,
 hvori hun sagde: denne Vest. "Hendes: hører
 jeg ei ogsaa til eder? havde denne underlige In-
 derlighed, som afpresser Taare, uden at man veed,
 hvorved. I Scenen med Phillip Brook staaer: at vi
 afviger fra en Samtale.,, Dette sagde Mad. Rosing
 nok urigtig, ogsaa er det galt oversat, thi der skulde
 staae, at vi kommer fra en Samtale. Med me-
 gen ovindelig Kiinhed behandlede hun i øvrigt Philip,
 som hun dog ei kan lide. Hendes Afsærd under deres
 Ulykker er for sand til at kunde beskrives, især i den
 Scene, hvor Drave river sig fra dem, for at gaae i
 Arrest. Men hendes meest udmærkede Scene er den
 med Ludvig. Hendes Uvished, hvad hun skal gjøre,
 da han kommer ind; hvorledes hun endelig gaaer ham
 forbi, med en Stemme, hvori man kan høre Forbit-
 telsen, kalder paa Frederik, og nu paa denne ydmyg-
 gende Maade giver ham Afvisning, og under følgen-
 de Replikker med den Høihed, især hendes Alting? og
 hvor hun river Seddelen i Stykker, og nu hendes
 energiske: Tæ! og den Varme, hun kommer i, ved
 at bevidne sin Mand's Nedelighed, og hvor nu Mo-
 derhierttet kommer i Raag ved at tale om hendes Døt-
 ter, hvor hun erindrer sig, at han er hendes bedste
 Venindes Søn; hendes Pleiesøn, hvor Forestillingen
 kommer, at hun engang skal tigge en Grav til sin
 Datter! det er store Replikker, det er Lidenkabens
 Sprog, og især den følgende. Skulde dette Skue-
 spil endnu komme for i det Tidsrum, jeg, som Anm. har
 tilbage, skal jeg stræbe at beskrive, hvad jeg her kun har
 kunnet berømme. Resten af denne Scene udmærkede sig ved
 Adol

Adel og Sandhed, ligesom hendes følgende smertelige, især det Sted: Jeg er svag, mit Darn. Hr. Rosing Philip Brook, begyndte sin Rolle gandske fortreflig; han revser Hofraaden saa koldt, saa skodesløs, at man tydelig følger Philip ei kan ansee det for nogen Seier; især siger han Replikken om Rang gandske mesterlig. Ligesaa skönt gav han i Aften Scenen med Augusta; det var Manden, der talte af sit fulde Herte, men der ogsaa gandske ene lod det tale; ypperlig erklærede han hende sin Kierlighed; ypperlig rev han sig fra hende; fort, han opfylder i denne Scene saa gandske Anm. Ideal af Philip, at han endog skodes over den ellers ubetydelige Ting, at see to lange Staaftiader dingle fra dette Menneskes Lomme; en saadan Mand overlader sigt Rangleværk til de Siætte, der maae ringe for sig, paa det man skal mærke, de er der. Ogsaa i Scenen med Drave var han sand og god, saavel som i den følgende, nogle brudte Toner undtagne, hvoriblandt jeg vil nævne: vil denne Siætte mit Sierte; Skon var derimod hans sidste Replik, kun staaer i Orig. Kierlighed til Rionnet i Steden for Dwindelkierlighed, hvilket just giver den modsatte Mening. Hans Gang i Scenen, hvor han ventede Kanzleren var fortreflig; men hans Fyrighed brød ud i samme brudte Tone, især i første Replik; sin Scene med Kanzleren begyndte han meget godt, ogsaa sagde han det godt "jeg gaaer i Caution,, men hans Heflighed og Haanhed i Enden af Scenen overfærd uden Tvivl Grændserne; i Scenen med Augusta var han atter i Begyndelsen god, f. Ex. Jeg elsker denne Pige; og hans bestemte Jeg; saavel som og, jeg bliver en gyselig Modstander, men den, der skal blive det, maae være mere Herre over sig selv end Hr. Rosing var ved det Sted: Vanvittig! jeg veed vel, her staaer: ude af sig selv; men en fast bestemt Karl, som Philip, viser selv i sigt et Dieblisk Siælestyrke; overalt var hans kolde og faste Replikker ypperlige; men hans heftige, mig stundum for skoiende og uskionne. Ifr. Astrup Augusta, virkelig har Digteren skadet denne Rolle ved det overspændte romantiske, han tillægger den, ogsaa skulde hun efter hans første Anlæg kun være en subordineert Rolle mod Frøken Glessel, som han den Gang havde fremført i Stykket, men der, som flere af vore Ideer, bortfaldt ved Caroline Beck's Død, for hvem den var bestemt. Hvad der er at gjøre af Rollen, gjør uden Tvivl Ifr. Astrup, saare godt siger hun det om Rosenkæderne, der ei vilde lyffes; skönt falder hun hastig ind, og beder om de grønne Baand, for at afbryde Hofraaden, og saare godt efter Caracteren sagde hun Scenen med Ludvig, naar: som Kun elsker een — derimod havde den Replik om hendes Minde endnu ei den ved Stregen foreskrevne og i dette Stykkes forrige Anmeldelse anbefalede Nuance,

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 29.

den 19 November 1792.

Par la seule raison mon esprit enchanté
Cherche dans le prestige un air de verité.

Dorat.

Forestillingen af Myndlingerne ledsagedes af en Entree.
Torsdagen den 8de. Arsene Operette med til-
hørende Dands.

Fredagen den 9de. Figaros Giftermaal. Anm.
har tilforn saa udførlig forklaret sig over dette Styk-
kes Forestilling, at han troer kortelig at kunde tilse det
forbi i Aften, saameget hellere, da det syntes at være
en Tyge Brages Aften for adskillige af dem, der ellers
pleie at bidrage meest til dette Stykkes Forskønnelse;
Standsninger, Talefeil o. d. l. vare ikke sieldne,
endog hos saadanne, af hvem man sielden horer dem,
og Begyndelsen af tredie Act fik en Intermezzo af
en Kat, som sikkerlig ei gjorde den beste Virkning.
Uagtet det da ikke blev spilt med sædvanlig Gulds-
kommenhed, gif dog mange Ting skönt; og at
Grevinden, Cherubin, Cuson, Fanchette, Bridoisson
og Greven især udmærkede sig til deres Fordeel, bør
Anm. ei fortie. Antonio var i Hr. Knudsens Hæn-
der; han gav den med megen Smag og Flid, kun
vilde de, der vare vante til hans Forgængers Maneer
at tage Rollen paa, ei finde Behag i hans vedvæ-
rende Perial; men troede, denne kun i anden Act kræ-
vedes af ham; ogsaa finder Anm. nu, ved at eftersee
Originalen, at Beaumarchais selv fordrer i Fortalen,
at Antonio i anden Act kun skal have en halv Snidser,
som

som skal dunste bort lidt efter lidt, saa man i femte næsten slet ei bliver den mere var. To andre Smaaserindringer, som heller ei bør forbiegaaes, er, at Cherubin i fjerde Act bør tage sin Hat af, saasnart Grevinden siger: hvorfor er du ikke reist? men sætte den paa igien, i det, han siger Replikken om det, han har paa Panden; og at Suson i Scenen, hvor hun klæder ham om, ei maae kysse ham; thi Grevinden — hvilket man endelig ogsaa kunde see paa hende i Acten — lider ei saadan Fortroelighed mellem de to. Endnu maae jeg tilføie, at Dienspillet mellem Grevinden og Cherubin under Romancen var ubetaleligt; der stod ei et Ord forgiæves i Bisen for disse to. En nye og uventet Forfælskelse fik dette Stykke i Acten ved den henvrivende Tandango, hvormed Hr. Bournonville og Hfr. Jensen prydede fjerde Act. Da dette imidlertid var egentlig blot Dands, og ingen mimisk Scene, finder Anm. sig nødsaget til ei at sælde nogen Dom over den, over Bournonvilles Lethed og Skønhed, over Hfr. Jensens Livelighed og Ynde; men blot at istemme det entusiastiske Bisald, som saa levende udbrød fra det overraskede og henrevne Publicum, og som man saa tydelig kunde høre paa, det var ei bestilt Arbejde, men den uskøntede Følelses Udbrud. Ogsaa finder Anm., som dette Stykkes Stedfader, og Børge, sig forpligtet at aflægge Bestyreren sin offentlige Taksigelse, saavel for denne sande Forfælskelse, Stykket her havde faaet, som og for den ædle Kundhed, hvormed han havde afhiulpen det Mesquinerie, hvormed det hidtil er givet. Viist nok har Beaumarchais undømmelige Vittighed understøttet af vore værdige Kunstneres nidkære Bestræbelser ei trængt til denne ubvortes Pragt for at behage, imidlertid syntes dog virkelig dette saa gavmilde Stykke at have længe fortrient, at blive seet i en anstændig Gestalt.

Mandagen den 10de. Efter Høstgildet, som ofte tilforn er anmeldt, og som det vedvarende stærke
Tilløb

Tilløb i Aften hindrede Anm. fra at see, blev givet gode Egteskab, Comoedie i en Act. Hr. Schwartz gav sin Candide i det hele ypperlig, som sidst, især var det Sted med Blomsterne gandske fortreffeligt; ogsaa havde han rettet det Sted, der var angivet, som urigtig oversat. Kun om Brevets Læsning vare vi endnu ei enige. Anm. vil altsaa her lidt udsørligere udvikle sin Meening for sin Ven, og skulde de da endnu ei mødes, vil han underkaste sig den gamle Regel, at i Konstsager bør Kunstneren staae til troende. Candide, forestille Anm. sig, har vel adskillige vigtige Beviis imod sin Kone, dog jitrer han endnu for at troe dem; hun gienkiender med Gysen det uhykkelige Brev for at være fra Eraste, hun rækker ham det med den Tilstaaelse, at hun vil derved synes skyldig i hans Dine; uagtet alt dette ønsker, og altsaa haaber Candide endnu, at dette Brev i det mindste ei maae indeholde umodsigelige Beviis; dette Haab, og den Frygt, som kæmper dermed, bringe ham til at ryste; han begynder omsider at læse det, og de første Ord synes at gjøre hans Kones Utroeskab upaatvivlelig. Her vil de jeg da, at hans Stemme skulde dæmpes, næsten quæles af denne rædsomme Visshed, at han kun med Møie skulde kunde arbejde sig igiennem det første. Men nu læser han videre, og finder sig omtalt som en forhadet Barbar; dette græmmer ham ei, som det foregaaende; dette forbittre ham; det forrige var en Ulykke, dette er tillige en uforkyndt Fornærmelse; dette giver hans Stemme Kraft, hans Fordrag Styrke og Ild; dette sætter ham i denne Stemning, hvori han sees under de følgende Replikker, og som er saa forfælskelig fra den, der hersker hos ham i hans næste Scene. Uden disse Overgange bliver der i Anm. Tanker et aldeles uforklarligt Spring i denne Character.

Jfr. Astrup Sophie. Jo oftere Anm. seer denne Rolle af hende, jo mere bestrykes han i sin første Meening. Hendes første huuslige Scener ere skion-

ne,

ne, blandt andet den Replik om de to Drenge paa Billedet (hvor derimod Børnenes tvende følgende Replikker aldeles siges uden nogen Betydning) i Mistankescenerne vilde jeg derimod beskylde hende for at være formeget Actrice, og for god Actrice; hendes Fordrag har her en Fynd, en Langsomhed, en Vægt, en Tone, som Hjertet ved slige Leiligheder ei flender. Det kommer mig næsten for, som denne agtværdige Kunstnerinde just spiller disse Scener mindre godt, fordi hun vil spille dem alt for godt. I Mad. Clausens Rosine ønskede Anm. de lange Replikker sagde med noget mere Liv og Afverling. Hr. Lindgreen skøn som Tjeneren.

Tirsdagen den 13de. Gienstridige Sindelag, Comoedie i en Act af Dufresny. 1ste, i Anm. Tanker noget af vor Skuepladses lykkelige Smaastykker. De beste deri vare i hans Tanker Jfr. Astrup, som havde valgt en nydelig, munter og vittig Character til Angeliques Rolle; og Hr. Gielstrup, der spillede sin Steenriig med megen comisk Styrke, som stak saa meget mere af med den simple Natur, der herskede i hans Spil i Efterstykket. Det Sted, hvor Valerius skal skrive Contracten under, og siger, han blæser af Medgiften, vilde slet ei hænge sammen i Aften.

Efterstykket var Papagøien, Comoedie i tre Acter af Kozebue. Ved at arbejde for meget kan Kunstneren forspilde Kunstnerværk! siger Lessing, og et af de umodsigelige Beviis herpaa er denne Forfatter. Næsten kan man stille hans dramatiske Arbejder i chronologisk Orden efter den Aftagelse af Værd, man sporer i dem; thi saa langt, som Indianerne i England er under Mennefskehad og Anger, saa langt er atter Papagøien og Jacobinerclubben, og hvad hans øvrige senere Arbejder hedde, under Indianerne. Papagøien kan man især med hin Tilskuer kalde et Passiarstykke; ingen dramatisk Handling, ingen interessant Situationer, ingen ny og tiltrækkende

de Characterer. Stykkets Salt skal ligge i Dialogen, der ei heller har den Nødhed, den synes at affectere. Da Overs. endnu ei er trykt, vil Anm. give et Udtog deraf. En Ridsmand i Bremen, Richard Besterland, har to Sønner, Georg og Ludvig; Georg kan han ei lide, og denne maae derfor bort af det faderlige Huus, tager til Jamaica, og lægger sig noget til Bedste; Ludvig, Faderens Riisledesge, bliver feed af at være hjemme, da det gaaer til Afters med Faderen, lader sig give nogle Penge af ham, reiser bort, bliver Spiller, gjør ved Spil og ved Gield betydelige Figurer, og lægger stærk an paa at øgte en riig Engellønderinde, en Enke, som han træffer i en Bye, hvor han er reist hen paa Spillerhaandværker. Faderen, som midlertid er aldeles ødelagt, reiser i sin yderste Armod efter sin Ludvig; men denne, som lidt er kommen paa Knæene igien, som desuden har paataget sig en Barontitel, og frygter at røbes ved sin Fader, lader ham vise af ved sin Tiener Hendrik; og den Gamle, som oversaltes af et haardt Veir, og som hverken kan gaae hjem, eller tør, om han endog kunde, da han havde i Tillid til sin Søn, lovet at betale 13 Rigsdaler, som han manes for, maae tage sin Tilflugt til en Fiskerhytte i Nærheden, hvor han finder den giestmildeste Modtagelse. Nu træffer det sig, at hans anden Søn Georg, der af Længsel efter at see sit Fædreland og sin Fader igien har gjort alt i Penae, og er reist hjem, lider Skibbrud ved Havnen af samme Bye, og redder Livet ved at svømme i Land tilligemed en sort; ingen af dem har bierget andet end en Papagøie, som Georg har opdraget til at sige: Beed Georg! beed for din Fader! efter forgieves at have søgt Giestfrihed i den saakaldte Baron Besterlands Huus, finde de den omsider hos samme godgjørende Skipper. Fader og Søn træffe da endelig paa hinanden; de gienfendes, Sønnen erfarer Faderens Trang, men har intet andet, end Papagøien, den skal den sorte sælge for at bringe de

13 Rigs-

13 Nigsdaler til Beie; han træffer paa Engellænders inden, som kisher den, bliver saa glad over de Ord, Papagaien siger, at hun vil lære at kiende dens Lærermester, lærer at kiende ham, tilbyder ham sin Haand, og lønner saaledes hans sønlige Kierlighed. At denne Fabel er sandsynlig, paaftaaer vel ingen; men det værste er, at den ei ved sin Interesse holder os skadesløse for denne Mangel paa Sandsynlighed. Dette Stykke blev imidlertid langt bedre spilt, end det forfiente. Hendrik, den saa kaldte Baron Vesterlands Diener, gav Hr. Lindgreen overmaade godt; især var hans Scene med den døve Pige meget god. Det eneste Sted, Anm. havde tænkt sig anderledes, var, hvor han lader, som han kiender den gamle Vesterland igjen; her var nok Hr. Lindgreen for spodsk. Amalia Jfr. Northorst frelser virkelig den sidste meget udelicate Scene ved den ædle Erbarhed, hun giver den med. Et Fruentimmer, som saaledes kaster sig hen til een hende ganske ubekiendt Mandsperson, maae nødvendig være meget agtværdig i vore Dine, hvis hun ei skal blive overmaade foragtelig deri.

Jfr. Schmidt Betty; en Rolle, som i Anm. Tanter gjør denne unge Skuespillerinde megen Ære; den Selvfornægtelse, hvormed hun omskaber sig til et aldrende, sært, døvt Huuskors, er ingen sædvanlig Dyd hos Skuespillerinder i hendes Aar; meget gode udtrykte hun ogsaa Døvheden, især derved, at hun, som slige Mennesker gjøre, hørte med Munden. Hr. Frydendahl Ludvig, gjorde mere for Rollen, end Digteren havde gjort for ham. Om man ellers ogsaa vilde indrømme, at to Personer med Kaarde og Chapeaubas kunde passere for Doctoren og Apothekeren, da var det dog nok at ønske, at disse to, skjønt stumme Roller, vare overdragne til Personer, der gjorde en mindre latterlig Figur deri. Hr. Due gamle Vesterland gjør sig megen Gliid, og tillige megen Fremgang i slige gamle Mandes Roller, som uden Tvivl ere det sande

sande Fag, Naturen har anvist ham. Hr. Giesstrup Fiskeren, ufridig den bedste i Stykket; gav denne jævne Edelmødighed med den skønneste Simpeltid og Sandhed. Hr. Saabye Georg meget godt; viste her, hvor meget Gavn han kan have af sine Fordele, naar han blot ikke af Mistillid overdriver. Meget godt reddede han sig ud af Forlegenheden i første Act, da de igien fik Die paa den bortskjænte Papagøie. Men skulde det ei være bedre, paa det at denne Papagøie ei en anden Gang skal flyve bort med hele Stykket, da at tage en udstoppet Fugl dertil? Hr. Knudsen Kury i sig selv meget godt; vist nok forekom han mig ei at være Neger nok i sit Spil; men hans Digter har uden Tvivl ikke saa lidt Skyld heri, som heller ikke synderlig har udmærket Rollen fra denne Side. Hvorfor i øvrigt alle Mennesker i dette Stykke eenes om, at udsige Navnet Georg galt, ved at lægge Accenten paa første Stavelse, begriber Anm. ei. Samme Skæbne havde endelig samme Navn i Søg over Søg.

Torsdagen den 15de. Savoiarterne Operette i en Act. Jo oftere Anm. seer dette lidet nydelige Syngeespil, jo mere glæder han sig over den elskværdige Lethed og Naivete, hvormed Stykkets tvende Hovedroller blive givne. Jfr. Worthorst synes hver Gang at give sin lille trodsige Krabat med mere Lethed og Liv; blandt andet ere de to Steder, hvor hun udfordrer Bisseframmerens Søn, og hvor hun bliver hestig mod Baronen, og tager sig i det, gandske fortreffelige, og ei mindre skönt er det Sted, hvor hun siger Forvalteren, at det er godt, Marmeldpyret sover, for saa gjør det ingen Dumhed. Overalt synes hun at faae alt mere og mere Driftighed, og i samme Forhold at blive alt mere og mere degagee; og paa det fuldkomneste sander hun Anm. gamle Spaadom, at hun behøvede kun at fatte den fornødne og billige Tillid til sig selv, for at blive Mespomene og Thalia ligesaa nær,

tiær, som Polyhymnia. Ikke mindre nydelig giver Hr. Schmidt den blødere Piedad. Hendes Scene med Baronen paa Bænken er især overmoade skøn; med en meget interessant Tone taler hun om sin Moder, og det Sted, hvor hun takker Gud, at deres Ufskyldighed er bleven opdaget, jagede mig Vandet i Dinene. Baronen er just ingen taknemmelig Rolle; men Hr. Rosings Anstand og Ton de monde, han lægger deri, giver den Interesse; især synes Anm. indderlig godt om den Maade, hvorpaa han veed, at komme frem af Hoben i det Dieblis, da hans Nærværelse udtræves for at hemme et Opløb. Hr. Gielstrup giver den egennyttige og myndige Forvalter med megen comist Lunne; og Hr. Knudsen figurerer gandske ypperlig som Directeur for Hundecomœdien. Saa meget mere undrer det Anm. at dette Stykke, med den nydelige Musiik og saaledes spilt, kun til Slutning fik et saa stammende og hinkende Bisald, som om man ei ret vidste, om man vilde med eller ikke.

Dette Blad koster for Subskribenterne paa Morgenposten 4 Mark, for andre Kjøbere 6 Mark Hvergangen.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 30.

den 26 November 1792.

Han frev! og frev! Kun Skade
For Pen, og Blæk, og for de flionne rene Blade.

Parl. Patriot.

Tredagen den 16de November Snieren. Da Dianas Tempel i Ephesus brændte af, samme Nat, som Alexander blev fød, sagde en grædsk Skribent, at Gudinden havde havt saa meget med Alexanders Fødsel at gjøre, at hun ei kunde tage vare paa sit Tempel; saaledes skulde man næsten troe, at Scenens gode Genius denne Aften ved et vist Bryllupsfærd var bleven hindret fra at vaage over sin Helligdom; thi dette Skuespil blev ei allene givet for overmaade saa Tilskuere, men det blev næsten spilt, som om der slet ingen havde været. I tredie Act indløb endog en meget betydelig Uorden. De bedste i Stykket vare Hr. Knudsen, som Mester Jacob, der især sagde sin Resplik om Hestene med en Fyrighed, som eene kan gjøre den naturlig, og Hr. Lindgreen, der gav Hendrik overmaade godt. Harpagon hører blandt Hr. Arenses lykkeligste Roller, ogsaa saaer Monologen, som ender fierde Act, meget Bisald; men skulde den dog ei kræve flere Nuancer, flere Overgange, skulde især ei det overdrevne Træk, hvor han taler til Tilskuerne, mere forberedes? Dersom Isr. Fogh en anden Gang vilde lade det være nok, med at love Harpagon i anden Act, at han skal nok faae, vilde hun undgaae den stygge Mistanke, at hun forsætlig lægger Bægt paa det leede Sviinerie, om at tage og spole paa. Jo mere

Anm.

Ann. er vant til, at see en Jfr. Astrup characterisere endog sine allermindste Roller med den nøiagtigste Fiin-
hed og Smag, jo mere undrer det ham, at hun ei
har lagt Mærke til, at Cleante i fjerde Act beskyl-
der hende for Flanevurnhed; da nu intet kan stride mere
mod den satte og sindige Character, hvori hun spiller
denne Rolle, og som ogsaa af Rollen selv, naar oven-
omtalte Sted ei tages i Betragtning, meget godt
lader sig forsvare, Skulde det da ei være rigtigere, om
hun gav den lidt mere af den første Ungdoms usky-
ldige og sorgløse Munterhed?

Hertil Balletten Vaskerpigerne og Kiedelskif-
Peren.

Mandagen den 19de Papagoien. Ann. har alt
forrige Gang sagt omtrent alt, hvad der er at sige om
dette Stykkes Forestilling. Skrive en Characteristik over
Roller, hvori ingen Character er, tilstaaer Ann. at
være et Arbeid, der er over hans Kræfter. Mad.
Dahlen (forrige Jfr. Morthorst) udbreder den hende
egne Erbarhedens og Uskyldighedens Ynde over Ama-
lia Bedfords Character, hvilket denne især i sidste Act
saa meget trænger til; hendes Plaisanterier i første
Act siger hun med megen Lethed og Sandhed. Jfr.
Schmidts tvende bedste Scener ere den med Hendrik,
og den med Xury. Hr. Frydendahl gjør sig Umage
for, ei at gjøre Ludvig slet saa vanartig, som han er
kommen fra Digterens Haand; men alt det, man an-
vender paa denne forlorne Søn, er forlorent Arbeide.
Hans Gæster gjorde en ligesaa naragtig Figur, som
hidt. Skulde det ei være passeligere, at bruge Cho-
rister til at gaae ind i slige Scener, hvis de ere under
de ynare Skuespilleres Værdighed? Vist nok troer
Schroder selv sig ei fornødt ved at gaae ind, som
stum Person i Kronings Ceremonien i Soliman; vist
nok har jeg seet hans Kone blandt Skorstensfeierdren-
gene i Betrug durch Aberglauben, vist nok har
jeg seet flere af hans bedste Skuespillerinder blandt
Til-

Tilskuerinderne i Agnes Bernauerin! men — hvert Land har sin Skik. Hr. Gielstrups gamle Fister fortiente at være i et bedre Stykke; det er den rene Natur. Hr. Lindgreen havde nedstemt det Sted, hvor han gienkiendte den gamle, dog var han mig endnu for studs. Derimod ere hans Scene med Betty, og den med Fury og Georg, hvor Punschen har opvarmet hans Medlidenhed, saare skønne. Efter dette Stykke blev givet den sorte Mand, Lustspil i to Acter. Denne Farce fornøiede Anm. særdeles i Aften. Riimsmed var kommen i Hr. Dues Hænder; uden at anfille nogen Sammenligning mellem ham og hans Forgænger, vil Anm. indskrænke sig til at erkiende, at Hr. Due især i sidste Act fornøiede ham mangfoldig; blandt andet aad han ved Bordet med en ret poetisk Graadighed, og skilte sig gandske fortreffelig ved den hele Scene med Johnson. Quidt er i Anm. Tanker een blandt Hr. Arendsens overnåaede gode Roller, og i Aften syntes han særdeles heldig deri. Mad. Knudsen sagde Mad. Quidt med sin sædvanlige comiske Styrke, derimod syntes hendes Spil at savne noget af sin vante Gestikfastighed; som overalt denne store comiske Actrice i denne Vinter ei sielden synes at mangle de nødvendige Legemskræfter til at spille med den Fyrighed og Sandhed, der ellers saa meget udmærke hende.

Hr. Rosing gav i Anm. Tanker sin Johnson gandske fortreffelig; hans Monolog, som ellers ved de sørgelige Ideer, den indeholder, saa let fordærver den gode Lune, hvori første Act sætter Tilskueren, vinder ubeskrivelig ved den declamatoriske Maade, hvorpaa Hr. Rosing sagde den, thi efter den er Johnson ingen virkelig uheldig, men kun en Nar, der affecterer Ulykke. Mad. Preisler gav Mistress Johnson, og behagede Anm. meest af alle dem, han har seet i denne Rolle. Imidlertid havde han dog ønsket, at hun havde givet den Replik, hvor hun er den ny Arria, med mere tragisk og affstikkende Høitidelighed; heller ei

ei kan Ann. begribe, hvorfor hun tog den Pistol, hun skulde skyde af, op af sin Lomme, og ei hellere betiente sig af een af dem, der fandtes i Terrinen.

I den første Aargang af *Ephemeriden* der *Litteratur und des Theaters* finder Ann. nogle Betragtninger over dette Stykke, der synes ham saa grundede, at han vil afskrive en Deel deraf; en Deel har han allerede i det foregaaende ført sig Nytte. I Anledning af den Tilfættning ved Stykkets Ende, som vi her ogsaa have, siges der: Naar *Mistress Johnson* findes levende, maae *Johnson* forfærdes, som *Romeo*, naar *Julie* vaagner; imidlertid bliver han et Barn vaer, der raaber *Papa*, antager det for sit, og flyver imod det; men da *Barnet* løber for ham, og han hører, hvis det er, og at *Poeten* har bragt det ind, siger han til denne: De er dog en *Nar*! og vender sig igien til sin Hustru, som han kjerlig omfavner. Nu kommer *Riimsmed* midt paa Theatret til *Johnson*; skyder Ryg, som en Kat, og siger langsom, og halv sagte: og hvad var De, før jeg helbredede Dem? hvert Ord, som videre tilfættes, er overflødig, og giver Stykket en falsk Bending.

Om *Riimsmed* siger han: denne Smører er aabenbare et ungt Kraftgenie paa omtrent 26 Aar; derfor er ogsaa *Mad. Dwick* ham saa gunstig, han siger jo ogsaa selv, at hans Hoved damper. Jeg vilde raade Skuespilleren til denne Rolle at tage en noget lugslidt blaae Rabatkiole, med guult Foder, (a la *Werther*) og simple Staalknapper, hvide linnede Underklæder, og hvide Strømper." Ann. tilstaaer, at han heri for saavidt er eenig med ovenansførte Skribent, at han vilde, man i *Riimsmed* skulde see de sørgelige Levninger af en forðums slink Fyr. Hr. *Dues* graae Frakke, og Støvler vilde af denne Marsag ei behage ham. At derimod den tydske Skribent vil, at *Riimsmeds* Strømper skal være skidne, kan Ann. ei billige; det ureenlige er alt for

for æfset til at komme paa Theatret. I Hal kunne de imidlertid snarere tillades at hænge.

Tirsdagen den 20de. Indianerne i Engelland. Saa meget Bifald end dette Stykke især ved første Forestilling havde, synes dets Epoke dog meget hastig at være gaaet over, og det blev i Aften givet med meget maadeligt Tilløb. Overalt synes den Lykke, de nye Skuespil i Vinter gjøre, ei at være af nogen Bægrighed. Vist nok er det ogsaa, at de Skionheder, Indianerne i Engelland besidder, ei just ere af det Slags, der vinde ved at sees ofte; naar man eengang har hørt Guriis Naiviteter, engang seet den forsigtige Samuels pedantiske Udsærd, taber det pirrende sig tilslige med Nyhedens Salt. De Strykker, som skulde behage ved tiende, og ved tredivte Forestilling, maae derimod virke paa os ved interessante comiske eller tragiske Situationer, som Figaros Giftermaal, Menneskehad og Unger, eller Søeofficererne; og ved Characterer, der ere Riis af vort Riis, og Been af vore Been, som Emilia Galotti, Minna af Barnhelm, og Diderots Huusfader. For Dramaturgen har imidlertid Forestillingen af Indianerne i Engelland mere Interesse; det er, som Lessing siger, behageligt at eftergrandse en Kunstner, som ei træffer det rette af en Slumpelykke, men som gjør det med velberaad Hu; og denne Fornøielse nyder Kunstgrandfæren i dette Stykke med adskillige af de spillende. Jo oftere Ann. seer Mad. Clausens Gurli, jo mere fornøies han over den; thi jo correctere er hendes Colorering deraf, uden dog at tabe noget af Farvernes Liv og Styrke. De to eeneste Steder, han forrige Gang fandt sig beføiet at erindre noget imod, vare i Aften ændrede; det, om aldrig at have havt Børn, var sagt med al den nødvendige Torhed; og den lange Fortælling havde mere Liv. En Anmærkning maae Ann. imidlertid denne Gang gjøre hende; det er om det Sted, hvor hun fortæller om den syngende Fugl, og tillige mimisk

udtryk:

udtrykker, hvorledes hun bestandig maatte see sig om efter noget. Denne Scene, maae ei, som Mad. Clausens syntes mig, være det fye ængstlige Blik, hvormed hun siden seer efter Skyttsaanden, det er tvertimod det længselfulde, søgende, frit omsvævende. At være nødsaget til at udpille saadan en Bagatelle for dog at dadle, er uden Tvivl at give den øvrige Rolle den fuldstændigste Berømmelse. Ogsaa denne værdige Kunstnerinde har paa det fuldkomneste retsfærdiggjort det Vidnesbyrd, Anm. i saa mange Aar og ved saa mange Leiligheder har fundet sig besøiet at give hendes saa længe miskiendte og misvurderede Genie. Det hører til den ny Bestyrers Fortrin, at han ingen Privilegier eller Monopolier kiender, men lader enhver gjøre det, han er dnelig til; og denne Maade er virkelig den eeneste, hvorpaa Skuepladsen nogenlunde vil kunde forvinde de store Saar, den paa nogen Tid har faaet, og hvis Ar vel i lang Tid vil blive kiendelige. Mad. Dahlen Liddy er saa gandske den gode Datter, den blide ufordærvede Pige; Begyndelsen af hendes Scene med Samuel om Ringen, syntes Anm., hun skatte rede endnu rigtigere end de foregaaende Gange, hendes Scene med Kaberdar var ligeledes saare skøn, saavel fra hendes, som fra Kaberdars Side. Hr. Schwarzs glædede Anm. i denne Rolle endnu mere end de forrige Gange. Det Sted i Scenen med Masafery, hvor han taler om Liddy i østerlandsk Billeder, sagde han ogsaa med skøn østerlandsk Begeistring; og samme Jld herskede i den skønne Repl. Den Haand, som spæde disse Manchetter, bliver værd at kysse. Meget characteristisk vare ogsaa i tredje Act hans Replikker til Samuel. Sir Samuel Smith gav Hr. Frydendahl ei mindre mesterlig end de foregaaende Gange; det stive, asmaalte, precieuse i hans Tone og Adfærd er gandske fortreffeligt, f. Ex., hvor han gaaer til Speilet, for at see, om han seer ud, som en Nar. Ogsaa ere hans Vengstligheder og Betænkkeligheder i Gaards Scenen

Scenen meget characteristiske, sine — lidt ofte gien-
tagne Spørgsmaal og Svar foretager han overmaade
vel. Hr. Due giver sin Musaffery paa en meget ca-
racterist Maade, især ere de korte og tørre monosylla-
biske Svar til Visiteuren meget skønne.

Jo mere Ann. fornoiede sig over Hr. Gielstrups
Simpelhed og Sandhed i Sir Johns Rolle, jo mere
anseer han det for sin Pligt at underrette denne for-
tiente Kunstner om, at adskillige af de omkringstaaende,
der ei vare saa bekendte med Stykket, som Ann., kla-
gede over, at Hr. Gielstrup nu og da dæmpede sin
Stemme vel meget, især i Begyndelsen, saa man ei
allevegne fuldkommen forstod ham. Ann. seer vel, at
Hr. Gielstrup ved at nedstemme sit Måle, havde den
dobbelte og rigtige Hensigt, at characterisere den svage
Mand, og at gjøre sig forskiellig fra sine øvrige Rol-
ler; men noget lydeligere vil det dog nok for de skæ-
beliges Skyld blive nødvendigt at tale; især da der alt
synes iblandt Tilskuerne at blive fleer, som hellor vil
overskrige Skuespilleren med Klager over, at de ei
kunne høre ham, end give Act paa, hvad han siger.
Hr. Knudsen og Rosing vare ypperlige, som de forrige
Gange, og Hr. Saabye, nærmer sig alt mere og mere
til Ann. Forestilling om denne Rolle, skönt han end-
nu bestandig er ham for smægtende deri.

Torsdagen den 22de. Balders Død. At dette
Stykke uagtet dets maadelige Tilløb første Forestilling,
dog saasnart derpaa blev givet igien, gjør Bestyrerens
Smag og Patriotismus mere Være, end det mavre
Huus ved denne Forestilling gjør Publici. Det er
imidlertid meget at ønske, at dette ei maae affrække
ham fra, at fremdrage Fiskerne, Zarine, Sæoffice-
rerne, Egteskabsdiavelen, Bonner og Banner, Ne-
geren, Heckinborn, smørige Fattere, og andre gode
slumrende Originaler paa ny, og, saasnart Skueplad-
sens Forsatning tillader det, at bringe Rolf Krage,
Harlequin Patriot, Einer Tambestuelver, og andre
deslige

deslige Mesterstykker, uinsider frem paa den Skueplads, hvorfra Oversættelser, og Guserier saa længe har holdet dem ude. Balder's Død blev i øvrigt i Alm. Tanker givet bedre, end forrige Gang. Især var Mad. Dahlen's Manna tiendelig bedre. Saa nydelig hun intidlertid sagde sine to første Scener; syntes dog den Linie: Min Høther! at! hvad vil du? at kræve en Toneovergang, som den ei fik. Saares skion var hendes næste Scene med Høther, især: om jeg elskte mindre; og ypperlig var Gradationen paa: et stort, et skrækkeligt, et blodigt, ei saa lykkelig er hun med de Vers, der skulle glides over; disse faldt undertiden noget monotone. Hendes tvende følgende Scener vare bedre end forrige Gang, især var den med Balder mere indtrængende. Men i Kampscenen maae hun ei vende sig mod Høther, naar Balder siger: du seer, han tvinger mig; thi iagt, fordi hun vender sine Bønner til Balder, er det Høther siger: bedrøf din Døler med ditt falske Sierte. Slutningen af denne Scene og den følgende gav hun meget vel. Især sagde hun: at alt mit Venskab med megen Sødhed, og hvad haaber du? mere god Betskyttelse, overalt viiste hun megen ædel Skaansel mod Balder. Men i sidste Act savnede jeg den ængstlige Indstyrten, den rædsomme Høitidelighed under Tølen til Granerne, overalt det forvildede; saaledes og det ængstlige stirrende Nie paa Balder, medens han taler. Men hendes Repl. til ham sagde hun godt, især Overgangen ved: o tilgiv mig og den smertelige Tone paa: Mattens blege Son var hoi som Høther. Og de følgende Nuancer i Afslaget til Balder var skionne; hvordan hendes Skaansel tog af, indtil hun tilsidst drog sin Haand fra ham, traadde tilbage, og sagde med Styrke: han er rapper; hvor jeg dog smilede lidt ad den Bægt, den norske Pige med Tone og Gebærder gav: "han behersker de Danske." Næste Replik var ligeledes skion; og hendes Monolog bedre sammentnyttet end forrige Gang. Næste Scene sagde hun meget skiont, især: "Glæde! Enders Glæde!" og "Kan jeg erindre!" Men ved at sige den saa skiont gienkaldte hun mig Evalds egen Manna; som hun virkelig her kom nærmest, og da savnede jeg den forrige Indtrængen paa Høther, den Energie af Stilling og Bevægelse, som denne store Konfnerinde vidste at give især den Replik: "Og jeg har soret." Dette vare ingenlunde sagt for at forringe den unge Kunstnerinde; det vilde være affindigt at forlange at hun skulde komme ved Siden af en Mesterinde, som det alt gjør hende sandt, at kunde komme i nogen Ligning med.

Dramatisk og Litterarisk Tillæg til Morgenposten.

No. 31 og 32.

den 9 December 1792.

Verum, inquis, amo, verum mihi dicite de me.

Persius.

Disse Anmeldelser blev sidste Gang afbrudte i Bedømmelsen af Balders Død opsført Torsdagen den 22de November. Uagtet indløbende og uundgaaelige Hindringer have forhalet Fortsættelsen af disse Anmeldelser er otte Dage over Tiden, troer Anm. ei at burde fortie adskillige Erindringer, han i Anledning af denne Forestilling havde paa sit Hjerte, skiant den nu ikke mere er i frisk Minde. Hr. Dues Løse begyndte bedre denne Aften, end den forrige; hans Sprog i Fjends scenen var mere naturligt. Derimod trængde Hr. Saabye ei nok ind paa ham med sine Spørgsmaal om Nannas Brudgom. Den Linie, "hun elsker Odin ei saa høit" blev nok neppe rigtig accentueret. Følgende Overgang til Løses rædsomme Højhed vilde ei, og kunde vel heller ikke lykkes Hr. Due. Hans Tone og Stillingen vare ei lykkelige s. Ex. ved det Sted: af Gift, som jeg har gydet i hans Hjerte. Især manglede han den sig mættende Hævingerrigheds brændende langsomme Tone. Ganske syntes Hr. Nosing ei at have bils liget, hvad sidste Gang blev erindret om hans Fordrag af Jagtviisen, og dens Henvendelse til os. Maaskee collidere her paa nogen Maade Sangens og Spilletts For skrifter; men i et Stykke, som Balders Død, bør Sangen dog nok mindst give Løse. Forresten sagde han

han denne Scene gandske fortreffelig; som et Exempel paa talende og udtryksfulde Stillinger, kan man anføre den mod Løse overbæiede, ved Der? og alt mere nærmende ved Nu? og derpaa tilbagebragte ved: Mig drev hun ud? Mimikens Forfatter vilde her fundet et ypperligt Exempel for en af sine vigtigste Regler. Baltyrierne vare de samme som sidst, og de to af dem sikkerlig aldeles ei paa sit Sted; især havde Jfr. Suhm intet af Sorgespillet vægtsfulde og høitidelige Fordrag. Hun snakker sine Vers alt for løselig hen; ogsaa mislykkedes det Forsøg, hun ved sin Forsvinding vilde gjøre paa et Slags svævende Bevægelse med Armene, som Ann. kan erindre sig i ældre Dage at have været Bedtægt her, men som de tvende øvrige havde afslagt. Dette være ei sagt for at dadle en begyndende Skuespillerinde, hvis Kræfter denne Rolle nødvendig langt maae overstige; men for at understøtte det ærlige Ønske, at man vilde være betænkt paa, at finde eller danne mere passende Repræsentantinder for disse virkelig ei lette, og næsten altid — jeg undtager Rota — meget uheldige Roller. I øvrigt sagde Jfr. Suhm sin Rolle rigtig efter Meeningen; hvilket ogsaa gielder om Jfr. Schmidt, som det imidlertid heller ei vil klæde at være Nedlags hærdede Gudinde. Den følgende Scene mellem Hother og Nanna gik ogsaa fra Hother's Side meget skönt, særdeles den Replik: *Åh! hvi betogst du mig den stille Tanke?* Et godt Indgreb af den eenes Spil i den anden var, hvor Hother med opløst Haand havde svoret ved sin Faders Vre sin eller Valders Død, og nu Nanna, i det hun med Varme faldt ind, tillige neddrog med Iyrrighed den endnu opløstede Haand. Næste Monolog sagde Valder meget godt, kun, syntes Ann. ei, de Ord, en digtet Flamme havde den rette Accent; i følgende Scene understøttede han Nanna bedre; ogsaa gik Kampscenen bedre, kun, at han segner for meget ved det tredje Spyd, som
dog

dog skal være næsten uden Virkning; naar han efter det første Spydkast river det Stykke af Klippen, burde der maaskee bag Coulissen foranstaltes et Bulder, som en Nedstyrten af mange og svære Stene. Thor bliver i Anm. Tanker Gang fra Gang bedre i denne Rolle, hans Fordrag faaer alt meer og meer mandig Fæsthed. Hothers Monolog i tredie Act var meget god, især træffer han godt paa Hornet; men Lokes næste Scene er af Hr. Dues mindst lykkelige, især den Replik: hvad Fuldkafter en Lykke, saaledes og Accenten paa, naar du kun søger *Sævn*. Hothers Stilling og Blis under Valkyriesynet var ubetalelige; der var paa eengang Forundring, Kiækhed og Utaalmødighed deri; men atter sagde han: nu er det kun *mod ham*. Balders sidste Scener vare bedre, indtil Valkyrien har berørt hans Jffe; denne Ræsenhed vil aldrig lykkes ham. Faldet i Spydet gaaer ypperlig. Tilslidst maae Anm. advare een og anden af vore Skuespillere om, at lære Evalds Vers lidt mere nøiagtig, og ei efter Behag at sætte til og tage fra; thi Versene vinde sandelig intet ved denne Forandring.

Efter Balders Død en Entree.

Fredagen den 23de Figaros Giftermaal. For det overvættres Tillob, dette saa ofte opførte Stykke nu paa ny erholder, deeler Bournonville og hans Kandsango upaatvivlelig Ære med Beaumarchais og Skuespillerne; og virkelig var især denne Aftens Forestilling i alle Henseender saadan, at man vel kunde ønsket, hiin franske Digter havde selv været Tilskuer. Strax fra første Scene af havde Stykket den raskeste flionneste Gang, Figaro og Suson aabnede det med al den Munterhed, al den Tælle, alt det Liv. Marcelline havde i Aften alt det Liv, som den altid er vis paa i vor ypperlige Mad. Knudsens Hænder, naar ei Upasselighed paalægger hende Vaand. Saaledes er hendes Scene med Bartholo, og især den følgende med Suson *Mester-*

sterstykker af Diction, ogsaa giver Susonne denne sidste især de forskjellige neiende Repliker meget godt. Den Indsigt i sin Rolles Caracteer, den Fiihned i Spil, og den Vorne at gjøre meget af en kort Rolle, som Prof. Tode i hans dramatiske Tillæg beundrede hos Mad. Biørn, som Cherubin, gav hun i Aften de umodsigeligste Prøver paa. Saa skönt og inderligt var hendes: hvor hun er ædel og skøn, og saa god Overgangen ved: men hvor jeg er bange for hende! saadan en sød Elskovs Ruus var der i Tonen paa de Ord: Klæde hende af om Aftenen, Naal for Naal. Med saa megen Sandhed sagde hun: at hendes Hierte bankede, naar hun blot saae et Gruentimmer; og meget godt understøttede Susanne denne Scene, indtil Cherubin skal løbe efter hende; her er hun ei hurtig nok til at undløbe denne raske Knegt; man seer, han kunde gierne fange hende, om han vilde; eller reitere, om han maatte. Fortreflig træder Suson imellem for at skjule Cherubin, da Greven kommer; og denne Scene behandles overalt gandske mesterlig, hans Tone, hans Kiærtegn til Susanne, Tonen paa: at sladdre lidt med mig om denne Ret, ere saa gandske characteristiske, og saare goot gaaer det, hvor Cherubin smutter i Lænestolen, og Greven putter sig bag ved den. Ogsaa Bazille gjør her en meget god Figur, og man seer meget godt paa Susanne, hvor forlegen baade Pagens og Grevens hemmelige Nærværelse gjør hende; og nu da Greven kommer frem; Susons skønne: hvor naadige Herre uden Tvivl ogsaa havde Vrende. Og det ypperlige Sted, hvor han bliver Pagen vaer, og farer tilbage; nu Cherubins frygtsumme Smaarepliker, den opbragte Susons faste Tone, Grevens Hidsighed; alt det kan ei gaae bedre. Næste Scene har unægtelig vunden meget ved at gives med mere Pomp, ogsaa gaaer deres: Greven leve! nu i et mere fuldstem-

migt

migt Chor. Grevindens Deeltagelse for Pagen yttres de sig meget synlig, da hun hørte, Greven sendte ham Hiem, og gandske fortreffelig sagde hun: han er saa ung! hvor ogsaa Grevens Die og Wine fortreffelig commenterede over hans følgende Replik; ypperlig giver hun ham sin Afskeds Betsignelse, saare skönt modtager han den, og mesterlig holder Greven Die dermed; ligesom og hendes Bevægelse efter denne Afsked er kiendelig. Saa nydelig, med sin Alders hele Nabenhed faaer nu Fanchette Ordet, og Grevens Goddag, Goddag, Du smaa! er overmaade characteristisk. I den næste Scene misforstaaer Bazile det Sted: Pigen studerer ei med dig, hvilket vil sige, at de tage andre Ting vare sammen, end at studere; her er forresten Cherubin gandske prægtig den lille Skalk, hvor Figaro taler om Fanchette.

Anden Act er især af dem, der gjør vor Theater Vre. Strax den første Scene mellem Grevinden og Susan er saa characteristisk; Grevindens Gang og Tone, der saa tydelig characteriserer Oprøret i hendes Siel, og der faaer en saa gandske anden Skattering, da Talen bliver om Pagen; det tvungne Smil, som viser, at hun ei saa gandske anseer det med Baandet for Barnestræger, som hun siger; de dybe Tanker, hun nu falder i, og hvis Anledning hun søger at skjule for sig selv ved at vende Talen hen paa sin Mænd, hvis Eiegenlydighed og Utræstah hun just i dette Die blik dobbelt føler; der er een af de mesterligste Skilbringer af Qvindehierte, Anm. nogentid har truffet. Nu kommer Figaro; Grevinden synes mere roelig, men man hører, at denne Roelighed er en af det Slags, som Belansthændighedsbegreb paatvinge; her er især hendes ironiske: Jeg kommer tilsidst til, at takke gandske ubetaleligt. Og nu Scenen med Susanne, den Qvindelighed at rette paa sit Haar, til Pagen kommer, den tankspredde Tone, og tilsidst den aven-

de

de Høihed, da Suson lader hende føle, hvad hun ei vil tilstaae sig selv; det er ubetaleligt; og nu hendes og Cherubins Forlegenhed, Susons Overgivenhed. Anm. har for ei længe siden havt Veilighed til at see det Kobber efter Vanlos, la conversation espagnolle, som Beaumarchais angiver til Mynster for denne Scene; men i det mindste, som den gaaer her, vilde der tabes ved at tage den til Mynster. Saaledes er især Grevindens ynksomme spørgende Blik ved: hvorfor græd du saa? meget characteristisk, saavel som og det, der foregaaer Bisens Afbrud. Cherubins Adfærd under at synge, er ligesaa skønt og udtrykksfuldt, som Grevindens under at høre til. Blandt Susons Mesters repliker hør den gandske argløse Tone, hvormed hun siger: Er der da noget ondt i det, vi gjør. Grevindens Studsen, da hun sandt Baandet, siger os noksom, at hun formoder, hvad det er for et Baand, og den bydende Tone, hvormed hun sender Suson ind efter engelsk Plaster, forraader kiendelig, at Suson ei gjør hende nogen Fornøielse i at finde Pagen saa smuk. (At Suson i Aften ei kysste Pagen, hør Anm. ei forbiegaae, da han stedse regner sig det til Vær, at høre af en Mad. Preisler). De to Scener mellem Grevinden og Pagen have denne underlige Lidenkabens Betsalenhed, som er ligesaa vanskelig at beskrive, som at frembringe; især giver Grevinden det Sted, hvor hun vil bruge Baandet det første, en afhendes GOLF kommer til Skade med megen Fiinhed, og det, hvor hun tørrer hans Pinc, med megen Jnderlighed. Scenerne mellem hende og Greven ere mesterslige fra begge Sider; strax den Kunst, hvormed hun under hans første Repliker skaffer sig noget at tage vare, for at slippe at see paa ham; den særdeles forundrede Tone, hvormed hun siden siger: Allarm? den skidesløse, hvormed hun henkaster: at Susanne rømmer op, og derind eller derind, og nu hvor hun gjør sig spids,

spids, er Mesterstykker af Fiinhed; ypperligt er ogsaa det flygtige Glimt af Glæde, hun viser, da Greven er i færd med at gaae, og lade hende blive, og hendes følgende Forvirring, da dette Haab forsvinder. Scenen mellem Cherubin og Susanne gaaer ogsaa nydelig, og man kan med Grund give denne Cherubin det samme Bidnesbyrd, Suson giver ham i følgende Scene. Nu kommer denne store Scene mellem Grevinden og Greven. Hendes Engstlighed, og hans Mistanke og Forbittrelse tiltager; saa skønne ere her hendes Overgange det frygtsumme og forlegne om den uskyldige Spøg især hverken han eller jeg, og det yderlig angstlige, hvor hun nævner ham. Hendes fordoblede Angest, da hun hører Greven tale om Sæddelen; hendes heftige Bøn, da hun vil holde ham fra Døren, og nu den stigende Styrke og Ild, især: Han er ikke skyldig, og nu med Fortvivlelsens Langsomhed den følgende Replik, hvor hun byder ham Nøglen; og nu denne ubetalelige studsende Stilling, da han seer Suson komme ind. Her characteriserer ogsaa Greven fortreflig sin med Mistroe blandede Forlegenhed, hvormed Susannes Overgiveness og Grevindens Forsøg at komme i god Lune stikker ypperligt af. Gandcke fortreflig følger Grevinden ud med det om Sæddelen; men under Repl. om den uskyldige anklagedes Fortrydelse var Sainvals nedslagne Die mig kæretere, som overalt Grevindens Epil under Repl. om Ambassaden til London, var mig for frimodigt for den ei gandcke angersløse Rosine. Gandcke fortreflig kommer Figaro forpustet ind, og siger sine første Pudseerligheder med megen Lethed; og ypperlig siger blandt andet Suson den advarende Repl. om Pagen i Cabinneteet. Antonio behagede mere i Aften end første Gang, og spillede meget vel sin beskæftede Scene; de to Steder med Bestallingen og Seglet hvidske Fruentimmerne overmaade godt, som Grevinden ogsaa lurer fortreflig. I næste

næste Scenie glemmer Eufon bestandig at tyffe paa Gripesoleil, naar han siger, han er af Grevens Sekretar. Grevindens Monolog er ofte anpræst; bekræftes kan den ei, især de tre Overgange, hvor hun løber til Vaandet, tager det op med den Jnderlighed; og nu det langsomme: Af Hr. Greve, hvad har de gjort? og derpaa det strænge (selvbebreidende: Og hvad gjør jeg?

Tredie Act er for os den tomme i Stykket; men en Rosings, Gielstrups, Schwartzes, Mad. Knudsens og Preislers Mesterspil oplive den. Ypperlig er Scenen mellem Greven og Figaro; Dialogen flyver imellem dem, som en Bold, der gribes og gives tilbage med lige Behændighed; især udmærke sig, Figaros Repl. om Goddam; Repl. Hvad gav Deres Excelleunce mig for at faae hende fra Docteren? og Grevens Forlegenhed derved; og Figaros: var det det, D. E. vilde? Ikke mindre skøn er den følgende Scene mellem Greven og Eufon. Eufon har her den meest fortryllende Overgivenhed, og Greven den meest forførende Tone. Ann. vil f. Ex. nævne hans: Der som du vilde forstaae mig; hendes: hvorfor skulde en Bazil og især Ja! ham siger jeg alt — uden det han ei maae vide, og hendes følgende Repl. Hr. Gielstrups Bridoisson er en Mesterrolle; især siger han sit: jeg forstaaer, saa man baade kan see og høre, han intet forstaaer; meget skönt er det Sted, hvor han sukker over, man ei giver dem Dommerembederne for intet. Scenen mellem ham og Figaro gaaer med megen comist Styrke, især er Figaros Repl. om Bridoissons Søn, og Bridoissons, hvor han giver Figaro Ret, og tager sig i det samme, ubestaaelige. Proceduren gik overmaade godt i Afren, kun havde vedkommende ei vidst, at de skulde gjøre Støi, havde ei Rettens Betient bedet dem være stille. Blandt Bridoissons store Repl. er, hvor han vralter frem, slaaer
til

til Lyd med sin Stav, og med den yderlige Vigtighed siger: han ægter hende ei, det er reent; det samme gielder og om den Repl., der ender Acten.

Scenen mellem Suson og Figaro, som begynder fjerde, synes Anm. aldrig at være gaaet saa godt, som denne Aften. De Kierlighedsgaliskaber blev saa godt sagte, især: "Alt for meget er ei engang nok." Derimod er det en Feil, som Suson nu 2 Gange i Nad har begaaet, at hun i næste Repl. siger: jeg vil ei elske uden dig; i Steden for, uden min Mand, hvilket her er noget gandske andet. Scenen mellem Grevinden og Suson gaaer atter nydelig; Grevindens stødte Replikker ere fortreffelige, og nydelig siger hun Brevet til, især hvor hun siger, som et nyt Indsald, hun faaer, det om Naalen og Seglet; saare skönt er atter her det Sted med Baandet, og følgende Scene med Cherubin. Wegen Betydning har, da Greven har opdaget Pagen, hendes og i det mindste ligesaa vreed; og hendes "Du vel Hr. Greve" vidner at hun efter sin Maade er ei mindre skinsyg, end Greven. Scenen med Figaro gaaer fra alle Kanter med den fornødne Raskhed; at Nad. Biørn vilde rette det sidste paaankede Sted om Hatten, havde jeg mange Grunde at være vis paa; det egentlige Dieblik traf hun imidlertid ei endnu gandske; den skal sættes paa just i det hun begynder sin Repl.; dog — intet skal være fuldkomment her. At den Scene, hvor Greven faaer Cæddelen, stikker sig paa Naalen, og søger den op, har tabt noget af sin Interesse deels ved Forventningen af, deels ved Fornøielsen over den henrivende Fandango, hvormed Bryllups-Høitiden er bleven forskjønneth, er meget naturligt, og det er maaskee det største Beviis paa Stykkets sjældne Ypperlighed, at man endnu har Interesse for det følgende. Publikum saae denne Dands i Aften med samme Henrykkelse, som første Gang, og indfødte Spanier ydede denne de-
res

res national Dands udeelt Beundring, og istemte den almindelige Dom om Bournonvilles store Talenter, og Hr. Jensens Tælle og Livlighed. Scenen selv gik overmaade godt; især er den Maade, hvorpaa Greven søger at masquere sit Spil ved udmærket Politesse mod Grevinden, og Grevindens Luren og Vink til Suson ubetalelige. Kun giver Suson ham maaskee Seddelen alt for lige frem; Contat gav ham blot et Vink, bragde derpaa Seddelen i Haand op til Toppen, og i det hun lod, som hun hjalp ham at sætte den fast, puttede hun Seddelen til ham. I øvrigt er Suson saare nydelig i denne Scene. Men da, som sagt, intet paa Jorden maae være fuldkomment, syntes Choristerne alt for vel at have lagt paa Hiertet, hvad der i følgende Scene siges om Bazile, at der ei var en Sanger, han jo fik til at strige; i det mindste gjorde de dem kiendelig Umage for, man skulde erkiende dem at være af denne Skole. Næste Scene, hvor Bazile kommer til, har især to Steder, som gjør megen Effekt ved deres gode Foredrag; det første er, hvor Bazil siger: Jeg har seet Janden og det andet, hvor nu Bridoisson med sin Stav, og saa at sige med sin hele Person, slaaer til Lyd, for at sige: Og De frafalder Der' Ret til hans Fædre Moder. Overmaade godt giver han det Sted, hvor han kommer saa hurtig tilbage, da de vil ordne Fyrværkeriet under Castagnietræerne, og i en saare god Tone siger han sin sidste Replik. De følgende Scener ere blandt Marcellines vigtigste, og de bleve i Aften fortreffelig givne, hvilket ogsaa gielder om Figaros Deel deraf, og ei mindre om Fanchettes. Publi- cum begynder efterhaanden at kiende denne Kunstners indes Værd, og at føle, hvormeget der er tabt ved, hun saalænge har maattet ligge i Dvale. Antonio havde i disse sidste Acter — hvilket man af Hr. Knudsens sædvanlige Opmærksomhed kunde vente, rettet sig paa det næste efter Digterens Forskrift. Unag-
telig

telig er det en Feil, at Beaumarchais Fortale, hvori adskillige vigtige Erindringer til de spillende findes, ei er oversat og aftrykt med Stykker; men da den allerede tilforn var oversat, og indrykket af Hr. Schvarts i hans sidste Lommebog, troede Overs. af Figaro ei anden Gang at tørde hyde Publicum den, især da den saameget vilde have forøget det allerede vidtløftige og dyre Stykkes Størrelse og Kostbarhed. Sidste Act er mere af dem, der gjør Lykke ved sine mangfoldige morsomme Situationer, end ved Fiinheder, som give Skuespillerne Leilighed at glimre. Scenen mellem Greven og Grevinden gives med megen Fiinhed, den mellem Cuson og Figaro med megen Luune; gandske fortreffelig gaaer i følgende Scene det Sted, hvor Figaro lader, som han tager feil af, hvilket Lysthuus Greven mener, som overalt saavel Grevens Hidsigthed, som Figaros Kulde her ere ubetalelige. At ønske var det maaskee, at Bisten kunde noget bedre skule Cusons Ansigt i Scenen, hvor hun falder paa Knæ for Greven. Yderst characteristisk er her Bridoissons Latter; ei mindre, skøndt i et langt andet Slags Grevindens Tone, da hun kaster Baandet; men der kunde nok være en heel Deel flere paa Spilefter Brudens Strømpebaand; denne Cherubin kommer dog sikkerlig først alligevel. Længe har Ann. opholdt sig ved dette Stykke, men det er ham fra saamange Sider kjær; og den Jver, hvormed det næsten bestandig gives, er ham naturligviis dobbelt interessant, da han smigrer sig med, at Benjæb for Overs. ei har saa liden Deel deri.

Mandagen den 26de Jacob von Eyboe. Da dette Stykke mere end eengang er anmeldt, vil jeg denne Gang fatte mig des kortere. Blandt Stykkets gamle Forestillere udmærkede sig Hr. Gielstrup, hvis Jens var gandske fortreffelig, særdeles i Scenen med Peer, og i den med Christoff; Hr. Knudsen, der gav bemeldte Christoff overmaade godt, og især i ovennævnte Scene

Scene var sin Medspiller værdig; og Hr. Schwartz, som Jacob von Eyboe; til hvilken Rolle han har valgt en meget virksom Mænger. De ny vare Hr. Lindgreen, som Peer; Dag fra Dag udvikler denne unge talentfulde Kunstner sig meer og meer til sin Fordeel; Dag fra Dag faaer han mere comist Styrke, uden at tabe det mindste af sit naturlige. Det eneste, der i denne Rolle var mod ham at indvende, var, at han henvendte sine Monologer til Parterret, en Ufsik, som alt mere og mere bliver gængs paa vor Skueplads, og som en Lindgreen mindst burde gjøre sig Skyldig i.

Den anden ny var Jfr. Schmidt, som Vernille; saa ærlig jeg agter denne unge brave Actrices Gliid, saa meget jeg paaskionner hendes Talent, saa fuldkommen jeg endog i denne Rolle erkjendte begge Deele, saa jeg hende dog ei her med sædvanlig Fornøielse, da Rollen alt for levende gjenkaldte mig vor nyelig tabte uopnaaelige Dangeville Giesstrup, hvis høieste Triumph uden Tvivl denne Rolle var. Hendes Tone, hendes Accenter, hendes Giinheder søvtede mig uophørlig for Dre og Minde; jeg savnede dem, uagtet jeg vidste, jeg var ei berettiget til at fordre dem af saa ung og lidet øvet en Skuespillerinde. Skal imidlertid nogen af vore nuværende med Tiden erstatte os hiint Thalias Skisdebarn, da er der ingen uden Jfr. Schmidt, vi kunne vente det af; og de idelige Prøver, hun giver paa Gliid og Iver for sin Kunst, stadfæste høiligen denne Forventning; men hun tilgive mig, at jeg ved hver Leilighed gjenkalder hende hendes store Forgiængerinde.

Je vous dirai sans cesse, ayez les yeux sur elle,
Et je croirai tout dire; en l'offrant pour modele.

Hertil en Pas de quatre med Pantomime.

Torsdagen den 27de Bogstavelige Udtødnings og Høstgildet, begge ofte anmeldte, spillet med sædvanligt Tilløb og Bisald.

Næste Forestilling Torsdagen den 29de gjorde Forretninger det umueligt for Anm. at bivaane; hvilken For-

Forsømmelse — den første i dette Blads Tid — han haaber saa meget lettert at faae Tilgivelse for, da han dog den Aften ei havde havt Lov at sidde i Retten, da han selv var den, der skulde dømmes. Der opføres nemlig de latterlig Spølsomme. Comœdie i een Act, en frie Bearbejdelse af Molliores precieuses ridicules, indrettet efter vore Sæder. Stykket selv, og dets Historie findes i prosaiske Forsøg, andet Bind, udkomne hos J. S. Schulz 1790. Forfatteren, eller Fordanskeren, hvad man nu vil kalde ham, anmærkede der selv, at dette Stykke var af et Slags, som daglig tabte af sin Interesse, da det rævsede transitoriske Daarligheder. Gieldte dette alt 1790, maatte det to Aar efter, endnu mere finde Sted. Den spølsomme Epoke er reent forbi, Siegvart, Burgheim, og Werther forglemte, og adskillige andre Latterligheder, som der berøres, allerede for lang Tid siden af Moden. Ikke desmindre blev Stykket optaget med Bifald, hvilket imidlertid Fordanskeren erkender, saavel Moliere, som de Kunstnere, der ved deres Spil gave Stykket nyt Liv, tilkomme den betydeligste Deel af. Uagtet han siden den Tid har seet Stykket forestille, troer han sig dog ei besøiet selv at fælde nogen Dom om dets Forestilling; men vil allene nøies med at afskrive den almindelige, som tilkiender de tvende Kunstnerinder, der forestilte Pigerne, en Broderlod, saavel i Publick Bifald, som i hans Erkiendtlighed. At de skulde gaae i lige Deeling, er man overhovedet eenig om, kun sætte nogle Mad. Clausen, andre Jfr. Schmidt øverst. Anm. har allerede erklæret sig ubesøiet at kiende i denne Sag, men han maae tillige tilføie sig aldeles ubesøiet i denne Henseende; thi om han endog maae erklære, at Mad. Clausen opfyldte hans Forhaabninger, men at Jfr. Schmidt langt overgik dem, da maae han tillige tilføie, at han forud let kunde vide, hvor meget Mad. Clausen vilde og kunde gjøre af sin Rolle;

da

da derimod Else var et aldeles nyt Fag for Gømsfrue Schmidt; men som sandelig et gjør hende mindre Vre, end hendes ældre. Blandt Mandfolkene tilkiønder man eenstemmig Hr. Knudsen Priser; skønt nogle meene, han af Midtkierhed for Stykkets Held tog sin Rolle for burlesqv. Om Hr. Gielstrup og Ibsen kan jeg for den Gang aldeles intet sige, da de anden Aften, som var den, jeg var tilstede ved, skal have været gandske forskiellige fra første.

Til dette Stykke blev givet Vortførsterne, som alt tvende Gange ere anmeldte.

Fredagen den 30te Streligerne. Dette Stykke blev i Aften efter Anm. Tanker endnu bedre givet end tilforn, hvilket gjør vore Skuespillere dobbelt Vre, da Husets Tomhed let kunde have kilet deres Iver. Maria Ossakova var stor, især i Scenen med Czaren, og i den med Officeren. Czaren var ligeledes ypperlig. Ivanof aflægger alt mere og mere det paatagne, Anm. ved dette Stykkes første Forestillinger erindrede mod ham. Fedor var mere Karl, mere Ossakovas Søn, og selv Soukanin havde nedstemt sin Tone. Vilde dog denne brave unge Skuespiller overlade sig til sin egen naturlige Følelse, som ved hans Debut gjorde ham saa herlig Tieneste, og aflægge den kunstlede og fremmede Maneer, daarlige Raadgivere her have paa listet ham.

Hertil Balletten unyttige Hererie.

Mandagen den 3die December Deserteuren af sønlig Kierlighed. Hr. Due gav gamle Holbek overhovedet meget godt; Anlægget af Rollen var rigtig, kun havde den vel hist og her krævet nogle mere udmærkende Tryk. Grethes Rolle var endelig givet til Jfr. Winther, i hvis Hænder Overs. fra Begyndelsen af havde ønsket den; og hun retsfærdiggjorde fuldkommen dette hans Ønske. Hr. Saabye Cadetten fortreflig; gandske Mamas forkiølede Søn; især var hans for

forfrosne Scener skønne. Hr. Rosing Joseph, med megen Jid og Følelse, kun fattedes nok Soldaten hist og her, hvilket ogsaa gielder om Hr. Schwarts, der gav sin Punt med megen Lune, og Hr. Lindgreen, hvis Klink havde megen comflet Styrke. Godt figurerede og spillede Hr. Knudsen, som Eisenbart; saare god var Hr. Gielstrup som Fogden, og Hr. Elsberg som Capitain Plat. I øvrigt bestrykedes Anm. i sin gamle Meening, at vort Theater er for stort til slige Stykker. — Balletten Lina og Walweis.

Tirsdagen den 4de Fatteren af Lissabon, Comœdie i 3 Acter af Schröder. Mere end een gang er dette Stykke anmeldt; og saare lidet at tilføie. Jomfrue Astrups Sophie er een af hendes skønneste Roller; især er hendes Scene med Sivers i sidste Act overmaade skøn. Mad. Clausens Charlotte er stedse bleven optaget med fortient Roos; men dobbelt udmærkede den sig i Aften, da den gandske forskellige Gestalt, hun i Esterstykket viste sig fra, gjorde hendes comflette Talent og hendes Smag dobbelt kiendelige. Hr. Schwartses Sievers hører blandt hans mesterlige Roller, især Scenen med Mad. Albert og hendes Børn; i hans Philosophie for Albert ønskede man maaskee nu og da mere Varme. Hr. Saabye er den sande forfølede Hovedstadsflinksyd, uden dog enten at blive os væmmelig, eller forhadet. Hr. Elsberg Cancellieraad er fligemaade en meget takkelig Rolle; især er Scenen mellem ham og Charlotte meget moersom og skøn.

Esterstykket var de latterlig sølsomme. Vel vovede Anm. endnu ei at tage sit Sted mellem Forestillingens Dommere. Imidlertid tillade man ham her at aflægge den Tak, han skylder dem, hvis Spil Stykket understøttes ved. Og øverst blandt disse sætter han da, ligesom alle de, han har hørt tale om første Forestilling, begge Skuespillerinderne. Rettes affecierede

Følsomhed kunde ei gives med mere Smag og Finess, end den af Mad. Clausen blev givet; ei et Ord stod forgiæves for hende, og især vare hendes Scene med hendes Fader, og den følgende med Else, gandske mesterlige; i følgende Scene har nok Forf. opofret dem formeget for Hendrik; imidlertid understøttede de denne troelig; thi ikke mindre skønt gav Hr. Schmidt den larmoiante Elses overspændte Følsomhed; Citationerne af Werther sagde hun med en erketragisk Tone, og den sværmeriske Repl. til Mette gandske fortreffelig. Det er sandelig ikke en liden Fortieneste hos en begyndende Skuespillerinde, at trænge ind i Characterroller med den Finess og det Held, som hun her, og i Papegviien har vist. Hr. Knudsen viste den Nidkærhed for Stykkets Held, Anm. af saamange Aarsager ventede af ham. Om han imidlertid ikke lod den lystige Pudssemager vel meget stikke igiennem, derom have Meningerne været deelte. Baron Lars skulde være en mislykket Copie af vore forfælede Engelskmænd, vore Reitbahner, og fra denne Side tog Hr. Sielstrup den i Aften. Hr. Arends gjorde ærlig alt, hvad der af Jeronimi liden Rolle var at gjøre. Og Jordanskeren af dette Stykke kan ei andet end skønnsom erkiende den almindelige velvillige Sver her vistes ham.

Dette Blad koster for Subskribenterne paa Morgenposten 4 Mark, for andre Kiøbere 6 Mark Aargangen.

Dramatiff og Litterariff Tillæg

til Morgenposten.

No. 33.

den 17 December 1792.

Extremum hunc Arethusa mihi concede laborem,

Virg.

Da Anm. i sidste Nummer sagde, at Stykket de iatterlig Spølsomme tillige med dets Historie sandtes i anden Deel af de hos Schulz 1790 udkomne prosaiske Forsøg, vilde han dermed blot henviise til en Beretning, hvoraf man kunde erfare, hvorfor dette Stykke gav sig af med lutter nu forældede og bortfaldne Latterligheder; siden det nemlig er skrevet for 5 Aar siden, da disse endnu enten vare i fuld Velsgaaende eller i frisk Erindring; men paa ingen Maade var det hans Hensigt, at oppripe de Stridigheder, han i den Anledning havde havt med den forrige Theaters Direction, og hvorom der i bemeldte Forsøg findes et Par flygtige Vink. Anm. har strax ved hiin Directions Afgang i disse Blade erklæret, at han nu ansaae alt sit og deres Mellemværende som fuldkommen afgjort, og han smiggrer sig med, at man ved meer end een Leilighed her har erkiendt, hvor modbydeligt det var ham at vedrøre noget, der kunde synes at vedkomme hiine paa en ubehagelig Maade. Da man imidlertid uagter dette hans Forhold, og uagtet der navnlig i sidste Blad ei staaer det mindste, som kunde bringe hiine Tvistigheder i Erindring, dog derved har gienkaldet sig dem, vil han gribe denne Leilighed, til at gjøre en Erklæring, som han maa skee for længe siden har burdet offentlig gjøre. Man har nemlig paa

et

et Par Steder ladet falde offentlige Vink om, at Skuespillenes daværende Censor, og Skuepladsens Meddirecteur, Oberauditeur Rosenstand skulde være blandt dem, eller maaskee fornemmelig den, jeg ved denne Leilighed havde besværet mig over; uagtet nu saavel den Naade, hvorpaa jeg ved enhver Leilighed offen lig har nævnt, ja endog just i benævnte prosaiske Forsøg paa det ommeldte Sted omtalt Hr. Oberauditeuren, (skönt der uden at nævne ham) som og den Tone, hvori jeg tilegnede ham disse Blades første Hæfte, fuldkommen maae bære Vidne om mit Sindes lag mod denne værdige Mand; finder jeg mig dog her befriet, end ydermere at erklære, at jeg hverken i Anledning af mit omtalte Stykke, eller nogen andet Ting, mig og hans Embedsførelse vedkommende, har allermindste Anke mod ham; men at jeg tværtimod ærligen gientager, at jeg — siden Carstensens og hans værdige Collegeres Epoke — ei har kiendt nogen Theater Directeur af større Retsindighed, og lige Indsigt. Dette var maaskee ikke dette Blads Læsere nødvendigt at vide; men det var mig nødvendigt at sige, og derfor beder jeg dem undskyldte denne Episode.

Torsdagen den 6 December. Barberen af Sevilla, Comoedie i 4 Acter af Beaumarchais. Dette saa moersomme Stykke fornøjede i Alten, som sædvanlig; imidlertid maae dog Anm. ærligen tilføje, at han overhovedet troer, Udførelsen af dette Stykke paa vor Skueplads efterlader adskilligt at ønske. Efter hans Tanke skulde det spilles med samme Etv og Fyrighed, hvormed det er skrevet; især er det nødvendigt for alle de Scener, hvor Bartholo, Almaviva, og Rosine ere sammen; her maae være en uafbrudt Bæddes Kamp imellem disse tre. Almaviva og Rosine ere uafsladelig paa Færde, for at komme til at tale sammen, og Bartholo er ligesaa urættelig i at forhindre det. Jeg vil indstille det til Skuespillerne selv, om de ei, hvis Tildragelsen var virkelig, vilde faae Leilighed til at sige hin

hinanden tusinde Ting, uden at Bartholo skulde hindre det, hvis han ei mere omhyggelig var imellem dem. Men aldrig saasnart maae Almaviva og Rosine staae hinanden nær, før han strax flyder sig imellem; de søge da at komme sammen igien, og han stiller dem atter ad; herved bliver stedsevarende Liv, stedsevarende Bevægelse i Stykket, og det vinder uendelig baade i Moersomhed og Sandsynlighed. Anm. vil gierne tilstaae, at han ingensteds, saa ofte og af saa forskiellige han end har seet dette Stykke opført, har fundet disse Scener givne paa denne Maade; men Mad. Preisler, Hr. Arends, og Hr. Elsberg efterkomme virkelig i det hele Digterens Forskrift saavel, at man vel kunde vente af dem, endog at opfylde de Fordringer, han ei har foreskrevet. At Almaviva og Rosine aldrig maae være saa længe sammen, at de kunne saae noget hvistet til hinanden, seer man af den Tver, hvormed de gribe det Dieblig, da Bartholo barberes. En anden Scene, som herved vilde komme til at gaae mere efter Anm. Sind, er den, hvor Rosine synger; allerede for mangfoldige Aar siden har han paaanket dens Behandling. Allerede i Skuespillerbrevene erindrede han, at Beaumarchais, naar han siger: Almaviva fordrister sig at tage og kysse hendes Haand, dermed ei blot mener, at det er af Frygt for Bartholo, han indskrænker sig dertil, og ei vover at kysse Munden; men at der ogsaa er den sande Lidenstabs Verbødighed deri, og han er overtydet om, at en Franskmænd ved at see, hvordan her kyskes i denne Scene, vilde strax være færdig med sit: *Ca sent bien le nord*. I øvrigt blev Stykket i det hele meget godt givet. Mad. Preisler siger sin Rosine skønt, især den Scene med Figaro. Hr. Elsberg giver sin Almaviva med megen Jovialitet; kun med Monologer, og assides Repliker er han ei lykkelig; hvilket Vanhæld paa senere Tider begynder at blive temmelig almindeligt. Hr. Arends siger ogsaa sin Bartholo godt, og mange Steder ypperlig; men skulde

fulde Overgangen, hvor han snakker om den sorte Finger, ei lidt naturligere forberedes, i det han, som af en Hændelse blev den vaer? Hr. Schwarzh Sigaro, een af hans Mesterroller i det comiske, han siger sine Hudseerligheder med ubeskrivelig Lune; kun i Scenen, hvor Rosine synger, gjør han mig vel mange Optøier, da Almaviva dog er saa bange for, de skulle drage Opmærksomhed til sig. Hr. Lindgreen Myseren fortreffelig, og har blandt andet befriet denne Rolle for en uanstændig Tverdygdighed, hvormed den hidtil var beladt. Hr. Knudsen Gaberen overmaade godt; og Hr. Vech Bazile særdeles characteristisk. Hertil Balletten den mis-tænkelige Kone.

Fredagen den 7de. De to Gierrige, Syngespil af Falbaire, Balletten Lina og Balwais.

Mandagen den 10de. Zeppe paa Bierget, Co-moedie i 5 Acter; om Hr. Gielstrup og hans Mesterspil, som Zeppe findes i dramaturgiske Samlingers 3die og 4de Hæfte udførlig Anmeldelse. Med ny Forsættelse saae Anm. ham i Aften, især hans forskjellige og saa naturlige Maader at afvekle sine tre Fald paa. Blandt andet gjør han det Sted, hvor han dandser med Forvalterens Kone, og nu tager fat paa Erik, og i Fuldskab troer, det er hende, ganske fortreffelig. Derimod vilde Anm. nok ønske, man efter hans gamle Forslag vilde tage et Mandfolk til at spille Forvalterens Kone, hvilket unægtelig vilde betage Scenen meget af det anstødelige, den, Hr. Gielstrups Behandling uagtet, har for visse Tilskuere. Ogsaa var det nok at ønske, at man ei uden yderste Nødvendighed vilde i flige Stykker give een Person to Roller, og saaledes lade Jacob Skoemager siden, uden at kiendes af Zeppe komme frem, som Ridefoged, og den eene af de to Doctere, der have snakket en halv Time med Zeppe, siden være Magnus, der ikke kiender ham. Det sidste og vigtigste Ønske var, at Birollerne — især i Holsbergs Stykker blev lært lidt bedre.

Tirsdagen den 11te. Aline Dronning af Golconda.

Torsdagen den 13de. Det ved Delicatesse ulykkelige Ægteskab eller Fortsættelse af Ringen ved Schrøder. Anm. har i forrige Hefte mere end een Gang temmelig udførlig udladt sig saavel om Stykkets Værdie, som om Udførelsen deraf. Man har bebreidet Schrøder, at det ei var noget Original, men kun en Omarbejdelse af et engelsk Skuespil; men dersom man vil sammenligne det Tydske med det Engelske, der ligger til Grund, vil man unægtelig finde, at Schrøder her med rette kan siges med sin Forgjænger, som Virgil med Ennius, at sanke Guld af dennes Møg. De engelske erkiende Farghars Sir Harry Wildair for at være langt under hans Constant Couple, og det har i de seener Tider aldeles ei været i Stand til at holde sig paa Skuepladsen; da derimod Schrøders det ulykkelige Ægteskab ei allene er langt over Ringen, men maaskee den bedste ægte tydske Comoedie, der findes. Hvis man i øvrigt paa den Maade vilde gjøre de dramatiske Digtere deres Originalitet stridig, vilde uden Tvivl baade Holbergs og Molières egne Værker indsnærpes i Volumen; thi unægtelig tilhører f. Ex. dette Stykke Schrøder langt mere, end f. Ex. Gnieren, eller Amphitrio, eller Cocu imaginaire, o. a. fl. tilhøre Moliere, og end Abracadabra, og Plutus, og Randsøbereren, og maaskee den honette Ambition selv tilhøre Holberg; og er det da blot de dramatiske Digtere, hvoraf efterkommende Digtere ei maae ose? Skulde det da være mere Originalitet, at tage sine Stykker af Fortællinger, som man blot giver dramatisk Form? og med hvor mange af Holbergs Stykker er det ei Tilfældet? og hvordan vilde det her see ud med Shakespeeres Originalitet?

Det af Delicatesse ulykkelige Ægteskab blev ved de forrige Forestillinger erindret ei at høre mellem vor Skuepladses Triumpher; og i Aften, da Mønsterringen desuden ei var alt for sikker — en Feil, som
i de

i de seenerer Tider tager særdeles Overhaand paa vor Skueplads — kan Ann. ei sige, at han just fik nogen Anledning til at formilde hiin Dom. Mad. Schalls gjør sig forgiæves Umage for at træffe Frue von Holms Caracteer; den fiine, bagtaleriske, spillehyge Dame, ligger aldeles uden for hendes Sphære. Om Hr. Gielstrups Maneer, at give den gamle von Holm, og om hans sande Mesterkunst i at vedligeholde denne Maneer er tilforn det nødvendige sagt. Hr. Rosing Major von Selting i Ann. Tænker den bedste i Stykket; gandske den Mand, som — maaskee overbreven — Delicateesse, og frænkede strænge Begreb om Eren gjøre bitter og ulykkelig, som frygter for at komme til at hade, hvem han inderlig elsker; som piines saameget mere af sine Mistanker, jo mere hans Elskov ønsker at finde dem ugrundede. Gandske fortreffelig sagde han: min Kone! i Scenen med Mariane. En fortreffelig Accent slap der ham i følgende Scene af Munden paa det Ord "paandødt Klingsberg Bærelse." Derimod glemte han, at kalde Rendezvousen, det berømte Rendezvous, som var ilde; thi deri ligger egentlig det bittre, Majorinden i følgende Repl. klager over. De to Hundrede Ducater gav han hende paa den meest caracteristiske Maade, som baade udtrykte, hvormeget det kostede ham, at han maatte gjøre dette Skridt, og tillige at han søgte det bittre, det havde for hende. Scenen med Klingsberg begyndte han med ypperlig Tone, fast uden at være fornærmende; med megen Energie udtrykte han sig, hvor hans Vre paa nogen Maade kom i Spillet, f. Ex. hvor han frabad sig, at hans Søster skulde udlees. Men nu efter den Villet, Feu bringer, kom især hans store Scene; hans Mine og Stilling commenterte saa ypperlig over hans bittre intet. Og hvor han nu tager sig i det; den tvungne Roelighed han presser i den Replik: der giver De atter Deres ubegribelige Forsængelighed Tøilen. Men endnu mere caracteristisk giver han det Sted, hvor han

han atter er kommen i Affect, og saa levende begynder: nu vel! og nu med et, efter et Par meget markvorte Smil! søger med en vis halv sarcastisk Tone at henkaste det om de Bæresser, hans Kone har indrømmet Klingsberg. Med en ypperlig Energie og Vægt siger han ogsaa sin sidste Replik i denne Scene. Hans kolde Scene med Klingsberg i tredje Act var god, som ogsaa hans raske Indfalden med Spørgsmaalet: Som de taalte! man hørte, denne Mand af den delicate Vre ei troede at have taalt det. "Og maaskee endnu een" havde en skøn Tone. Ogsaa slap det nu Dommeren, der kunde blive Part, mindre vægtigt ud af Munden end tilforn; dog snæskede Anm. det endnu flødesløvere henkastede; paa den Maade, forekommer det ham, man i slige Scener siger de allerbitterste Ting; hans lange Replik, og hans Stilling under Amalias, saavel som hans Udsærd efter den vare mesterlige, som de forrige Gange. Ogsaa var hans "bryder hun Fort af" meget energisk. Den Scene, hvor Skriget er hørt fra Cabinetret, giver Hr. Rosing paa den i disse Blade foreslaagne Maade, og det smiggrer Anm. baade, at en Kunstner af Hr. Rosings Værd har prøvet og billiget hans Erindring, og at han ved gjentagne Erfaringer ei har sunnet sig besejret at afvige dervfra. Hr. Rosings Scene i fjerde Act med Majorinden har altid været Anm. den kiereste af dem alle; en rigtig Idee var det uden Tvivl af Majoren, at kiende sig ved den ene af de to, der havde ført den blindede Klingsberg; og saare god var hans Paapassenhed i denne Scene. Næst ham fornøiede ingen Anm. saa meget i dette Stykke, som Baron Birk; Hr. Saabye giver denne Rolle alt bedre og bedre, som overalt denne unge Kunstner synes at gjøre alt heldigere og heldigere Fremgang paa Kunstens Bane. To aldeles ypperlige Replikker af ham vare i hans sidste Scene, den: mig ogsaa! og den simple energiske Maade, hvorpaa han sagde sin sidste Repl. Meget god

var ogsaa Mad. Dahlen som Caroline, saa godt den simple beskeden pige, saare godt sagde hun sit glade: Endelig! Med megen Fornøielse saae Anm. Isr. Astrup, som Henriette. Vel havde ogsaa hun i Scenen med Klingsberg en paatagen ei gandske naturlig Tone; men Affectationen var mindre kiendelig, og virkede mindre mod Scenens Indhold. Mad. Preisler har sine unøgtelige Fortrin og mesterlige Scener, som Amalia; kun maae Anm. vedblive sin gamle Erindring, at hun ei i tredje Act's første Scene behandler Klingsberg alvorlig nok, og at hun ei viser Varme nok, hvor hun i Slutningen af følgende vender Talen til ham. To Mestersteder af hende er hendes Studsen, i første Scene, hvor Majoren kalder hende naadige Frue (en Benøvnelse, som han ellers et andet Sted brugte meget i Utide, og som Majoren endelig ei maae anvende, hvor Forf. ei udtrykkelig har foreskrevet den) og den Repl. for saa udelicat anseer. Hvad Anm. ønskede hos Hr. Schwarzs som Klingsberg, har han ved mere end een Leilighed yttret; vist nok mistiender man heller ei i denne Rolle vor Theaters bedste Skuespiller; men paa sit Sted er han dog ei. Ligesaa lidt vil — al hendes Glid uagtet — Comtesse Wildheim klæde Mad. Clausen: især er hendes Patter ei lykkelig. Hr. Isen Gen.

Af disse Blade udgaaer intet før Mandagen efter Nystaar, da denne Aargang og tillige Skriftet sluttet.

Dramatiff og Litterariff Tillæg til Morgenposten.

No. 34.

den 30 December 1792.

Hanc odiis exonerate fugam,

Ovid.

Fredagen den 14 December. Feiltagelserne. Dette Skuespil er saa ofte og saa nyelig bedømt, at der-om en Gielstrups, en Mad Preislers, en Jfr. Astrups Mesterspil, om Hr. Frydendahls heldige Behandling af Marlous Rolle, særdeles af Scenen med Frøken Hardcastle, intet er at tilføie. Dog troer Anm. ei at kunde undlade at anmode Frøken Trine, at hun en anden Gang ei beholder en brillant Ring paa Fingeren i de Scener, hvor hun skal tages for en Kiølderpige.

Mandagen den 17de Don Juan, Comoedie i fem Acter af Moliere med tilhørende Dands. Hvor høit Anm. elsker dette mesterlig regnede Caracteerstykke, og hvorfor han elsker det saa høit, har han i dramaturgiske Samlingers første Hæfte udførlig udladt sig om, og dertil troer han altsaa, at kunde henholde sig, saa meget mere, da han der har stræbt at tilføie en Caractéristik over de betydeligste Roller og Scener. Imidlertid kan han ei forlade det, uden at takke Hr. Lindgreen for den særdeles Fornøielse, han som Sganarell gjorde Anm., ei blot ved det, han fremturer i at forsmaae de væmmelige Fjælehyttestreger, hvormed dette Stykke, især Scenerne med Elvire, Knapmaal, og ved Bordet, vare tilflyede, men og ved den heldige Fremgang, han gjør i comiff Diction, der daglig faaer mere Liv og Kraft, uden dog at tabe noget af sin Sandhed og Natur. I ovenanførte Caractéristik om-

talte

talte Anm. Elvires tvende Scener, som de tvende interessantest i Stykket, og dobbelt Interesse faae de ved en Mad. Rosings mesterlige Behandling. Et stort Sted i hendes første Scene er, hvor hun dæmper med Magt sin opblussende Forbittrelse, som uagtet alle hendes Bestræbelser dog stedse skimter igiennem. Ved denne Behandling veed hun at forbinde Qvindelighed og Værdighed med Lidenstkabens hæftigste Storm. Hendes Nonnescene gjorde ved sin sædvanlige Ypperlighed den sædvanlige Virkning. Megen Vre gjør det Hr. Gielstrups Smag, at han i Betragtning af en siællandsk Bondes Upassenhed i et spansk Stykke har aflagt den Dialect, han i øvrigt saa ypperlig besidder. Scenen med ham og Karen gik godt, men begge Pigernes Scene med Don Juan havde ei Dialogens Smidighed og Sandhed; skønt forresten begge Skuespillerinderne gave deres Roller meget vel, og Hr. Elsborg forekom mig heldigere end nogentid i sin Don Juan. En Rolle, som Donna Elvires Broders, vil net ei klæde Hr. Due.

Tirsdagen den 18de Landsbypigen.

Torsdagen den 20de Stregen i Regningen. Dette moersomme Stykke blev givet med særdeles maadeligt Tillob. Hr. Rosings Carl er i disse Blade tilforn anmeldt som en Mesterrolle af denne Kunstner. Saares skønne vare og i Aften hans Scener med Johan, Persialscenen, og den med Henriette. Den med Charlotten havde derimod nok vel megen Liv. Anm. har tilforn erindret denne talentfulde Kunstnerinde at behandle især denne Scene med mere Delicatesse og Bæmsomhed, da hun ellers satte Charlotten i et meget tveetydigt Lys. I Aften var hun derimod saa frie, saa forekommende, rykkede Carl saa meget imøde, og Carl paa sin Side entrete saa meget med hende, at adskillige af Tilskuerne til Slutning vare eenige med hende, at det var høi Tid, hun gik, især da Carl paa en temmelig fortroelig Maade berørte den Rose, han udbad sig

fig til Eskovs Pant. Tredie Act blev i høieste Grad usandsynlig, først ved det, at Mørket, hvori man skal tage feil af Carl og Assessoren, var som sædvanlig et sandt Theatermørke, hvor man saae ret godt, og hvor det især henne mod Coulisserne var saa overmaade lyst, at Henriette maatte være stoffblind for ei at see, det var den urette, hun gif med; og dernæst ved det, at alle de, der i de følgende Scener af Acten kom ind, gleinte at medbringe det fornødne Lys, og blev bestændig ved at gaae i det selvsamme Mørke. Saaledes kom først Assessoren og Obersten ind i Mørke, og Kiendtes; nu kom Charlotte til, og kunde, uagtet det var netop ligesaa mørkt som før, strax kiende den rette Assessor; nu gif de ind, og derpaa kom Lisette at holde sig en liden Monolog i Mørke, og strax derpaa Conrad uden Lys, at see om Ild og Lys var vel slukt. Nu blev Ann. angest, hvordan det vilde gaae i næste Scene, naar Johan skulde gjøre sig til Vrende at tænde sit Lys hos dem, der ingen Lys havde. Hr. Lindgreen søgte vel at bøde derpaa ved at sige: ja! I er jo selv i Mørke; men derved hialp han kun sig, og hævede ei de Andres Ubetænksomhed. Overalt maae Ann. erindre, at de saakaldte gamle Stykker i de sidste to eller tre Maaneder forestilles med ubeskrivelig megen Skidesløshed. At Hr. Rosing i fjerde Act ei havde sin Rose i en Tegnebog, kan Ann. ei fortie; det er saa behageligt at faae endog ubetydelige Beviis paa, man høres af Kunstnere.

Fredagen den 21de Jænder. Ogsaa dette Stykke er ofte tilforn anmeldt. Den eeneste ny deri var Hr. Saabye, som Captain Alsing. Spørgerens Caracteer traf han gandske fortreffelig, og især spurgde han i første Act ubetalelig om Jænderkens Naarværende. Derimod syntes han Ann. at være lidt for meget Spradebasse i denne Rolle, ligesom han overalt saae for ung ud til den, især ved Siden af den Jænder.

Fre-

Fredagen den 28de havde Skuespilhuset en Høitid, da vor Fredriks elskede Maria efter sin Barselseng første Gang besøgte det igien. Efter at være modtaget af Folkets Glædesraab, blev hun fra Skuepladsen velkommet med en Prolog efter Directeuren Grev Ahlesfelds Begiering forfattet af dette Blads Autor. Den blev uddeelt i Skuespilhuset, og er siden aftrykt i den danske Tilskuer. Den reciterede Deel deraf blev fremsagt ved Mad. Rosing, Ariens sungen af Mad. Berthelsen. Om Foredraget har Ann. som Prologens Forfatter naturligviis ingen Stemme. Villig erkiender han, at hans Vers ved Mad. Rosings mesterlige Diction, ved hendes skønne legemlige Betalenhed, ved den Inderlighed og den Anstand, hvormed hun fremsagde dem, fik et Værd, de ei haade fra hans Haand, og som tilveiebragde dem det Bisald, de hødredes med. Hvor skönt Mad. Berthelsen sang, bevidnede ligeledes det meest entusiastiske Bisald; men om Digteren kunde være saa gandske tilfreds med, at hun i Steden for:

I Dyder vær Maria liig.

Saa Danmark til dets sidste Dage

Skal hver en Gyrttebrud modtage.

sang: skal hver en Gyrtte glad modtage, og derved borttog hele Coupletters Mæning, er et andet Spørgemaal. Ariens, og det følgende Chor, som blev sunget af Skuespillere og Skuespillerinder, var componeret af Grevinde Ahlesfeld, hvis musikalske Talenter Publicum efter Balletten hødrede med saa udmærket Bisald.

Efter Prologen blev givet Arven i Marseille, Skuespil i en Act af Hr. Assessor Falsen. Atter et Stykke, der kommer for seent; saavel Conversations Stykkers, som forelske Sværmeriers Epoke paa vor Scene er forbi; ogsaa er uden Tvivl denne vittige Digters sande Talent mere for det Comiske end for det Alvorlige; i det mindste er paa vor Skueplads fra Holbergs og til Heibergs Tid neppe opført nogen bedre
origi

original comiss Comoedie, end hans — Himlen veed, af hvad Marsag — i saa mange Aar henlagte snorrige Sættene. Bore Skuespillere gav overhovedet dette Stykke med den roesværdige nidkiere Flid, der ved saa mange ny Originaler er bleven anmærket til deres Hæder. Moderen spillet især fortreffelig af Mad. Preisler, der gav den med en Stilsfærdighed, en Sandhed, og Sædighed af Diction, som give den Ret til et af de ypperste Steder blandt denne Actrices alvorlige Roller. Elskerens sværmeriske Rolle gav ligeledes Hr. Saabye overmaade vel, og vogtede sig omhyggelig for at falde til det overdrevne og spændte. Ikke flet saa lykkelig var Mad. Dahlen i Elskerindens Rolle, den sværmende Scene vilde ei ret lykkes for hende. Den gamle Diener blev givet med al muelig Flid og Held af Hr. Knudsen. Efter Stykket en ny Operaballet Telemak paa Calypsos Ø. I sine fortreffelige Breve om Dandsen har Noverre allerede udmærket denne Fabel som Vænnet til en meget flon Ballet, hvis Compositionen ellers forstaaer at bortskjære af Digtet alt det, der ei kan gavne Maleren, dersom han besidder den Kunst at lade Mentor komme frem til rette Tid, og at holde ham borte fra Scenen, saasnart han kunde kjede den.

Hvis de Friheder, bliver Noverre ved, man hver Dag tager i theatraliske Sammensætninger, ei kan strækkes saavidt, at Mentor kan dandse i en saadan Ballet, er dette en mere end tilstrækkelig Grund for Compositenren til at betjene sig med yderste Sparomhed af denne Person. Naar han ei dandser, bliver han fremmed for Balletten, og da hans Udtryk uden er berøvet de Yndigheder, Dandsen giver Gebarder og Stillinger, synes det mindre liveligt, mindre varmt, og følgelig mindre interessant; det er de store Talenter tilladt at gjøre Nyheder, vige fra de almindelige Regler, og bryde sig nye Veie, naar disse kun bringe til Fuldkommenheden af den Kunst.

Kunst. I det orchestriske Skuespill, kan og bør Mentor handle i Dands; det vil hverken støde Sandhed eller Sandsynlighed, naar kun Compositeuren her besidder den Kunst, at tildeele ham en Slags Dands og Udtryk, der svare til hans Character, hans Aar, og hans Embede.

Denne Noverres ypperlige Anvisning synes, som den var skreven i prophetisk Hensyn til vor Galletti, der uden Tvivl med Mesterhaand har behandlet dette Emne, faaet en høist theatralisk Ballet deraf, og der, for at være desvissere paa, at Mentor skulde være os velkommen, selv har paataget sig dette Partie. Med allerstørste Glæde saae Anm. denne fortreffelige Mimist efter saamange Aars Savn paa Scenen igjen; den Værdighed, den Styrke, den Sandhed, der var i hver af hans Gebærder, Stillinger og Bevægelser, har Anm. sjælden eller aldrig seet opnaaet. Særlig vare hans Scener med Amor ubetalelige, han havde dette forunderlig avende, som Fenelon tillægger Mentor. Hr. Bournonville var Helema; er endog denne Rolle ei saa interessant, som Cingiskars, gienskiendte man dog ligesaa fuldkommen den store Kunstner deri. Hans Dands blev almindelig og med Rette beundret. Dandsen Poulsen gav som Amor prisværdige Beviis paa de raske Fremskridt, han gjør i sin Kunst; hans Scene med Calypso og Eucharis vare især særdeles skønne, og havde al den skalkagtige Ynde, der tillægges denne Gud. Anm. har hørt denne Mad. Biørns Calypso sætte overst mellem hendes Balletroller; skönt han ei gandske er eenig dermed, skönt i det mindste hendes Idame er ham kærere, er dog hendes Calypso noget af det skønneste, han har seet; saare mesterlig er hendes Overgang, hvor hun erfarer Helema er Ulyssis Søn; og det Sted, hvor hun spaaer Helema de ventende Ulykker, giver hun med den optænkeligste Styrke og Kunst, saa man neppe engang mærker, det egentlig ligger uden for Kunstens Grænd-

Grandses. Overalt forene hendes Lidenstabs-scener
 Styrke og Skønhed. Med sandeste Fornøielse saae
 Ann. Mad. Bournonville (Jfr. Jensen) som Eucha-
 ris; hun svarte gandske til det Begreb, Fenelon giver
 om denne Nymphe. Især var hendes Pas de deux
 i Krands-scenen et Mesterstykke af Munterhed og Tæ-
 le. — Denne, saa skønne og saa mesterlig udførte
 Ballet, blev ogsaa modtaaget med meget entusiastisk
 Bifald, hvoraf en betydelig Deel offredes Musik
 componistinden, Marchallinde Ahlefeld; ogsaa har
 Balletten endnu bestandig sit første Tillob.

Hermed sluttet da disse Anmeldelser; og, som
 Anmelderen troer, kunde han ei, vælge beleiligere Tids-
 punkt at slutte dem paa. Der er ingen dramatisk
 Feide, intet deslige, som kunde formodes at have af-
 tvunget ham denne Beslutning; Skuepladsens nærvæ-
 rende Bestyrer har ved mere end een Leilighed yttret
 sin Tilfredshed med Bedømmelserne og deres Tone;
 ja Ann. har endog dette Blad at takke for den Ære
 af denne værdige Mands personlige Kiendskab og Ag-
 telse, der ene vilde være nok til at holde ham skadesløs
 for alle de Smaaubehageligheder, det nu og da kan
 have tilveiebragt ham. Mere end eensgang har Ann.
 havt Leilighed til her at bevidne vore ypperste Kunstnere,
 og selv dem, med hvem han mindst stod i personligt
 Venskab, sin varme og oprigtige Tak for den Opmerk-
 somhed, de vilste hans Anmærkninger. Hvad der da
 har bevæget ham til at ophøre dermed! Deels tillade
 virkelig hans øvrige Forretninger og Forhold ham ikke

at opoffre Skuepladsens Besøg den Tid, han ved dette Arbeide forpligtedes til; deels maae han tilstaae, dette Arbeide har ved de mange og store Tab, Skuepladsen paa de seener Tider har lidt, tabt meget af sin Interesse for ham. Musernes Lund ere nu omstunder en ret smuk Planteskov, riig paa unge, frodig tilvoksende Planter; men saa behagelige deslige Skove end ere at drage forbi, eller at iile flygtig igiennem, saalidet ere de stikede til at være et dagligt Ophold, især for den, der har kiendt Skoven i sin fulde Herlighed, der med Smerte savner saa mange af dens skønneste Prydelser, hvis Tomter endnu ligge øde, der seer saa mange, af hvilke han endnu havde lovet sig mange Aars Skygge og Lye, ligge vindfældede af nyelige Storme; der end ydermere seer adskillige af de saa, der ere tilbage, at visne i Toppen, og behude ham deres forestaaende Afstæd; og naar nu end ydermere, de særdeles saa, der staae der endnu i fulde Skønhed og Pragt, ere saaledes omvoven med Underkov og Krat, at de tabe næsten alt deres Syn — hvad har han der da længer at gjøre; lær mig at glemme, sukker han med hiin Græker, og da dette ei er at haabe, søger han sig andre Vandringssteder, der ere ham mindre rige paa smertelige Erindringer.

Men den vigtigste Aarsag er, at dette Arbeide tilligemed sin Interesse ogsaa har tabt meget af sin Gavnlighed. Unge begyndende Skuespillere trænge egentlig til Instruenteur, og ei til Dramaturg; det er Kunstens Elementer, dens Mechanisme, de skulle undervise

dervises i, og dette kan ei ske uden ved personlig Anviisning; Dramaturgen kan kun være interessant og gavnlig for den dannende Skuespiller, med hvem han kan philosophere over Characteristikken af hans Rolle; med hvem han kun behøver at eenes om, hvad der skal gøres, da denne fuldkommen veed, hvordan det skal gøres. Af den unge Skuespiller kan man ei for-
 dre eller vente mere end en rigtig Udlinie af en Character, og de vigtigste Deele antydede; men de fuldendende Træk, den bestemte og fine Charactertegning, der er Dramaturgens sande Studium, er hiin endnu ikke i Stand til at give. Derfor er man nødsaget at affærdigere ham med en almindelig, og ofte lidet oplysende Dom om hans Rolle, medens man udførlig kan udvikle Tankernes og Videnskabernes Gang, Skatteringer, Gradationer og Overgange i de sande Kunstneres Værker. Dette sidste Arbeide er fornemmelig det, der har gjort Anm. den dramaturgiske Videnskab kjær og vigtig; ved at eftergrandse en Mad. Gielstrup i hendes uopnaaelige Perniller, en Mad. Knudsen i hendes ypperlige borgerlige Mødre, en Mad. Rosing, som Eulalia, Maria Ossakova *), Grevinde Almaviva, en Jfr. Astrup, som Sophie, Lovise, Cordelia og Ladi Freelove, en Mad. Preisler, som Orsina og Thrine Hardcastle, og Susen, en Mad. Clausen som Gurli, og som Angelique i Landbypoeten, en Musted i hans humoristiske Roller, en Schwartz i hans Fædre, og i hans skønne Candide, en
 Ro-

*) Et nyt og skönt Studium har Dramaturgen nyelig faaet i hendes mesterlige Hofraadinde Bollrad.

Rosing i hans Marinelli, hans Carl Dackly og Hizzig, hans Weinau og Peter Ejar, en Gielstrup i hans Jeppe, Studensstrup, Tony, og Bridoison, o. s. fr., er Antm. sig bevidst at have lært mere, end ved alt, hvad han nogenfinde har læst over Kunsten. Af den Kunstner lærer man endog, naar han feiler. Heller ei vil han nu fraspige sig denne Underviisning; hver Gang vore Kunstnere frembringer noget nyt og mærkværdigt, skal han sikkert være tilstæde, og Resultatet af det, han lærer, skal Tid efter anden blive meddeelt i dramaturgiske Samlinger, hvoraf han endnu er Publikum tre Hæfter skyldig.

R e g i s t e r.

<p>21. Dim de ny Indretninger.
 Myndlingerne.
 De to Savoyarder.
 Emilia Galotti.</p> <p>22. Politiske Randskøber.
 Pæretæet.
 Alene.
 Stundesløse.
 To Sædler.
 Balder's Død.</p> <p>23. Balder's Død.
 Mistænkelige Kone.
 Feiltagelserne.
 Orphelin de la Chine.
 Honette Ambition.
 Paa de Quatre.
 Pæretæet.
 Stregen i Regningen.
 Forvandlinger og
 Ballet.</p> <p>24. Colonien.
 Orphelin de la Chine.
 Skinsøge Kone.
 Mafferaden.
 Syngesengen.
 Dagtalessens Skole.
 Unyttige Hæxerie.
 Diderich Menschenkræf.
 Høstgildet.</p> | <p>25. Døve Elsker.
 Det gode Egetskab.
 Indianerne i England.
 Semiramis.
 Savoyarderne.
 Porphelin.</p> <p>26. Taknemmelige Søn.
 Dørtforfærerne.
 Steffen og Pise.
 Gode Egetskab.
 Dørfelstuen.
 Indianerne i England.</p> <p>27. Mad. Gielstrups Minde.
 Mese om Indianerne.
 Noble Paffioner.
 Tre Forpagtere.
 Dørtfloine Fugl.
 Dørtforfærerne.
 Pilla.
 Viskelig Vilse.</p> <p>28. Semjre og Azor.
 Ariadne.
 Hendrik og Pernille.
 Myndlingerne.</p> <p>29. Afsene.
 Figaros Giftermaal.
 Høstgildet.
 Gode Egetskab.
 Gienstridige Sindelag.</p> |
|---|---|

-
- Papageien.
Savoyarderne.
30. Guieren.
Papageien.
Gorte Mand.
Indianerne.
Valders Død.
31. 32. Valders Død.
Figaros Giftermaal.
Jacob von Lyboc.
Bogstavelige Udtøndning.
Hastgildet.
Fatterlig Følsomme.
Dortførførerne.
Streligerne.
Deserteuren af sønlig Kier-
lighed.
Fatteren fra Pissabon.
Fatterlig Følsomme.
33. Et Par Ord i Anledning af
fatterlig Følsomme.
Barberen af Sevilla.
To Gierrige.
Jeppe paa Bierget.
Alline.
Det ullykkelige Egteskab af
Delicateffe.
34. Feiltagelse.
Don Juan.
Landsbøhøpigen.
Stregen i Regningen.
Føndriffen.
Prolog.
Arven i Marseille.
Telemak.
Forsfatterens Afseed.
-

